

Programmabegroting 2025

en meerjarenraming 2026 - 2028

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Inhoudsopgave

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Aanbiedingsbrief.....	7
Hoofdstuk 1: De actualiteit van nu.....	13
1.1 Inleiding	15
1.2 De drie toekomstgerichte opgaven.....	15
1.3 De drie pijlers door de opgaven heen	18
Hoofdstuk 2: Leeswijzer en beleidsindicatoren.....	21
2.1 Leeswijzer	23
2.2 Beleidsindicatoren.....	23
Hoofdstuk 3: Financiële positie	25
3.1 Inleiding financiële positie	27
3.2 Financieel resultaat begroting.....	27
3.3 Ontwikkeling reserves.....	34
3.4 Financiële wendbaarheid en weerbaarheid	36
Hoofdstuk 4: De programma's.....	39
4.1: Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving.....	41
4.2: Integraal beheer openbare ruimte.....	49
4.3 Onderwijs, werk en inkomen.....	57
4.4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp.....	65
4.5 Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie	73
4.6 Economie	79
4.7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed.....	85
4.8 Openbare orde en veiligheid	95
4.9 Bestuur en dienstverlening	101
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien	107
Overzicht overhead	111
Hoofdstuk 5: De paragrafen	117
5.1 Lokale heffingen	119
5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	128
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	143
5.4 Financiering.....	152
5.5 Bedrijfsvoering	156

5.6 Openbaarheid	164
5.7 Verbonden partijen	168
5.8 Grondbeleid	172
5.9 Sociaal domein	180
5.10 Oekraïne	185
Hoofdstuk 6: Overzicht van baten en lasten en de meerjarenraming.....	187
6.1 Overzicht van baten en lasten 2025	189
6.2 Overzicht van baten en lasten en de meerjarenraming	193
6.3 Toelichting op de incidentele baten en lasten.....	197
Bijlagen	209

Aanbiedingsbrief

Raalte, 8 oktober 2024

Onderwerp: vaststelling programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 aan. Bij de kadernota heeft de gemeenteraad de kaders voor de begroting 2025-2028 meegegeven. Binnen dit kader heeft ons college de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 opgesteld.

In de diverse beleidsprogramma's is aangegeven welke inspanningen en investeringen we in 2025 willen doen. Ook worden uiteraard de reguliere taken uitgevoerd.

Verder bouwen op de kracht van Raalte

Raalte is een ontzettend fijne plek om te wonen. We zijn trots op de gemeente die wij zijn en hoe wij die met elkaar vormgeven. Dat hoeft niet te veranderen. We zijn trots op het noaberschap, hechten waarde aan bestaanszekerheid, aan voldoende beschikbare woningen, een betrokken sociaal domein en we koesteren de leefbaarheid in onze dorpen en wijken. Uw raad heeft zich uitgesproken dat we de gemeente willen blijven die we nu zijn ofwel verder willen bouwen op de kracht van Raalte.

Investeren in de strategische opgaven en maatschappelijke vraagstukken

Om ook in de toekomst deze fijne plek om te wonen, leven, werken en recreëren te behouden is het nodig dat we investeren in de strategische opgaven en grote maatschappelijke vraagstukken.

Groeiopgave

Zo staan we voor de uitdaging de komende 10 jaar 3.000 woningen te realiseren. De groeibeelden voor Raalte en Heino zijn in beeld. Momenteel wordt gewerkt aan een analyse van de buurtdorpen. De eerste resultaten van deze analyse zijn al met uw raad in een 'Rond de tafel' gedeeld. Deze groeibeelden en de analyse van de buurtdorpen geven de kansen voor de toekomst weer voor nieuwe woon- en werklocaties. Met het in ontwikkeling nemen van kansrijke locaties wordt de ontwikkelcapaciteit versneld. De hierbij behorende ambtelijke capaciteit is in deze begroting opgenomen. Daarnaast blijven we ook vol inzetten op het versnellen van al bestaande woningbouwplannen.

Leefbare dorpen en wijken

We willen onze bestaande wijken leefbaar en toekomstbestendig maken. Deze opgave is gestart met het inzichtelijk maken van het verschil tussen de wijken en dorpen, een nadere uitvraag over leefbaarheid in de buurtdorpen, het agenderen van de onderhoudsopgave in de openbare ruimte, het versterken van de samenwerking met de partners in de wijk en het zetten van een eerste stap in het op gang brengen van een andere manier van kijken binnen de eigen organisatie.

Richting het jaar 2025 werken we toe naar een gezamenlijk beeld hoe onze wijken en dorpen eruitzien en welke verbeterstappen er nodig zijn.

Onderhouds- en vervangingsopgave openbare ruimte

In de openbare ruimte komen veel functies samen die een grote bijdrage leveren aan een goede leefbaarheid. De maatschappelijke meerwaarde komt onder andere tot uitdrukking in onze manier van inrichten en beheren. Denk aan het creëren van plekken om buiten te bewegen om gezond te blijven of om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. We zien in de dorpen en wijken de inrichting van de openbare ruimte ouder worden. Dit geldt ook voor de wegen in het buitengebied. Risico's ten aanzien van veiligheid, bruikbaarheid en kapitaalvernietiging nemen toe. In de oudere wijken en buurten zien we op meerdere plekken een sterkere sociale achteruitgang. Met de veroudering neemt de omvang van de opgaven op het gebied van vervangen en toekomstbestendig maken toe. Nu investeren is onvermijdelijk. Bij deze begroting bieden we u een Meerjaren Investerings Programma (MIP) aan voor de korte termijn. Ondertussen werken we aan een inhoudelijke en financiële strategie voor de lange termijn, waarbij we op programmaniveau middelen willen ramen. Uiteraard blijven wij uw raad hier proactief bij betrekken.

Toekomstbestendig buitengebied

De kwaliteit van de fysieke ruimtelijke omgeving in het buitengebied wordt steeds belangrijker. Het is de plek waar agrariërs ondernemen en waar in de praktijk diverse transitie plaatsvinden. Leefbaarheid, leefstijl, maar ook wonen en zorg vragen steeds meer onze aandacht.

Ontwikkelingen sociaal domein

Binnen het sociaal domein is in de afgelopen jaren een solide basis gelegd. Zowel inhoudelijk als financieel zijn mooie resultaten bereikt. Deze willen we vasthouden. Onze ambitie is dat iedereen naar vermogen kan blijven participeren in de samenleving. Tegelijkertijd worden we met name binnen de jeugdzorg geconfronteerd met een stijgende zorgbehoefte en neemt de complexiteit van de ondersteuningsvragen toe. Dit leidt tot extra uitgaven. Daarom hebben we in deze begroting de uitgaven opwaarts moeten bijstellen tot een reëel kostenniveau. Tegelijkertijd ontvangen we van het rijk de komende jaren juist minder inkomsten als gevolg van uitvoering van de Hervormingsagenda jeugd. Om in de toekomst het sociaal domein betaalbaar te houden hebben we een taakstelling opgenomen. De omvang van deze taakstelling is afgeleid van het recent uitgevoerde extern onderzoek naar besparingsmaatregelen binnen het brede sociaal domein. Het realiseren van deze besparingsmaatregelen vraagt ook om nieuwe investeringen.

Nieuw beleid

In deze begroting en meerjarenraming wordt nieuw beleid voorgesteld dat tegemoetkomt aan de opgaven waar we de komende jaren voor staan. Het gaat hierbij onder andere om 'de drie grote opgaven' (groeiopgave, opgave leefbare dorpen en wijken en opgave toekomstbestendig buitengebied), opgaven binnen zowel het ruimtelijk-fysiek domein, het sociaal-maatschappelijk domein als het domein bestuur en ondersteuning. Zo wordt onze gemeente nog mooier, leefbaarder en toekomstbestendiger. Hierna zoomen we kort in op het voorgestelde nieuw beleid.

We willen uitvoering geven aan het Meerjaren Investerings Programma (MIP) openbare ruimte 2025-2028. Grote integrale projecten die in dit programma zijn opgenomen zijn de Westdorplan/ Acacialaan in Raalte, de Ambachtstraat in Nieuw Heeten, rioleringswerkzaamheden in Heino-Zuid en de aanpak van de wijk de Langkamp in Raalte. Daarnaast zijn onder andere ook middelen geraamd voor het inhalen van het achterstallig onderhoud van elementenverhardingen en voet- en fietspaden.

We maken budget vrij om het huidige voorzieningenniveau van speelplaatsen te handhaven.

Dit geldt ook voor de beheersing van de eikenprocessierups, het toekomstbestendig maken van het begraafplaatsbeheer en het realiseren van het uitvoeringsplan begraafplaatsen, vervanging van enkele verouderde voertuigen en uitvoering geven aan het beleidsplan biodiversiteit inclusief kennisvergroting.

In overeenstemming met het Integraal Huisvestingsplan onderwijs zijn in meerjarenperspectief middelen geraamd voor het vernieuwen van de Gerardus Majella school in Broekland en het plaatsen van noodlokalen bij de openbare basisschool De Vogelaar in Raalte-Noord.

De huidige brandweerkazerne in Heino is aan vervanging toe. Het realiseren van nieuwbouw is in deze begroting opgenomen.

We blijven inzetten op het verduurzamen van woningen door de inzet van energievakmensen. Ook voor het continueren van het algemene duurzaamheidsbeleid zijn middelen in deze begroting opgenomen.

Uw raad heeft in april 2024 het cultuurbeleidsplan 'Cultuur versterkt' vastgesteld. De benodigde middelen voor de uitvoering van dit beleidsplan staan in deze begroting.

Maatschappelijke instellingen met eigen onroerend goed betalen reguliere OZB-belasting. In deze begroting wordt voorgesteld om deze maatschappelijke instellingen, via een subsidiebeschikking, een tegemoetkoming van 50% te verlenen.

Bij de begroting 2024-2027 is voor de herinrichting van de stations Raalte en Heino een beroep gedaan op de dynamische investeringsreserve. Omdat we voor de toekomst nog steeds omvangrijke investeringen op ons af zien komen is het gewenst deze dynamische investeringsreserve weer bij te tanken. In deze begroting wordt hiertoe een voorstel gedaan.

Om sportstimuleringsleningen en startersleningen te kunnen blijven verstrekken dient het budget bij de het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten te worden 'bijgetankt'. De hieruit voortvloeiende rentelasten komen ten laste van de gemeente.

Voor een zelfstandig sportbedrijf is het nodig dat men kan beschikken over veerkracht en slagkracht. Daarvoor is voldoende weerstandsvermogen nodig. Daarom wordt voorgesteld een storting te doen in de weerstandsreserve van het Sportbedrijf Raalte.

De cofinanciering van buurtsportcoaches komt nu ten laste van de exploitatie van het sportbedrijf. Het is nodig dat we kostendekkend bijdragen in de maatschappelijke opdracht aan het sportbedrijf voor de inzet van de buurtsportcoaches. Deze reparatie is in deze begroting verwerkt.

We geven uitvoering aan de DOWR-begroting en de I-uitvoeringsplannen. Hierbij wordt voor de doorontwikkeling op een aantal onderdelen aanvullend budget gevraagd.

Om de opgaven zoals verwoord in de nu voorliggende begroting te realiseren is het nodig de capaciteit op diverse beleidsterreinen (tijdelijk) te intensiveren. Daarom wordt in deze begroting extra capaciteit gevraagd voor: de groeiopgave Raalte, een toekomstbestendig buitengebied, onderwijshuisvesting en maatschappelijk vastgoed, doorontwikkeling domein beheer, begeleiding statushouders, implementatie besparingsmaatregelen sociaal domein, verdere implementatie zaakgericht werken, overbrengen historische archieven, dienstverlening vanuit het klantportaal en vooronderzoek naar het scannen van akten burgerlijke stand.

Structureel sluitende begroting 2025 en meerjarenbegroting 2026-2028

De nu voorliggende begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 laat een structureel sluitend financieel perspectief zien. De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in de begroting, volgens bestendige gedragslijn, berekend op basis van de meicirculaire 2024. Door een gewijzigde systematiek ontvangen gemeenten vanaf 2026 minder rijksmiddelen (het zogenoemde 'Ravijnjaar'). We prijzen ons gelukkig dat we in de voorgaande begroting 2024-2027 al enigszins geanticipeerd hebben op dit ravijnjaar. Hierdoor staan we nu nog niet direct voor grote bezuinigingstaakstellingen, zoals deze momenteel in veel andere gemeenten in voorbereiding zijn.

Wel zien we dat er (financiële) uitdagingen op ons afkomen. We pakken die handschoen op door scherper aan de wind te zeilen, te ontwikkelen naar meer planningsrealisme en de kostendekkendheid van leges en tarieven periodiek te her beoordelen. We willen meer inzicht in ons totale capaciteitsbeslag verkrijgen. Dit inzicht helpt de ambtelijke organisatie en ons college om uw raad gericht keuzes voor te leggen. Keuzes voor producten en diensten welke effectief bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelen.

Naast besparingsmaatregelen in het sociaal domein willen we in de komende periode door een extern bureau ook nader onderzoek laten doen naar besparingsmaatregelen binnen de andere domeinen. Ook hiervoor is een taakstelling in meerjarenperspectief opgenomen.

Landelijk speelt nog steeds de discussie tussen Rijk en gemeenten dat gemeentelijke taken en middelen in balans moeten worden gebracht.

Het Rijk heeft hierbij de bereidheid uitgesproken om met gemeenten in gesprek te gaan over de uitvoerbaarheid van alle ambities, bijvoorbeeld voor wonen en bestaanszekerheid. Of dit ook tot hogere rijksinkomsten zal leiden is nog maar zeer de vraag. Vooralsnog zijn voor gemeenten de kabinetsplannen nog weinig concreet. De komende periode is nader overleg tussen kabinet en VNG nodig om de plannen nader uit te werken.

Tot heden geeft het kabinet gemeenten onvoldoende perspectief als het gaat om de beschikbaarheid van middelen die nodig zijn om de ambities en gemeentelijke taken te realiseren. Voldoende financiële middelen voor gemeenten zijn cruciaal voor een stabiele samenwerking met het Rijk.

Gemeenten staan juist de komende kabinetsperiode voor extra investeringen in de openbare ruimte en bovenwijkse voorzieningen voor de grote woningbouwopgave, in de energietransitie, voor de klimaatadaptatie, in vernieuwing en renovatie van onderwijsgebouwen en in vernieuwing en renovatie van wegen, kaden, bruggen, viaducten en tunnels uit de jaren zestig, zeventig en tachtig. Maar door de korting in 2026 en de noodzaak tot ombuigingen ontbreekt het aan structurele ruimte voor bijbehorende afschrijvings- en rentelasten ervan. Het is dan ook de vraag of deze extra investeringsopgaven goed van de grond komen. Gemeenten krijgen op z'n vroegst bij de meicirculaire 2025 enige duidelijkheid over beschikbare middelen en uit te voeren gemeentelijke taken.

Gezonde financiële positie

Gesteld mag worden dat onze gemeente nog steeds een financieel gezonde positie heeft en dat de financiële wendbaarheid (mate van flexibiliteit om in te kunnen spelen op de actualiteit) en weerbaarheid (veerkracht om onverwachte financiële klappen en bestaande risico's op te kunnen vangen) op niveau zijn.

Op basis van het nu voorliggend financieel perspectief neemt de algemene bestemmingsreserve af van € 20,84 mln. per 1 januari 2024 tot € 11,28 mln. per 31 december 2028. Dit is ruimschoots boven het door uw raad bepaalde minimumniveau van € 4,5 mln. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het nieuw beleid dat zich vanaf de begroting 2026 en volgende ongetwijfeld ook zal aandienen. Het is van belang deze extra buffer hiervoor beschikbaar te houden.

De algemene reserve grondexploitatie heeft bij de begroting een saldo van € 5,0 mln.

De weerstandsratio handhaaft zich op een 'uitstekend' niveau van 3,8.

De ontwikkeling van de financiële kengetallen laat ook een positief beeld zien, waarbij de kengetallen 'overwegend positief' tot 'neutraal' scoren ten opzichte van de streefwaarde.

Wel is blijvende aandacht vereist om een structureel sluitend meerjarenperspectief te continueren. De ambities zijn groot terwijl de uitvoeringskracht, in een steeds krappere arbeidsmarkt, en de financiële middelen onder druk staan. Eén en ander is ook mede afhankelijk van de ontwikkelingen op rijksniveau. De hoop is dat de opbrengsten van de gesprekken tussen Rijk en VNG meer balans brengen in taken en benodigde middelen.

Woonlasten

Uw raad heeft zich in de raadsessie op 7 maart 2024 uitgesproken dat we graag de gemeente willen blijven die we nu zijn, met (tenminste) behoud van het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we ambities realiseren in het kader van de strategische opgaven en grote maatschappelijke vraagstukken. Om hierbij tot een structureel sluitend meerjarenperspectief 2025-2028 te komen, zien wij ons genoodzaakt uw raad voor te stellen de OZB in 2025 te verhogen met 7,5 % ten opzichte van het jaar 2024. Dit percentage is gebaseerd op de reguliere inflatie-index van 2,5%, verhoogd met 5%. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze verhoging volgt op een periode van 2 jaar (2023 en 2024) waarop de nullijn is toegepast qua OZB-verhoging, terwijl de inflatie-index in die twee jaren is opgelopen tot 13%.

Voor de rioolheffing is uitsluitend de reguliere prijsindex van 2,5% toegepast.

De afvalstoffenheffing kon per saldo neerwaarts worden bijgesteld, omdat er een tegemoetkoming van € 12,00 ten laste van de voorziening afvalverwijdering is doorgevoerd.

In totaliteit stijgen de gemiddelde woonlasten in 2025 met 7% ten opzichte van 2024. Gezien de toegepaste nullijn op de OZB in de afgelopen jaren achten wij dit acceptabel.

In de tabel hieronder zijn de tarieven vermeld zoals deze voor het jaar 2025 worden voorgesteld. De tarieven zijn gemiddelden.

Lastendruk per huishouden

Bedragen in €

Omschrijving	2025	2024
Onroerendezaakbelasting bij gemiddelde WOZ-waarde	369	343
Rioolheffing	278	271
Afvalstoffenheffing	208	216
Tegemoetkoming woonlasten	0	-31
Totaal	855	799

Tot slot

Wij zijn content dat we u een structureel sluitende begroting 2025 en meerjarenbegroting 2026-2028 kunnen aanbieden met ruimte voor nieuw beleid. We zien uit naar de begrotingsbehandeling in uw raad.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte,

de secretaris,

de burgemeester,

Monique van Esterik

Rob Zuidema

Hoofdstuk 1

De actualiteit van nu

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Actualiteit van nu

1.1 Inleiding

In de kadernota 2025-2028 hebben we aangegeven dat we focussen op 'de drie grote opgaven' te weten: de groei van de gemeente Raalte, leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken en een toekomstbestendig buitengebied. Deze opgaven zijn noodzakelijk en brengen kansen met zich mee die we graag en met ambitie oppakken. Deze ambitie vraagt om een opgavegerichte aanpak, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Daarnaast leggen we accent op de domeinoverstijgende onderwerpen bestuurlijke vernieuwing/participatie, duurzaamheid en dienstverlening. In dit hoofdstuk gaan we in op de huidige actualiteit van deze opgaven en onderwerpen.

1.2 De drie toekomstgerichte opgaven

1.2.1 Groei van de gemeente Raalte

In de bestuursopdracht Groei heeft de raad 3 sporen vastgesteld om deze groeiambitie te realiseren.

Spoor 1 het maken van groeibeelden voor Raalte en Heino

Het eerste deel van de opdracht was het opstellen van Groeibeelden voor de kernen Raalte en Heino.

De groeibeelden geven antwoord op de vraag waar/hoe/welke nieuwe woon- en werklocaties ontwikkeld kunnen worden. Deze groeibeelden zijn inmiddels gereed en er is gestart met de voorbereiding van de kansrijke locaties stationsomgeving Raalte, Raalte Noord, Heino Noordwest en de actualisatie van de Omgevingsvisie.

Spoor 2 het maken van een analyse van de buurtdorpen

In de bestuursopdracht is vastgesteld dat we in Luttenberg, Mariënheem, Laag Zuthem, Lierderholthuis, Broekland, Heeten en Nieuw Heeten ook nog woningen bouwen. We houden daarbij rekening met andere leefbaarheidsvraagstukken die in deze kernen spelen en onderzoeken in hoeverre groei bij kan dragen aan het versterken van de leefbaarheid. Dit combineren we tot een overzicht van kansen en opgaven per dorp. We bepalen hierna per dorp het vervolg. We zijn in 2024 gestart met deze analyse. De analyse wordt eind 2024/begin 2025 opgeleverd.

Spoor 3 het realiseren van bestaande plannen (continu)

De groeibeelden en de analyse van de buurtdorpen geven de kansen voor de toekomst weer voor nieuwe woon- en werklocaties. In de tussentijd staat de wereld niet stil. Plannen die nu al in voorbereiding zijn, worden (waar mogelijk versneld) gerealiseerd. Ook nieuwe initiatieven die passen in ons huidige beleid en de groeibeelden pakken we zoveel mogelijk op.

1.2.2 Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken

Onze dorpen en wijken zijn over het algemeen fijne plekken om te wonen en (samen) te leven en dat willen we graag zo houden.

We beseffen ons dat dit niet vanzelfsprekend is. We zien verschillende uitdagingen op ons afkomen die landen in onze dorpen en wijken. Wat dit betekent verschilt per dorp of wijk.

Op de ene plek zien we bijvoorbeeld steeds meer senioren en inwoners met een kwetsbaarheid in de wijk wonen. Dit doet een groot beroep op de draagkracht van een wijk. Op andere plekken zien we dat het verenigingsleven met voldoende vrijwilligers en buurtinitiatieven een motor is voor de leefbaarheid. Hoe kunnen we dit blijven stimuleren?

Ook staan we voor investeringen om onze dorpen en wijken in fysieke zin te onderhouden, zodat het in de toekomst voor onze inwoners ook goed wonen blijft in onze dorpen en wijken. Uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, bestaanszekerheid, klimaatadaptatie, kansenongelijkheid, biodiversiteit, gezondheid en veiligheid landen voor een belangrijk deel in onze dorpen en wijken.

Deze vraagstukken leven binnen een dorp of wijk niet naast elkaar, maar zijn onderling met elkaar verbonden. Bij deze opgave staat daarom het perspectief vanuit de wijk centraal.

De opgave is gestart met het inzichtelijk maken van het verschil tussen de wijken en dorpen, een nadere uitvraag over leefbaarheid in de buurtdorpen, het agenderen van de onderhoudsopgave in de openbare ruimte, het versterken van de samenwerking met de partners in de wijk en het zetten van een eerste stap in het op gang brengen van een andere manier van kijken binnen de eigen organisatie.

En daar waar we bezig zijn in een wijk of gebied doen we dit ook nu al zoveel mogelijk integraal. Een mooi voorbeeld daarvan is de aanpak van de Langkamp. Daar ligt een opgave op het gebied van water en klimaatbestendigheid in de openbare ruimte. Echter in plaats van vanuit de techniek meteen aan de slag te gaan, heeft er eerst een brede inventarisatie plaats gevonden onder bewoners en partners in de wijk over wat zij belangrijk vinden. Deze inventarisatie wordt als basis gebruikt voor het vervolgtraject.

Bij het schrijven van deze begroting heeft de bespreking van deze inhoudelijke richting van de opgave nog niet plaats gevonden. In de tweede helft van 2024 en in 2025 werken we hieraan om alle inzichten van de opgehaalde input te verwerken naar een gezamenlijk beeld over hoe onze wijken en dorpen eruit zien en welke verbeterstappen er nodig zijn. Daarbij willen we komen tot een aanpak om onze wijken en dorpen toekomstbestendig te maken. Daarnaast willen we in 1 en/of 2 wijken aan de slag om de leefbaarheid en de openbare ruimte te verbeteren.

Financieel perspectief

In de basis werken we in deze opgave aan slimme verbindingen tussen al bestaande opgaven of bestaand beleid vanuit het perspectief van de wijk. Daardoor vraagt deze opgave vooral om (financiële) flexibiliteit.

Vanuit deze opgave zien we daarnaast een belangrijk financieel aandachtspunt. We zien dat we bepaalde basiselementen die een dorp of wijk leefbaar en toekomstbestendig maken nu financieren met (voornamelijk) incidentele middelen, terwijl ze om structurele aandacht vragen, zowel op sociaal-maatschappelijk gebied als op fysiek-ruimtelijk gebied. Eén voorbeeld hiervan is de vervangingsopgave in de openbare ruimte.

Daarbij hebben we als gemeente een grote verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte, waarmee het ook een grote knop is waar we als gemeente zelf aan kunnen draaien als het gaat om leefbaarheid en toekomstbestendigheid.

Hiermee kunnen we een belangrijke maatschappelijke meerwaarde creëren (denk aan gezondheid en welzijn). De komende periode moeten we hier keuzes in maken, inhoudelijk en financieel.

1.2.3 Toekomstbestendig buitengebied

De gemeenteraad heeft eind 2023 ingestemd met het voorstel om in te zetten op de volgende pijlers:

1. Faciliteren wat al kan
2. Samenwerking
3. Er zijn voor inwoners
4. Duidelijkheid in beleid

De uitdagingen om ons buitengebied toekomstbestendig te maken zijn onverkort groot. Onduidelijkheden en onzekerheden zijn op alle terreinen voelbaar. Het buitengebied van de gemeente Raalte kent diverse functies en belangen. Het is de plek waar agrariërs ondernemen en waar in de praktijk diverse transitieën plaatsvinden.

Grond wordt schaarser door de groei van de bevolking en de toenemende maatschappelijke opgaven (wetgeving op het gebied van verduurzaming bijvoorbeeld: biodiversiteit, energie, derogatie, water of klimaat). Het is echter voor veel ondernemers een randvoorwaarde onder hun bedrijf.

De impact van diverse transitieën is zichtbaar op meerdere fronten: 1. fysiek ruimtelijk. 2. sociaal-maatschappelijk en 3. economisch.

De kwaliteit van de fysiek ruimtelijke omgeving in het buitengebied wordt steeds belangrijker. Leefbaarheid, leefstijl, maar ook wonen en zorg vragen steeds meer onze aandacht. Het groene karakter van het buitengebied wordt gewaardeerd door inwoners uit de hele gemeente en wordt ook belangrijker om brede welvaartsdoelen te realiseren. Ook in het buitengebied zal de vervangingsopgave openbare ruimte gerealiseerd moeten worden.

We werken in deze bestuursperiode stap voor stap toe naar meer duidelijkheid. We voeren in toenemende mate het gesprek met inwoners en ondernemers in het buitengebied en stimuleren hen om kansen te benutten binnen gebiedsprocessen. We ondersteunen Salland Loont bij de organisatieontwikkeling om te komen tot een sterke gebiedsorganisatie en werken zelf aan nieuw beleid voor wonen en zorg in het buitengebied. Regionaal zijn we nauw aangesloten bij ontwikkelingen in regio Zwolle (onder andere Sponsstrategie) en bij de provincie. We bepalen in samenwerking met onze partners en mede-overheden welke rol de gemeente Raalte heeft in de provinciale en landelijke opgaven (NPLG/PPLG).

We willen graag werken aan perspectief op lange termijn, maar kunnen slechts kleine stappen zetten omdat de context landelijk en provinciaal nog in hoge mate in beweging is.

Financieel perspectief

De capaciteit voor de uitvoering van de opgave staat op dit moment onder druk binnen de organisatie, ook gezien de andere opgaven en de uitvoering van landelijke regelingen (Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderijlocaties (LBV/ LBV+)). Ook als er middelen beschikbaar gesteld worden is de kwaliteit en de beschikbaarheid van de bemensing een grote uitdaging.

1.3 De drie pijlers door de opgaven heen

1.3.1 Bestuurlijke vernieuwing/participatie

We staan als gemeente in nauw contact met onze inwoners. De komende jaren blijven we die verbinding zoeken met onze inwoners. Maar eigenlijk is het in al het werk dat we als gemeente doen niet meer dan normaal dat we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werken aan resultaat. We zijn daar trots op en we merken dat dit belangrijk is voor de kwaliteit van ons werk. We vinden deze verbinding ontzettend belangrijk, want op deze manier leren we van elkaar en benutten we de kracht van de samenleving.

Ook in de drie grote opgaven is het betrekken van inwoners belangrijk. Bij de groei van de gemeente dachten en denken nog steeds veel inwoners mee. In de opgave buitengebied staan we continu in verbinding met alle betrokkenen en de opgave leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken draait om het perspectief van de inwoner.

We zetten ons het komende jaar in om de kwaliteit van ons contact met inwoners vast te houden. Waar mogelijk en waar passend experimenteren we met nieuwe vormen van invloed voor de samenleving. Ook gaan we actief op zoek om inwoners die we minder horen, zodat ook zij betrokken zijn en worden bij het werk van de gemeente Raalte. Ten slotte hebben we oog voor de jongere generaties en benutten wij hun frisse blik om verrast te worden met nieuwe inzichten op lokale vraagstukken.

1.3.2 Duurzaamheid

Duurzaamheid vormt een steeds sterkere basis in ons denken en doen. Het is een integraal onderdeel van onze dagelijkse processen en de komende jaren komen daar alleen maar meer acties bij. Denk bijvoorbeeld aan het stimuleren van biodiversiteit, het herzien van de warmtevisie (die volgens het Klimaatakkoord eind 2026 klaar moet zijn), het versterken van het elektriciteitsnet en het opnieuw uitvoeren van stresstesten voor wateroverlast in 2025, zoals voorgeschreven door het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Om gezamenlijk de goede richting op te gaan is in 2024 hard gewerkt aan een beleidskader duurzaamheid. Binnen drie grote thema's, namelijk Energietransitie, Klimaatadaptatie en gezonde leefomgeving en Circulariteit worden doelen gespecificeerd die ons focus geven voor de komende jaren. Begin 2025 wordt dit plan definitief gemaakt en volgt de eerste praktische invulling ervan.

Veel van de duurzaamheidsambities zullen concreet vorm krijgen binnen de drie grote opgaven. Zo zal bijvoorbeeld het opwekken van hernieuwbare energie voor een groot deel in het buitengebied plaatsvinden, is de transitie naar duurzame verwarming van onze gebouwen onderdeel van een toekomstbestendige wijk en groeit de gemeente verder op een duurzame basis.

1.3.3 Dienstverlening

Voor onze inwoners en ondernemers is de dienstverlening van onze gemeente dat wat er écht toe doet. We zijn een gemeente die voor alle kernen zorgt voor laagdrempelig en toegankelijk contact. Vanuit persoonlijk contact en een verbindende houding denken we mee met onze inwoners.

Daarnaast zijn we een betrouwbare overheid en leggen we uit wat we waarom doen. We zijn voorspelbaar en betrouwbaar door de kennis van onze collega's, duidelijke uitgangspunten met

betrekking tot dienstverlening en applicaties die de inwoners en ons werk ondersteunen. Onze applicaties ontwikkelen we door om onze dienstverlening op peil te houden, efficiënter samen te werken en steeds meer digitaal mogelijk te maken. Zo werken we aan de implementatie van een nieuwe telefooncentrale en de vervanging van het zaakstelsel. Daarnaast ontwikkelen we een dienstverleningsconcept waarin we concrete organisatiebrede uitgangspunten op dienstverlening formuleren zodat we de inwoner duidelijkheid blijven bieden. Dit samen versterkt het vertrouwen tussen de inwoner en de gemeente en zo ontstaat er draagvlak voor samenwerking op de drie grote opgaven.

Hoofdstuk 2

Leeswijzer en beleidsindicatoren

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Hoofdstuk 2 Leeswijzer en beleidsindicatoren

2.1 Leeswijzer

De opzet van de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 is in lijn met het coalitieakkoord 2022-2026 versterken, verbinden, vernieuwen. De begrotingsprogramma's zijn:

1. Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving
2. Integraal beheer openbare ruimte
3. Onderwijs, werk en inkomen
4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
5. Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie
6. Economie
7. Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed
8. Openbare orde en veiligheid
9. Bestuur en dienstverlening

Hoofdstukken

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de drie toekomstgerichte opgaven en de drie pijlers door de opgaven heen.

In hoofdstuk 2 treft u de leeswijzer en een toelichting op de beleidsindicatoren aan.

In hoofdstuk 3 schetsen we de financiële positie, het nieuw beleid, de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de reserve grondexploitatie en de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

In hoofdstuk 4 en 5 zijn de beleidsbegroting en paragrafen opgenomen. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan, het overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien en het overzicht overhead.

In hoofdstuk 6 krijgt u een overzicht van de baten en lasten meerjarenraming 2025 tot en met 2028 en de toelichting op de incidentele baten en lasten 2025 tot en met 2028.

Bijlagen

Ook zijn in de voorliggende programmabegroting diverse bijlagen opgenomen, waaronder overzichten nieuw beleid, de geprognosticeerde balans en de staat van reserves en voorzieningen.

2.2 Beleidsindicatoren

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft een vaste set aan beleidsindicatoren voor. Deze zijn per programma terug te vinden via de link naar 'Waar staat je gemeente'.

Naast de verplichte beleidsindicatoren die te raadplegen zijn via genoemde link zijn nog een aantal 'eigen' indicatoren opgenomen binnen de programma's.

Hoofdstuk 3

Financiële positie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Financiële positie en nieuw beleid

3.1 Inleiding financiële positie

In dit hoofdstuk geven wij u inzicht in de financiële positie, het nieuw beleid, de beschikbare dekkingsmiddelen en de financiële wendbaarheid en weerbaarheid van de gemeente.

3.2 Financieel resultaat begroting

Onderstaand wordt het financieel resultaat van de begroting 2025-2028 gepresenteerd en toegelicht. Hierbij geven we ook inzicht in het nieuw beleid en de beschikbare dekkingsmiddelen.

Financieel resultaat begroting 2025-2028

Bedragen * € 1.000

S=structureel
E=eenmalig

- is voordeel

Omschrijving	S/E	2025	2026	2027	2028
Begrotingsresultaat 2024-2027 na vaststelling van de programmabegroting 2024	S	-2.790	971	1.581	1.581
	E	1.931	1.986	783	
		-859	2.957	2.364	1.581
Financieel resultaat zomernota 2024	S	948	-1.478	-2.432	-2.591
	E	-96	-5	210	-1
Mutaties bestaand beleid begroting 2025-2028.	S	-778	-481	-256	-446
	E	-38	58	9	-32
Autonome ontwikkelingen 2025-2028	S	5	38	71	71
	E	1.060	-33	-46	
Resultaat sociaal domein	S	2.000	2.500	3.000	3.000
Nieuw beleid begroting 2025-2028	S	316	429	548	774
	E	1.998	1.068	174	-52
Stelpost nieuw beleid	S				550
Dekkingsmiddelen					
Inzet stelpost nieuw beleid 2025	S	-250	-250	-250	-250
Eerdere invulling deel taakstelling 'Nieuw voor Oud'(naar voren gehaald van 2026 naar 2025)	S	-404			
Taakstelling besparingsmaatregelen sociaal domein	S	-500	-1250	-1750	-1750
Taakstelling besparingsmaatregelen andere domeinen	S		-100	-100	-500
Verhoging OZB boven reguliere inflatieindex	S	-455	-455	-455	-455
Rijkscompensatie herstel disbalans taken-middelen	S	PM	PM	PM	PM
Begrotingsresultaat 2025-2028	S	-1.908	-77	-42	-16
	E	4.855	3.075	1.130	-86
		2.947	2.998	1.088	-102

Toelichting op de tabel

Begrotingsresultaat 2024-2027

Dit is het begrotingsresultaat 2024-2027. Vanuit dit vertrekpunt is de nu voorliggende programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 opgesteld.

Financieel resultaat zomernota 2024

Dit is het resultaat van de door de gemeenteraad op 26 september 2024 vastgestelde zomernota 2024. De consequenties vanaf het jaar 2025 zijn conform de zomernota 2024 verwerkt in de programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

Mutaties bestaand beleid

Bij het opstellen van de reguliere begroting ontstaan altijd mutaties als gevolg van autonome ontwikkelingen. Het resultaat van deze autonome ontwikkelingen ten opzichte van de zomernota 2024 is hier vermeld. In [bijlage E](#) is een nadere analyse op hoofdlijnen van de mutaties bestaand beleid opgenomen.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering is, in overeenstemming met de meicirculaire 2024, vertaald in de programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028. Over het resultaat van de meicirculaire is de raad geïnformeerd in juli 2024.

Loon en prijsstijgingen

Conform de technische begrotingsrichtlijnen is in deze begroting een algemene prijsstijging van 2,5% doorgevoerd en een loon-premiestijging van in totaal 4,4% ten opzichte van de begroting 2024.

Omdat bij de budgetten van gesubsidieerde instellingen, verbonden partijen, subsidierelaties en aanbieders sociaal domein op onderdelen nog onvoldoende rekening gehouden kon worden met doorvertaling van een aantal (nog) te maken cao-afspraken 2024-2025 en te verwachten prijsstijgingen, is hiervoor een totaal-stelpost geraamd van structureel € 200.000.

Stelpost volumeontwikkelingen

Ook is in deze begroting een stelpost geraamd van € 500.000 in 2025, jaarlijks oplopend met € 200.000 tot € 1.100.000 vanaf 2028. Deze stelpost is nodig voor volumeontwikkelingen. Denk daarbij aan volumegroei door autonome ontwikkelingen zoals de vergrijzing, de toename van de complexiteit van de zorgvraag en extra kosten door toename van het areaal (aantal inwoners, woningen, wegen). Tegenover deze stelpost staat ook een hogere uitkering gemeentefonds.

Autonome ontwikkelingen begroting 2025-2028

Naast de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid zijn in deze begroting ook de autonome ontwikkelingen vanaf het begrotingsjaar 2025 in een afzonderlijke bijlage opgenomen (zie [bijlage C](#)). Het betreft hier met name de actualisatie van prijsontwikkelingen met betrekking tot de onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn enkele (eenmalige) investeringsbudgetten opgenomen waarvoor uw raad al eerder beleid heeft vastgesteld/ beleidsarme ontwikkelingen. Hiervoor is dekking binnen de reguliere begroting beschikbaar.

Resultaat sociaal domein

Op basis van de voorliggende begroting 2025-2028 worden binnen het sociaal domein ongedekte tekorten verwacht van € 2 mln. in 2025 oplopend naar € 3 mln. vanaf 2027. Hierbij is rekening gehouden met volledige inzet van de nog beschikbare reserve sociaal domein.

De ontstane tekorten zijn met name veroorzaakt door de sterk gestegen kosten op met name het onderdeel specialistische jeugdhulp in combinatie met lagere rijksinkomsten als gevolg van de besparingsmaatregelen hervormingsagenda jeugd. Daarom wordt voorgesteld om structureel € 2 mln. in 2025, € 2,5 mln. in 2026 en € 3 mln. vanaf 2027 toe te voegen aan de beschikbare middelen sociaal domein. Hiertegenover is een taakstelling besparingsmaatregelen sociaal domein opgenomen van € 0,5 mln. in 2025 oplopend tot € 1,75 mln. structureel vanaf 2027, gekoppeld aan de besparingsmaatregelen uit het rapport Berenschot en maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. Zie voor een nadere toelichting [de paragraaf sociaal domein](#).

Overzicht van nieuw beleid begroting 2025-2028

Bedragen in € S = structureel E = eenmalig - is voordeel

Pr.	Omschrijving	S/E Invest.	2025	2026	2027	2028	
Nieuw beleid op 'de drie grote opgaven'/ de drie pijlers							
	Groeiopgave 13 fte uitbreiding	S	1.937.000	1.937.000	1.937.000	1.937.000	
1	Groeiopgave dekking doorbelasting grondbedrijf en anterieure overeenkomsten	S	-1.937.000	-1.937.000	-1.937.000	-1.937.000	
1	Toekomstbestendig buitengebied inhuur	E	72.000	72.000			
	MIP openbare ruimte	S	57.076	172.855	296.542	540.692	
	1e jaar terugramen kapitaallasten	E	-57.076	-114.611	-143.845	-307.019	
2	Dekking GRP	S	-15.178	-60.662	-110.098	-170.099	
	Dekking GRP 1e jaar terugramen kapitaallasten	E	15.178	53.228	80.386	113.673	
2	Speelplaatsen	S	-	3.313	9.525	11.181	
7	Tijdelijke formatie onderwijshuisvesting	E	91.200	91.200	91.200	91.200	
	Tijdelijke formatie onderwijshuisvesting overhead	E	20.000	20.000	20.000	20.000	
7	Noodlokalen Raalte Noord	E	100.000	50.000			
	Projectplan Gerardus Majella school	S	2.405.000	10.750	50.170	89.610	129.050
7	Eenmalig terugramen kapitaallasten Gerardus Majella school	E	-5.950	-27.730	-49.530	-71.330	
	Nieuwbouw brandweerkazerne Heino	S	3.600.000	138.769	138.769	138.769	138.769
	Onttrekking uit reserve gebouwenonderhoud	E		-125.910			
	Storting in gekoppelde reserve kazerne Heino	E		125.910			
	Beschikking over gekoppelde reserve kazerne Heino	S		-3.148	-3.148	-3.148	-3.148
8	Eerste jaar terugramen	E		3.148	3.148		
	Eenmalig terugramen kapitaallasten brandweerkazerne Heino	E		-138.769	-69.385		
	Nieuwbouw brandweerkazerne Heino (gedeeltelijke) dekking	S		-135.621	-135.621	-135.621	-135.621
	Reeds opgenomen in begroting huuropbrengst Heino	S		33.000	33.000	33.000	33.000
	Huur eenmalig terugramen	E		102.621	51.311		

Pr.	Omschrijving	S/E Invest.	2025	2026	2027	2028
9	Zaakgericht werken en vervanging zaaksysteem	E	150.000	150.000	75.000	
	Subtotaal S		85.648	198.676	318.579	543.824
	Subtotaal E		352.352	279.161	73.211	-153.476
Voortzetting van bestaand beleid						
1	SVn startersleningen; overmaken 1,5 mln. naar SVn	S	36.000	36.000	36.000	36.000
1	Storting in dynamische investeringsreserve	E	3.050.000			
	Dekking Algemene Bestemmingsreserve	E	-3.050.000			
	Beheersing eikenprocessierups	E	40.000	30.000		
2	Dekking reserve beheer openbare ruimte	E	-40.000	-30.000		
5	Algemeen beleid duurzaamheid	E	150.000			
5	Kosten inzet energievakmannen	E	75.000			
7	SVn sportstimuleringsleningen; overmaken 1 mln. naar SVn	S	24.000	24.000	24.000	24.000
Ovz	Overbrengen historische archieven; 2,5 fte, in 2026 0,8 fte	E	202.500	64.800		
	Subtotaal S		60.000	60.000	60.000	60.000
	Subtotaal E		427.500	64.800	-	-
Overig nieuw beleid/ extra uitgaven						
2	Uitvoeringsplan begraafplaatsen	E	15.000	35.000		
2	Uitvoeringsbudget biodiversiteit	E	80.000			
2	Tijdelijke formatie domein Beheer; 3 fte	E	273.000	273.000		
2	Overhead tijdelijke formatie domein Beheer	E	75.000	75.000		
	Voertuigen opzichter en beheerder riolering	S	70.000	9.555	9.555	9.555
2	Voertuigen opzichter en beheerder riolering, kapitaallasten eenmalig terugramen	E		-9.555		
	Voertuigen opzichter en beheerder riolering: aanbesteding en laadpalen	E		18.000		
	Voertuigen opzichter en beheerder riolering: besparing brandstof	S		-2.200	-2.200	-2.200

Pr.	Omschrijving	S/E Invest.	2025	2026	2027	2028
	Begeleiding statushouders 2 fte	E	182.000	182.000		
3	Begeleiding statushouders overhead 2 fte	E	50.000	50.000		
	Dekking reserve opvang vluchtelingen	E	-232.000	-232.000		
4	Implementatie besparingsmaatregelen sociaal domein	E	205.000			
	Overhead tijdelijke formatie	E	50.000			
	Dekking reserve sociaal domein	E	-255.000			
7	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid	S	91.500	91.500	91.500	91.500
	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid; VAKTOR	E	12.000	12.000	12.000	12.000
	Cultuurbeleidsplan nieuwe kunstwerken	E	50.000	50.000	50.000	50.000
7	Tegemoetkoming OZB maatschappelijke instellingen	S	57.000	57.000	57.000	57.000
7	Tijdelijke formatie maatschappelijk vastgoed; 1 fte	E	91.000	91.000		
	Overhead tijdelijke formatie	E	25.000	25.000		
	Dekking ten laste van de reserve gebouwenonderhoud	E	-116.000	-116.000		
7	Storting weerstandsreserve Sportbedrijf	E	400.000			
7	Reparatie cofinanciering buurtsportcoaches	E	91.189	91.189		
9	Capaciteit klantportaal 2,11 fte extra	E	139.260	139.260		
9	Vooronderzoek scannen akten Burgerlijke Stand	E	50.000			
	Overhead scannen akten Burgerlijke Stand	E	12.500			
BDV	Begroting DOWR-percelen	E	108.600	73.600	21.600	
	Dekking DOWR-I en reserve DOWR-I en stelpost overhead	E	-108.600	-73.600	-21.600	
	I-uitvoeringsplannen	E	102.000	85.000	39.000	39.000
Div.	Uitvoeringsplannen dekking reserve DOWR en krediet ICT	E	-90.000	-36.000		
	Uitvoeringsplannen applicatie casusregistratie (OOV)	S	14.000	14.000	14.000	14.000

Pr. Omschrijving	S/E Invest.	2025	2026	2027	2028
	Subtotaal S	169.855	169.855	169.855	169.855
	Subtotaal E	1.218.394	724.449	101.000	101.000
	Totaal S	315.503	428.531	548.434	773.679
	Totaal E	1.998.246	1.068.410	174.211	-52.476
	Totaal	2.313.749	1.496.941	722.645	721.203

Dekkingsmiddelen

Stelpost nieuw beleid

Voorgesteld wordt de structurele stelpost nieuw beleid 2025 tot een bedrag van € 250.000 als dekkingsmiddel in te zetten. Op basis van het nu voorliggende begrotingsperspectief is er vanaf 2028 een verhoogde stelpost nieuw beleid beschikbaar van € 550.000. Deze stelpost is verhoogd in verband met de te verwachten kosten welke nu nog niet (volledig) financieel zijn vertaald in de voorliggende (meerjaren)begroting. Denk hierbij aan de onderhouds- en vervangingsopgave openbare ruimte, de kosten van onderwijshuisvesting (Integraal Huisvestingsplan onderwijs) en de ambities met betrekking tot 'de drie grote opgaven' (groeiopgave, leefbare dorpen en wijken en toekomstbestendig buitengebied). Daarmee komt het totaalplaatje beschikbare ruimte voor nieuw beleid er als volgt uit te zien:

Totaal stelpost nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Stelpost nieuw beleid begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025	250	250	250	250
Stelpost nieuw beleid begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026		250	250	250
Stelpost nieuw beleid begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027			250	250
Stelpost nieuw beleid begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028				550
Inzet van deze stelpost als dekkingsmiddel bij begroting 2025	-250	-250	-250	-250
Totaal	0	250	500	1050

Taakstelling 'Nieuw voor Oud'

In de meerjarenbegroting 2024-2026 is een taakstelling 'Nieuw voor Oud' opgenomen van € 450.000 in 2026 oplopend naar € 650.000 vanaf 2027. Op basis van de raadsessie op 7 maart 2024, aangevuld met maatregelen vanuit de organisatie aangedragen, kan deze taakstelling voor een belangrijk deel (€ 404.000) al een jaar eerder (vanaf 2025) ingevuld worden dan oorspronkelijk gepland. Dat is mooi. De voorgestelde maatregelen kunnen gerealiseerd worden door 'de nodige hygiëne' in de begroting door te voeren. Door nu 'de lucht uit de begroting te halen', kan het maken van 'echte beleidskeuzes' nog worden uitgesteld.

Er resteert dan een taakstelling van € 32.000 in 2026 oplopend naar € 207.000 vanaf 2027 waaraan in de meerjarenbegroting 2026-2028 nog invulling gegeven moet worden. Zie ook onderstaande tabel en bijlage D voor een nadere toelichting. Uw raad wordt voorgesteld in te stemmen met de concrete invulling van de taakstelling 'Nieuw voor Oud' zoals opgenomen in [bijlage D](#).

Opgenomen taakstellingen bestaand beleid begroting 2025-2028

Bedragen in €

Taakstellingen	2025	2026	2027	2028
Stelpost taakstelling 'Nieuw voor Oud'		450.000	650.000	650.000
Concrete invulling van deze taakstelling (zie bijlage D)	-404.000	-418.000	-443.000	-443.000
Restant nog in te vullen taakstelling 'Nieuw voor Oud'	404.000	32.000	207.000	207.000

Taakstelling besparingen Sociaal domein

Zie de toelichting onder het kopje Resultaat sociaal domein.

Taakstelling besparingen andere domeinen

Naast besparingsmaatregelen in het sociaal domein willen we in de komende periode door een extern bureau ook nader onderzoek doen naar besparingsmaatregelen binnen de andere domeinen. Hiertoe is, vooruitlopend op dit nader onderzoek, een taakstelling ingeboekt van € 100.000 in 2027 oplopend naar € 500.000 vanaf 2028. Op een totale begrotingsomzet van € 140 mln. achten wij dit behapbaar. Deze taakstelling komt dan bovenop de nog resterende taakstelling 'Nieuw voor Oud' oplopend van € 32.000 in 2026 oplopend naar € 207.000 vanaf 2028.

Verhoging OZB boven de reguliere inflatie-index

Uw raad heeft zich in de raadsessie op 7 maart 2024 uitgesproken dat we graag de gemeente willen blijven die we nu zijn, met (tenminste) behoud van het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we ambities realiseren in het kader van de strategische opgaven en grote maatschappelijke vraagstukken. Dit noodzaakt ons om bovenop de reguliere inflatie-index 2025 van 2,5% voor 2025 een structurele verhoging van de OZB voor te stellen van 5%, totaal derhalve 7,5%, om tot een sluitend meerjarenperspectief 2025-2028 te komen. Deze verhoging volgt op een periode van 2 jaar (2023 en 2024) waarop de nullijn is toegepast qua OZB-verhoging, terwijl de inflatie in die twee jaren is opgelopen tot 13%.

Rijkscompensatie herstel disbalans taken-middelen

Vanaf 2026 is een PM-raming rijkscompensatie herstel disbalans taken-middelen opgenomen. Rijk en VNG hebben afgesproken dat decentrale overheden nauw betrokken zullen worden bij de verdere uitwerking van het regeerakkoord. Of dit leidt tot meer middelen of minder taken is op dit moment nog niet bekend.

3.3 Ontwikkeling reserves

Deze paragraaf bevat de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve, de inzet van de reserve weerstandsvermogen en de ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve

Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht. Uit deze tabel blijkt dat de algemene bestemmingsreserve uitkomt op een bedrag van € 11,28 mln. per 31 december 2028. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het nieuw beleid dat zich vanaf de begroting 2026 en volgende ongetwijfeld ook zal aandienen.

Door uw raad is de ondergrens van de algemene bestemmingsreserve bepaald op € 4,5 mln.

Stand algemene bestemmingsreserve bij begroting 2025

Bedragen * € 1.000.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Verwachte stand per 1 januari	20,84	24,42	16,28	12,74	11,38
Mutaties 2024 (inclusief bestaande claims)	1,82	-2,14	-0,54	-0,27	-0,2
Financieel resultaat zomernota 2024	2,60				
Afroming reserve statushouders bij zomernota 2024	1,00				
Storting in de dynamische investeringsreserve bij begroting 2025		-3,05			
Dekking begrotingsresultaat 2024-2028	-1,84	-2,95	-3,00	-1,09	0,10
Verwachte stand per ultimo jaar	24,42	16,28	12,74	11,38	11,28

Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

Het meerjarenoverzicht van de algemene reserve grondexploitatie (prognose) is in onderstaand overzicht weergegeven.

Meerjarenoverzicht algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

Omschrijving	Jaarrekening 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 01-01	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.992.226	2.293.094	1.303.595	412.863	321672	145449
Onttrekkingen	-206.114	-362.420	-437.420	-317.420	-317.420	-317420
Afroming reserve	-1.786.112	-1.930.674	-866.175	-95.443	-4.252	0
Stand per 31-12	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	4.828.029

De algemene reserve grondexploitatie kent een ondergrens van € 1 mln. en een bovengrens van € 5 mln. Op basis van de huidige prognose is de verwachting dat de bovengrens in de periode 2024-2027 vooralsnog wordt bereikt.

Niet alle grondexploitaties sluiten met een positief resultaat. En daar waar wel sprake is van een positief exploitatieresultaat is deze relatief gering.

Daar waar in de afgelopen jaren sprake was van een forse storting van de algemene reserve grondexploitatie ten gunste van de algemene bestemmingsreserve, moet voor de komende jaren rekening gehouden worden met een beperktere afroaming van de algemene reserve grondexploitatie. Het daadwerkelijk verloop van de algemene reserve grondexploitatie wordt gevoed vanuit de werkelijk behaalde resultaten grondexploitatie en is conjunctuurafhankelijk. Zodra de algemene reserve grondexploitatie het maximum van € 5 mln. heeft bereikt vindt, conform de nota grondbeleid, afroaming plaats ten gunste van de algemene bestemmingsreserve (effectuering bij de jaarrekening). Voor een nadere toelichting zie de [paragraaf Grondbeleid](#).

3.4 Financiële wendbaarheid en weerbaarheid

Twee keer per jaar, bij de programmabegroting en programmarekening, staan we stil bij de financiële wendbaarheid en weerbaarheid om daarmee inzicht te geven in de financiële positie. Als gemeente gebruiken we verschillende instrumenten om de financiële positie in het oog te houden. De vijf verplichte BBV-kengetallen vallen hier ook onder. Onderstaand geven we aan welke kengetallen inzicht geven in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Daarnaast geeft de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de reserve weerstandsvermogen inzicht in de financiële positie.

Kengetallen financiële wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. De volgende kengetallen dragen bij aan de financiële wendbaarheid:

- Netto schuldquote (niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen).
- Belastingcapaciteit (niveau van de belastingdruk ten opzichte van het landelijk gemiddelde).

Kengetallen financiële weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met de veerkracht of het vermogen onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. De volgende kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaarheid:

- Solvabiliteit (mate waarin de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen).
- Grondexploitatie (waarde van de grond ten opzichte van de totaal geraamde kosten).
- Structurele exploitatieruimte (mate waarin de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten).

De financiële kengetallen ontwikkelen zich bij de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028 als volgt:

Overzicht financiële kengetallen

Getallen in %

Onderdeel	Rek.		Begroting				Streefwaarden-kengetallen		
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	positief	neutraal	negatief
Netto schuldquote	31	55	40	45	48	46			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	26	50	36	40	43	41	< 90	90-130	> 130
Solvabiliteit	52	38	43	40	39	39	> 50	20-50	< 20
Grondexploitatie	10	3	-5	-5	-2	-2	< 20	20-35	> 35
Structurele exploitatieruimte	2,12	2,15	1,37	-0,28	0,06	0,01	> 0	0	< 0
Belastingcapaciteit	95	90	88	88	88	88	< 100	100	>100

Voor een nadere toelichting op deze kengetallen zie de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve en weerstandsratio

Naast de financiële kengetallen geeft de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de weerstandsratio ook inzicht in de financiële positie van de gemeente en daarmee in de mate van de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. De algemene bestemmingsreserve ontwikkelt zich van € 20,84 mln. per 1 januari 2024 naar € 11,28 mln. per 31 december 2028 ([zie het schema onder hoofdstuk 3.3](#)).

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt per 1-1-2025 € 10,65 mln. terwijl de risico's zijn geïnventariseerd op € 2,81 mln. Daarmee komt de weerstandsratio op 3,8. Dit is lager dan bij de begroting 2024 (4,0) en bij de jaarrekening 2023 (4,4). Het weerstandsvermogen is ten opzichte van de jaarrekening 2023 met bijna € 2,7 mln. afgenomen. Voornaamste reden hiervan is het niet meenemen van de onbenutte belastingcapaciteit in de weerstandscapaciteit.

De ingeschatte risico's binnen de grondexploitatie bevinden zich momenteel op een minimumniveau. Het blijft echter een momentopname. Bij economische tegenslag / grote grondaankopen kan met name binnen de grondexploitatie ook snel sprake zijn van toenemende risico's en een daling van de weerstandsratio. Een weerstandsratio boven de 2,0 wordt in de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing gekwalificeerd als 'uitstekend'. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Gezonde financiële positie

De financiële kengetallen laten zien dat de financiële wendbaarheid en weerbaarheid goed op niveau is. De reserve weerstandsvermogen zit met een ratio van 3,8 op 'uitstekend' niveau terwijl de algemene bestemmingsreserve eind 2028 uitkomt op een bedrag van € 11,28 mln. Dit is € 6,78 mln. boven het door uw raad gestelde minimumniveau van € 4,5 mln.

Op basis van bovenstaande bevindingen mag gesteld worden dat onze gemeente een financieel gezonde positie heeft en dat de financiële wendbaarheid en weerbaarheid goed op niveau is. Wel dienen hierbij in de periode 2026-2028 nog een aantal taakstellingen ingevuld te worden.

De ontwikkeling in het meerjarenperspectief blijft sterk afhankelijk van de ontwikkelingen op Rijksniveau en de uitwerking van het regeerakkoord waarbij de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht van de overheden nader onderwerp van gesprek blijft.

Hoofdstuk 4

De programma's

Programma 1

Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.1 Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Portefeuillehouder:	Wethouders A. Kreule en B. Nijboer
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Penders

4.1.1 Wat willen we bereiken?

We staan voor zoveel mogelijk gelijke woonkansen voor elke doelgroep, dus voor alle inwoners. Om dit te kunnen realiseren, hebben we als stip op de horizon een forse woningbouwambitie van 3.000 woningen voor de komende 10 jaar. Waarbij in alle kernen, dus ook in de buurtdorpen, kan worden gebouwd en er ruimte is voor zowel huur- als koopwoningen. De afgelopen periode zijn alle mogelijke locaties in beeld gebracht in de Groei-beelden. De in de Groei-beelden gemaakte keuzes worden de komende jaren verder uitgewerkt/gerealiseerd. Daarnaast willen we nieuwe werklocaties ontwikkelen die aansluiten bij de behoefte van de gemeente en de regio.

De regio Zwolle is aangewezen als NOVEX-gebied. Dit leidt onder andere tot een extra verstedelijkingsopgave in de regio op het gebied van wonen en werken en een extra mobiliteitsopgave. Deze opgave brengt grote uitdagingen met zich mee, maar biedt vooral ook belangrijke kansen. Kansen voor onze inwoners, verenigingen en ondernemers. Denk daarbij aan impulsen op het gebied van wonen, het behoud en uitbouw van voorzieningen, versterking van de economie en de infrastructuur. We willen deze kansen voor de gemeente Raalte verzilveren door een stevige positie in te nemen in de regio Zwolle.

Onze inwoners en ondernemers zijn gebaat bij de verbetering van de bereikbaarheid per weg, spoor en fiets. Concreet zetten wij ons, samen met de externe samenwerkingspartners, onverminderd in voor de realisatie van knooppunt Raalte, verbetering van de N35, aanleg rondweg bij Mariënheem, het realiseren van een snelle fietsverbinding Raalte-Deventer en Raalte-Zwolle, een extra fietsverbinding Raalte Noord, de verdubbeling van het spoor en het opwaarderen van de stations Raalte en Heino. Voor station Raalte streven we naar een betere koppeling met de N35, zodat dit station beter als mobiliteitshub kan fungeren.

4.1.2 Relevante ontwikkelingen

Blijvende druk op de woningmarkt

Veel huishoudens hebben moeite met het vinden van een passende woning. De druk op de woningmarkt is groot. We verwachten dat dit ook de komende jaren het geval zal zijn. Net als elders is er een grote vraag naar woningen in onze gemeente. We zien daarbij dat de vraag naar woningen niet alleen van inwoners uit de eigen gemeente komt maar dat Raalte ook aantrekkelijk is voor mensen uit de regio. De vraag betreft zowel koop als huur. We zien dat vooral starters en jonge huishoudens moeite hebben om een voor hen betaalbare woning te vinden.

Onzekerheid aanpak buitengebied

Er komen veel opgaven op het buitengebied af (transitie landbouw, stikstof, natuur, klimaat en energie en biodiversiteit). Ook blijft beleid, wetgeving en jurisprudentie continue in ontwikkeling. Dit samen geeft een voortdurende onduidelijkheid en onzekerheden in de aanpak om te komen tot een toekomstbestendig buitengebied. Op deze onzekerheid hebben we als gemeente maar beperkt grip en invloed.

We volgen de ontwikkelingen en proberen hier met een opgave gerichte aanpak flexibel op in te spelen. Dit vraagt wel om continue aandacht en mogelijk bijstelling van inzet en prioriteiten van de gemeente hierin.

4.1.3 Doelstellingen

1. We zorgen voor de uitvoering van onze Omgevingsvisie en het Koersplan voor het opstellen van het Omgevingsplan.
2. We gaan onze groeiambitie realiseren voor de lokale en regionale vraag, voor zowel de buurtdorpen als de kernen van Heino en Raalte.
3. We verbeteren samen met het rijk en de provincie de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid.
4. Een toekomstbestendig buitengebied.

4.1.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties uitvoering geven aan de vastgestelde Omgevingsvisie Horizon gemeente Raalte 2040.

1.2 Samen met Deventer en Olst-Wijhe stellen we voor een eerste deelgebied een Omgevingsplan op. Zo verkennen we samen de planvorming onder deze nieuwe wetgeving. Daarna bepalen we het traject voor het gemeentedeckend Omgevingsplan en de mogelijke samenwerking hierin. Wettelijk moet het hele Omgevingsplan voor 2032 zijn afgerond.

2.1 We komen met groeibeelden voor de buurtdorpen en starten op met de extra projecten in het kader van de Groeiopgave van Heino en Raalte.

2.2 We werken het Programma Wonen verder uit waarbij expliciet ingezet wordt op het bouwen voor verschillende doelgroepen zoals ouderen en starters. Met deze verdere uitwerking is er duidelijkheid voor de projecten waardoor ze voortvarend opgepakt worden. Daarnaast is er houvast zodat we voor de juiste doelgroepen bouwen.

2.3 We maken een plan van aanpak om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en daarmee ouderen stimuleert een beweging te maken naar een passende woning die het langer zelfstandig thuis ondersteunt en tegelijkertijd een verhuisketen op gang brengt die ruimte biedt aan andere woningzoekenden.

3.1 We blijven ons inzetten op de MIRT-verkenning N35 en ronden de planvorming voor de opwaardering voor de stationsplannen van Heino en Raalte af. Uitvoering van de stationsplannen is voorzien in 2025. Voor de MIRT-verkenning en Knooppunt Raalte blijven we actief lobbyen om de uitvoeringsplannen gerealiseerd te krijgen.

3.2 We geven het fietsgebruik een extra impuls voor de leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid en mobiliteitsvrijheid.

4.1 Met een integrale aanpak voor het buitengebied (in verbinding met de samenleving en de aanpak vanuit rijk en provincie) geven we inzicht om goede ruimtelijke keuzes te kunnen gaan maken. Waar mogelijk wordt de verbinding met andere opgaven gezocht.

4.1.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren programma 1	2025	2026	2027
Ontwikkeling woningvoorraad	16.494	16.671	16.880
<i>Bron: Dashboard Wonen gemeente Raalte</i>			

4.1.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Extra personeel in verband met de groeiopgave

Vanuit de groeiopgave zijn een aantal kansrijke locaties benoemd waarvoor door de raad al voorbereidingsinvesteringsbudget ter beschikking zijn gesteld (Raalte-Noord, Molenwijk, van der Capellenweg, Stationsomgeving, nadere verkenning werklocaties). Met het in ontwikkeling nemen van deze locaties wordt de ontwikkelcapaciteit versneld van ongeveer 100 woningen per jaar naar 300 woningen per jaar. Dit vraagt om meer ambtelijke capaciteit in onze organisatie.

Op basis van woningbouwprojecten uit het verleden, eigen kengetallen en de kennis binnen onze organisatie hebben we ingeschat hoeveel capaciteit we nodig hebben. We komen vooralsnog uit op 13 fte die we (extra) nodig hebben. De insteek is hiermee voldoende capaciteit beschikbaar te krijgen voor de bovengenoemde trajecten en dat we per jaar kijken of er nog extra inzet nodig is. Hiermee willen we wendbaar zijn voor economische, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen en waar nodig kunnen bijsturen.

Er wordt uitgegaan van gemiddeld 11 fte in dienst van de gemeente Raalte en 2 fte op inhuurbasis.

Totale kosten:

$11 \times € 114.000 = € 1.254.000 + 2 \text{ fte inhuur } (45 \times 36 \times € 110) = € 356.000$ en $13 \times € 25.000$ overhead betekent totale kosten van € 1.935.000.

Totale kosten worden doorberekend voor 60% aan het Grondbedrijf, 20% aan anterieure overeenkomsten en 20% aan de algemene dienst. Dit levert onderstaande dekking op:

Grondbedrijf: 60%

$7,8 \text{ fte} \times 1.370 \text{ productieve uren per fte} = 10.686 \times (\text{voorlopig}) \text{ uurtarief van } € 136 = € 1.453.000$

Anterieure overeenkomsten/ leges 20%:

$2,6 \text{ fte} \times 1.370 \text{ productieve uren per fte} = 3.562 \times (\text{voorlopig}) \text{ uurtarief van } € 136 = € 484.000$

Totale dekkingsbijdrage € 1.937.000

Uit het bovenstaande blijkt dat bij 60% doorberekening naar het grondbedrijf en 20% verhaal via anterieure overeenkomsten/leges) tegen uren x tarief er voldoende dekking beschikbaar komt voor de resterende 20% algemene dienst. Dit vindt zijn oorzaak in de toerekening van de overhead.

Aan de kostenkant is bij uitbreiding slechts een variabele overhead nodig van € 25.000 per fte, terwijl aan de inkomstenkant via het uurtarief de volledige overhead van afgerond € 69.000 per fte kan worden doorberekend. Hiermee kan gesteld worden dat de 13 fte capaciteitsuitbreiding opgave groei 'in principe' budgetneutraal kan worden gerealiseerd.

Voorgesteld wordt om de capaciteitsvraag van 13 fte en de daarbij behorende dekking structureel in de begroting 2025 te verwerken.

Inhuur toekomstbestendig buitengebied

Op dit moment wordt de opgave buitengebied getrokken door een externe kracht die daarvoor wordt ingehuurd. Deze inhuur is noodzakelijk gebleken omdat de interne vacature van strategisch medewerker (die ook de rol van opgavetrekker moet vervullen) zeer moeilijk in te vullen blijkt. Om te waarborgen dat de opgave buitengebied toch voortgang vindt moet er rekening mee gehouden worden dat de rol van opgavetrekker langer extern belegd wordt. Daarvoor zijn de geraamde extra middelen benodigd.

Voorgesteld wordt jaarlijks eenmalig € 72.000 voor de jaren 2025 en 2026 beschikbaar te stellen voor inhuur opgave buitengebied.

Storting in dynamische investeringsagenda

In 2023 is de dynamische investeringsreserve gevormd met als doel in de toekomst voorbereid te zijn op de omvangrijke investeringen die op ons afkomen in het fysieke domein. Deze reserve had bij de start een omvang van € 7,5 mln. Bij de (meerjaren)begroting 2024-2027 is voor de dekking van de herinrichting van de stations Heino en Raalte in de periode 2024-2026 een uitname voorzien van in totaal € 3.050.000. Omdat we voor de toekomst nog steeds omvangrijke investeringen op ons af zien komen in het fysieke domein is het gewenst de dynamische investeringsreserve voor de komende jaren bij te tanken, te beginnen door bij de begroting 2025-2028 een storting van € 3.050.000 in deze reserve te doen ten laste van de algemene bestemmingsreserve. Hiermee komt de dynamische investeringsreserve in 2026 weer op het oorspronkelijke niveau van € 7,5 mln. We verwachten dat dit niet genoeg is voor de omvangrijke investeringen die op ons afkomen en dat doorgroei van deze reserve naar een niveau van € 15 mln. nodig is. Deze doorgroei kan mogelijk gemaakt worden door jaarlijks bij de bestemming van het rekeningsaldo (een deel van dit) saldo aan te wenden ten gunste van de dynamische investeringsreserve tot het niveau van € 15 mln. is bereikt. Dit niveau ook als plafond voor deze reserve in te stellen.

Voorgesteld wordt € 3.050.000 vanuit de algemene bestemmingsreserve te storten in de Dynamische investeringsagenda.

SVn startersleningen

Het budget voor het verstrekken van startersleningen bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn) is per 1 januari 2025 nihil. Voorgesteld wordt een bedrag van € 1.500.000 over te maken naar de SVn en de (rente) lasten van € 36.000 op te nemen in de begroting 2025. Zo kunnen starters hier gebruik van blijven maken in een tijd waarin dit hard nodig is om de stap naar een koopwoning te kunnen maken.

Voorgesteld wordt € 1.500.000 over te maken naar de SVn en de rentelasten van structureel € 36.000 op te nemen in de begroting 2025.

4.1.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.3	Beheer ov gebouw en gronden (voormNNIEG)	41	41	48	49	50	52
2.1	Verkeer en vervoer	85	2.018	1.718	310	118	132
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	332	920	541	509	18	
7.4	Milieubeheer	1.776	1.933	1.953	1.873	1.881	1.885
8.1	Ruimtelijke ordening	2.774	3.233	2.988	2.634	2.255	1.955
8.2	Grondexploitatie	4.578	8.736	6.670	6.172	5.448	2.944
8.3	Wonen en bouwen	2.143	2.717	2.415	2.304	2.055	2.050
Totaal		11.728	19.597	16.333	13.852	11.827	9.017
<i>Baten</i>							
0.3	Beheer ov gebouw en gronden (voormNNIEG)	-25	-20	-20	-20	-20	-15
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-530	-960	-541	-509	-18	
7.4	Milieubeheer	-12	-208				
8.1	Ruimtelijke ordening	-530	-349	-189	-26	-26	-26
8.2	Grondexploitatie	-6.214	-9.321	-7.570	-6.962	-6.101	-2.857
8.3	Wonen en bouwen	-1.288	-941	-942	-942	-942	-941
Totaal		-8.598	-11.799	-9.262	-8.459	-7.107	-3.838
Saldo van baten en lasten voor bestemming		3.130	7.798	7.071	5.394	4.719	5.179
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-759	-1.975	-2.012	-626	-341	-253
	Toevoegingen	2.054	-3	987	877	740	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		4.425	5.820	6.046	5.644	5.119	4.926

Programma 2

Integraal beheer openbare ruimte

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.2 Integraal beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

4.2.1 Wat willen we bereiken?

Een goede kwaliteit van de openbare ruimte heeft een directe invloed op de leefbaarheid, een plek waar mensen fijn kunnen wonen, leven en ondernemen. Dat willen wij zo houden en verbeteren. In eerste instantie door het uitvoeren van dagelijks onderhoud. Daarnaast kennen wij een groot aantal gebieden met een grote onderhouds- en vervangingsopgave. Wij willen deze gebieden toekomstbestendig maken door in te zetten op een veilige, bereikbare, duurzame, groene, klimaatadaptieve en gezonde leefomgeving. Naast het in fysieke zin toekomstbestendig maken, willen we ook inzetten op het creëren van een maatschappelijke meerwaarde door een verbinding te leggen met de sociale en maatschappelijke opgaven. Ons doel is om voor de komende periode beter inzicht te verkrijgen in de opgaven, zodat prioriteiten kunnen worden gesteld en zaken in de tijd kunnen worden uitgezet. Hierbij zetten wij waar nodig en mogelijk in op een gebiedsgerichte, participatieve en integrale aanpak. De gemeentelijke gebouwen zijn functioneel, waarbij wij naast het uitvoeren van het reguliere onderhoud eraan werken om de gebouwen te verduurzamen.

4.2.2 Relevante ontwikkelingen

De omvang van de openbare ruimte wordt steeds groter. Door nieuwbouw neemt het areaal nog steeds toe. Inhoudelijk worden de opgaven steeds complexer, meer functies in de openbare ruimte met daarbij een groter speelveld van belanghebbenden. Ook zien we dat het areaal dat ouder is dan 40 jaar steeds groter wordt. Hiermee komt een steeds groter deel aan het eind van de levensduur. In de opgave voor toekomstbestendige dorpen en wijken zien we dat ouderen en andere kwetsbare groepen vaak langer zelfstandig thuis wonen. Dat vraagt wat van de kwaliteit van de openbare ruimte, met name op het gebied van begaanbaarheid en toegankelijkheid. Ook constateren we bij de wegen in het buitengebied dat de kwaliteit afneemt. Er is een toenemend besef dat de huidige aanpak en inzet van middelen niet voldoende is. De vraag richt zich op een toekomstbestendige inzet in een context, waarbij de middelen onder druk staan. Hiervoor is meer scherpheid nodig bij het stellen van prioriteiten en meer financiële flexibiliteit binnen programma 2. Voor de lange termijn ontwikkelen we, samen met uw raad, een inhoudelijke en financiële strategie waarbij we op programmaniveau middelen willen ramen. Al deze ontwikkelingen vragen om een organisatie die hierop kan meebewegen en is toegerust, met de juiste mensen en middelen.

4.2.3 Doelstellingen

1. We borgen de ondergrens van veiligheid, voorkomen kapitaalvernietiging en behalen de vastgestelde kwaliteitsnormen.
2. We werken aan een toekomstbestendige, veilige, gezonde, schone en aantrekkelijke leefomgeving, waaronder ook de openbare gebouwen en creëren hiermee een maatschappelijke meerwaarde.
3. We werken aan een lange termijn aanpak voor het fysieke domein om te komen tot toekomstbestendige leefbare dorpen en wijken.

4.2.4 Wat gaan we daarvoor doen?

- 1.1 Uitvoeren van in de beheerplannen benoemde onderhouds- en vervangingsmaatregelen.
- 1.2 Het opstellen en actualiseren van beheerplannen.
- 2.1 Het ontwikkelen van beleid ten aanzien van de circulariteit van materialen.
- 2.2 Uitvoeren van maatregelen (actieplan) uit het Biodiversiteitsplan.
- 2.3 Vervangings- en beleidsopgaven integraal afwegen voor het Meerjaren Investeringsplan(MIP).
- 2.4 Het benutten en faciliteren van initiatieven uit de Raalter samenleving.
- 3.1 Het geven van inzicht in de inhoudelijke en financiële opgave op de lange termijn en het organiseren van de structurele dekking.
- 3.2 Het gebiedsgericht verbinden van opgaven met andere programma's en maatschappelijke opgaven (onder andere ruimtelijke ontwikkelingen, verstedelijking, verkeer, onderwijs, sociaal, sport, economie en duurzaamheid).
- 3.3. We ramen de investeringen voor de vervangingsopgave en het toekomstbestendig maken op programmaniveau (wendbaar begroten ten opzichte van ramen op projectniveau).

4.2.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

De beeldkwaliteit wordt vastgesteld aan de hand van de landelijke methode van CROW. Met het meten van de beeldkwaliteit stellen we vast hoe een bepaald object er op een bepaald moment uitziet. Dit is een momentopname. De systematiek is erop gericht dat er op elk moment minimaal 90% aan dit beeld voldoet.

Indicatoren programma 2	Referentie		2025	2026	2027	2028
	jaar	cijfer				
De mate waarin voldaan wordt aan de beeldkwaliteitseisen uit het groenbeleidsplan	2023	92%	92%	92%	92%	92%
<i>Bron: gemeentelijke schouwen</i>						

4.2.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Meerjaren investeringsprogramma

In het MIP zijn diverse integrale en sectorale projecten opgenomen voor de jaren 2025 t/m 2028. Grote integrale projecten die zijn opgenomen zijn de Westdorplan/Acaciaaan in Raalte, de Ambachtsstraat in Nieuw Heeten, riolering in Heino Zuid en Langkamp in Raalte.

Verder is nieuw beleid aangevraagd voor achterstallig onderhoud van elementenverhardingen en voet- en fietspaden. Beide voor de periode van 4 jaar (2025 t/m 2028) voor een jaarlijks bedrag van

respectievelijk € 250.000 en € 200.000. Dit is vooruitlopend op de grote opgave in de openbare ruimte en het structurele vervangingsbudget.

Naast genoemde projecten zijn er nog andere opgenomen. Een totaaloverzicht is opgenomen in bijlage F3. De totale gevraagde (bruto) investering over 4 jaar bedraagt € 12 mln. Hierbij hebben we voor € 4,8 mln. dekking, dus de netto investering bedraagt € 7,2 mln.

Voorgesteld wordt structureel € 57.076 in 2025 oplopend tot € 540.694 vanaf 2028 beschikbaar te stellen voor de kapitaallasten. Er is gedeeltelijke dekking vanuit GRP hiervoor van € 15.178 in 2025 oplopend naar € 113.673 in 2028.

Tijdelijke formatie Beheer

Het domein Beheer wil zich de komende twee jaar ontwikkelen naar een professioneel bedrijf die een zichtbare bijdrage wil leveren aan het beheer van de openbare ruimte. Daarbij zal zeker nadrukkelijk aandacht zijn voor efficiency en het maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen Beheer.

Eind 2026 werken de medewerkers integraal aan de opgave en dat doen ze in een fijne en veilige omgeving. Zowel binnen als buiten Beheer weet iedereen wat van Beheer verwacht mag worden en wat het kost. Om daar te komen is er tijdelijk een extra investering nodig in kennis en soms ook in extra handjes.

Om Beheer de (financiële) ruimte te geven om de organisatie opnieuw in te richten en verder te professionaliseren, vragen wij om voor de komende twee jaar een bedrag van € 273.000 per jaar voor 3 fte beschikbaar te stellen.

Voorgesteld wordt om voor 2025 en 2026 € 273.000 per jaar voor formatie en € 75.000 per jaar voor overhead op te nemen.

Speelplaatsen

De gemeente heeft het beleid- en het beheerplan voor speelplaatsen geactualiseerd. We willen ons inzetten op het realiseren van maatschappelijke meerwaarde in de openbare ruimte en daarbij een sterke verbinding leggen met sociaal maatschappelijke opgaven. Uit het beheerplan blijkt dat we onvoldoende investeringsbudget hebben om het huidige voorzieningenniveau in stand te houden. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het niet doorvoeren van areaaluitbreiding sinds 2014 en dat er geen gelden gereserveerd zijn voor de ondergronden, welke wel vervangen moeten worden.

Voorgesteld wordt het investeringsbudget aan te vullen met € 40.000 in 2025, € 75.000 in 2026, € 20.000 in 2027 en € 140.000 in 2028 en de daarbij behorende kapitaallasten op te nemen in de begroting.

Beheersing eikenprocessierups

Voor beheersing van de eikenprocessierups hebben we net als voorgaande jaren extra budget nodig. De brandharen die nog actief zijn kunnen gezondheidsproblemen veroorzaken bij het snoeien van eiken. Verder wordt de preventieve bestrijding afgebouwd ten behoeve van biodiversiteit en wordt ingezet om natuurlijke bestrijding/beheersing vorm te geven.

Voorgesteld wordt eenmalig € 40.000 in 2025 en € 30.000 in 2026 beschikbaar te stellen ten laste van de reserve IVOR.

Begraafplaatsen

De gemeente heeft het beleid- en het beheerplan begraafplaatsen geactualiseerd. Hier komen een aantal beleidsvoorstellen om het begraafplaatsbeheer toekomstbestendig te maken (onder andere organisatie, actualisatie wet- en regelgeving, kostprijsberekening) en een uitvoeringsplan voor op de begraafplaatsen (verbeteren paden, informatievoorziening en mogelijkheden asbestemming) uit voort.

Voorgesteld wordt eenmalig € 15.000 in 2025 en € 35.000 in 2026 beschikbaar te stellen.

Uitvoering beleid biodiversiteit

Raalte is bezig met het beleid biodiversiteit. Hiermee beogen we om samen met anderen de biodiversiteit te versterken door natuurstructuren te behouden, te versterken en te verbinden. Om deze doelen te bereiken is aan het beleid een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Hierbij willen we binnen de bestaande begroting dingen anders doen en/of met nieuwe middelen de gestelde doelen realiseren.

Voorgesteld wordt om voor de uitvoering van het beleidsplan biodiversiteit en kennisvergroting in de organisatie eenmalig € 80.000 beschikbaar te stellen. Het voornemen is om bij de begroting 2026 structureel budget aan te vragen.

Vervanging voertuigen

Voorgesteld wordt twee oude dieselveertuigen te vervangen door elektrische voertuigen. Deze zijn destijds reeds vervangen, maar toen is besloten deze twee voertuigen niet in te leveren, maar beschikbaar te stellen voor nieuw gecreëerde functies. De voertuigen zijn nu écht aan vervanging toe; ze zijn erg vervuילend en niet goed voor de uitstraling van Raalte. De verwachte investering bedraagt € 35.000 per voertuig. Verder wordt rekening gehouden met begeleiding bij de aanbesteding (eenmalig € 10.000), het aanbrengen van twee laadpalen (eenmalig € 8.000) en een besparing in brandstofkosten van structureel € 2.200 per jaar.

Voorgesteld wordt € 70.000 beschikbaar te stellen voor vervanging van 2 voertuigen en de structurele kapitaallasten van € 9.355 te ramen alsmede de structurele besparing brandstof van € 2.200. Tevens eenmalig € 18.000 ramen voor laadpalen en aanbestedingskosten.

4.2.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.2	Burgerzaken	1	1	1	1	1	1
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	820	1.438	1.537	1.227	1.297	1.518
2.1	Verkeer en vervoer (wegbeheer)	5.731	6.425	6.076	6.347	6.344	6.415
2.2	Parkeren	165	147	170	169	167	165
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	113	58	40	40	40	39
5.2	Sportaccommodaties (beheer)	2.068	2.032	2.203	2.214	2.188	2.167
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.121	3.652	3.468	3.457	3.324	3.335
7.2	Riolering	3.695	4.093	4.032	4.047	4.085	4.266
7.4	Milieubeheer	55	-804	-117	400		
7.5	Begraafplaatsen en crematoria (beheer)	384	497	398	424	388	386
Totaal		16.153	17.539	17.808	18.325	17.834	18.293
<i>Baten</i>							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-20	-24	-582	-582	-582	-582
2.1	Verkeer en vervoer (wegbeheer)	-385	-187	-191	-191	-191	-188
2.2	Parkeren	-4	-4	-4	-4	-4	-4
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-54	-43	-18	-18	-18	-18
5.2	Sportaccommodaties (beheer)	9	-23	-23	-23	-23	-23
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-16	-8	-8	-8	-8	-8
7.2	Riolering	-3.939	-4.337	-4.426	-4.441	-4.479	-4.660
7.4	Milieubeheer		1.079	276	-400		
7.5	Begraafplaatsen en crematoria (beheer)	-196	-205	-210	-210	-210	-210
Totaal		-4.606	-3.750	-5.187	-5.878	-5.515	-5.694
Saldo van baten en lasten voor bestemming		11.547	13.789	12.621	12.448	12.318	12.599
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-1.094	-2.523	-1.275	-968	-995	-1.214
	Toevoegingen	1.106	1.137	1.040	1.041	1.047	1.047
Saldo van baten en lasten na bestemming		11.559	12.403	12.387	12.520	12.371	12.432

Programma 3

Onderwijs, werk en inkomen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.3 Onderwijs, werk en inkomen

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

4.3.1 Wat willen we bereiken?

We zetten in op gelijke kansen voor iedereen. Basisonderwijs in elke kern is daarom voor ons een vanzelfsprekendheid. Onze gezondheid, ons inkomen, welbevinden of continuïteit van onderwijs is niet altijd en voor iedereen vanzelfsprekend. We zetten samen met het onderwijs en bijbehorende partners in op het aanpakken van leerachterstanden en het sociaal welbevinden van jongeren. Wij willen dat al onze inwoners meedoen naar vermogen. Samen met onze ondernemers, het onderwijs en de regio werken we daarom aan een arbeidsmarkt die aantrekkelijk is en blijft voor zowel werkgevers en werknemers. Voor inwoners die (tijdelijk) niet mee kunnen doen, bieden wij een vangnet.

We blijven samen met onze partners inzetten op het vroegtijdig signaleren van schulden om erger te voorkomen en ondersteunen onze minima met effectief minimabeleid.

Tot slot willen we ook dat nieuwe inwoners, zoals statushouders en vluchtelingen zo veel als mogelijk mee kunnen doen. Daarom bieden we ondersteuning, met name op het gebied van taal en werk.

4.3.2 Relevante ontwikkelingen

Het kabinet wil in de dienstverlening aan mensen met een bijstandsuitkering meer uitgaan van vertrouwen. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. De planning is dat deze wet 1 januari 2025 inwerking treedt.

Naar verwachting gaat de wet Van school naar duurzaam werken per 1 september 2025 in. Dit betekent dat de maximumleeftijd van de doelgroep van de Doorstroompunt-functie (voorheen RMC-functie) wordt verhoogd van 23 naar 27 jaar. Gemeenten krijgen daardoor een meer preventieve rol bij het ondersteunen van jongeren naar werk.

4.3.3 Doelstellingen

1. We bieden ondersteuning aan wie (tijdelijk) niet kan voorzien in het eigen inkomen en recht heeft op een uitkering.
2. We begeleiden mensen naar werk die hierbij ondersteuning nodig hebben, met als doel dat inwoners maximaal meedoen naar eigen vermogen. Werk is voor ons meer dan een reguliere betaalde baan. Het kan bijvoorbeeld ook beschut werk of vrijwilligerswerk zijn. We hebben een sterke infrastructuur om dit doel te bereiken, waar de Stichting Werk Raalte een belangrijk onderdeel van is.
3. We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt, om ervoor te zorgen dat er nu en in de toekomst passend werk beschikbaar is voor onze inwoners en voldoende geschikte werknemers voor onze werkgevers.

4. We ondersteunen inwoners vanuit effectief minima- en schulddienstverleningsbeleid met aandacht voor de menselijke maat.
5. Signaleren en terugdringen van laaggeletterdheid is een integraal onderdeel van de dienstverlening en het beleid in het sociaal domein.
6. Voor jongeren is er een sluitende aanpak. Jongeren gaan naar school, hebben werk of een passende dagbesteding. We werken samen met school om uitval te voorkomen.
7. We werken samen met scholen om leerachterstanden te voorkomen en zetten in op sociaal welbevinden van onze jeugd.
8. Kinderen in de gemeente Raalte worden optimaal voorbereid voor de basisschool, doordat de mogelijkheid er is om deel te nemen aan de voorschoolse voorzieningen. Voor de kinderen met een ontwikkelingsachterstand is er extra ondersteuning in de vorm van voor- en vroegschoolse educatie.
9. We ondersteunen statushouders bij hun inburgering en integratie in de gemeente Raalte, zodat zij zo snel mogelijk naar vermogen meedoen in onze samenleving.

4.3.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Inwoners die aangewezen zijn op een uitkering, ondersteunen we actief om mee te doen naar vermogen. Wanneer betaald werk nog niet haalbaar is, zetten we andere trajecten in zoals een leerwerktraject, een werkervaringsplek of scholing.

2.1 Raalte Werkt! is onze visie op werk, participatie en re-integratie. Deze visie vertalen we jaarlijks naar een concreet uitvoeringsplan. We bouwen onze infrastructuur verder uit en sluiten met maatwerk trajecten zoveel mogelijk aan bij de mogelijkheden van onze inwoners.

2.2 Wanneer uitstroom naar regulier betaald werk (nog) niet haalbaar is, benutten we de infrastructuur van de Stichting Werk Raalte (SWR) en andere lokale partijen voor de inzet van re-integratie instrumenten zoals werkervaringsplekken en taalstages.

3.1 We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Regionaal werken we hiervoor samen in de arbeidsmarktregio Zwolle. We maken optimaal gebruik van regionale ondersteuning van bijvoorbeeld de aanjagers voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zoals statushouders en mensen met psychische beperkingen en we verwijzen zoveel als mogelijk naar Groei Vooruit.

4.1. In 2025 werken we verder aan de implementatie van het Beleidsplan Rondkomen met je inkomen bijvoorbeeld door het wijzigen van de beleidsregels Bijzondere Bijstand Raalte 2019, Beleidsregels schuldhulpverlening 2019 Raalte en Beleidsregels individuele inkomenstoelage gemeente Raalte.

5.1 We zijn gestart met de ontwikkeling van een integrale aanpak basisvaardigheden. We werken hierbij samen met partners op het gebied van participatie, gezondheid, inburgering en onderwijs. In 2025 geven we dit plan verder vorm.

6.1 We gaan verder met de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt vroegtijdige schoolverlaters). We gaan lokaal aan de slag met de thema's, zoals integrale ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie, jongeren in beeld hebben en houden en het duurzaam naar werk begeleiden van de jongeren.

6.2 We blijven investeren op de verbinding tussen het onderwijs, de leerplichtambtenaar, RMC-consulent, het Centrum voor jeugd en gezin en de clusters werk en Wmo. Hiermee beogen we een goede samenwerking en vroegtijdige, integrale ondersteuning aan jeugdigen.

7.1 We geven samen met de partners zoals de scholen, kinderopvang, GGD en het CJG verder uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs. De thema's waarop we ons richten zijn: jongeren tijdig in beeld, sociaal emotioneel welbevinden en sociale activiteiten. De middelen lopen in de zomer van 2025 af, daarom kijken we ook of en hoe we de versterkte samenwerking structureel kunnen behouden binnen de reguliere middelen en mogelijkheden.

8.1 Met de Voor- en Vroegscholen geven we uitvoering aan ons plan van aanpak om de kwaliteit van VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) te verbeteren door middel van de gemaakte resultaatafspraken.

9.1 We blijven onverminderd inzetten op integrale leerroutes op basis van inburgering, taal en participatie, waarbij de inburgeraar naar vermogen taalvaardigheden ontwikkelt. De contracten met de aanbieders van de Onderwijsroute lopen per 01-01-2026 af. In 2025 besteden we deze opdracht opnieuw aan.

9.2 We blijven flexibel om de hoge instroom van statushouders te kunnen opvangen. In 2025 continueren we de in 2024 ingezette doorstroomlocatie.

9.3 In september 2023 is de Taalschool Salland van start gegaan. In het schooljaar 2023/2024 hebben structureel 90-95 kinderen hier les gevolgd, verdeeld over het primair en voortgezet onderwijs. De prognose voor het schooljaar 2024-2025 is voor het primair onderwijs 20-25 leerlingen en voor het voortgezet onderwijs 20-25 leerlingen. Hiermee is er nog voldoende ruimte voor groei wanneer de instroom hoger zou worden.

4.3.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren programma 3	Referentie		2025	2026	2027	2028
	jaar	cijfer				
Bereik van de meedoenregeling 18+ Het percentage inwoners dat onder doelgroep valt dat daadwerkelijk gebruik maakt van de meedoenregeling	2023	35%	40%	40%	40%	40%
Tevredenheid inwoners met ons inkomensbeleid en de uitvoering daarvan. Gemiddelde cijfers dat inwoners ons geven bij het cliëntenervaringsonderzoek inkomensondersteuning	2023	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5

Bron: Cliëntenervaringsonderzoek inkomensondersteuning

4.3.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Tijdelijke formatie begeleiding statushouders

Wij zijn verantwoordelijk voor de inburgering en maatschappelijke participatie van de statushouders die op grond van onze taakstelling in Raalte komen wonen. De laatste jaren is de taakstelling toegenomen. Daarvoor is geen structurele formatie beschikbaar gekomen. In 2023 en 2024 zijn tijdelijke middelen beschikbaar gesteld uit de reserve vluchtelingen en hierop is tijdelijke formatie ingezet.

Voorgesteld wordt om deze tijdelijke formatie voort te zetten door € 182.000 voor formatie en € 50.000 voor overhead voor zowel 2025 als 2026 beschikbaar te stellen ten laste van de reserve opvang vluchtelingen en statushouders.

4.3.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.8	Overige baten en lasten			-70	-100	-105	-105
4.1	Openbaar onderwijs		3	3	3	3	3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.065	2.177	1.914	1.914	1.914	1.914
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	598	1.221	1.254	1.254	1.254	1.254
6.3	Inkomensregelingen	16.766	15.580	11.730	11.663	10.908	10.897
6.4	Begeleide participatie	4.721	4.890	4.838	4.733	4.570	4.452
6.5	Arbeidsparticipatie	1.014	1.242	1.037	1.008	998	997
Totaal		25.165	25.113	20.706	20.475	19.541	19.412
<i>Baten</i>							
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-733	-756	-662	-662	-662	-662
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-207	-784	-804	-804	-804	-804
6.3	Inkomensregelingen	-15.540	-15.288	-8.648	-8.634	-7.917	-7.917
6.5	Arbeidsparticipatie	-64	-20	-40	-11		
Totaal		-16.544	-16.848	-10.154	-10.110	-9.383	-9.383
Saldo van baten en lasten voor bestemming		8.621	8.265	10.552	10.365	10.159	10.029
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-1.166	-595	-228	-252	-307	-351
	Toevoegingen	274	3.304	240	270	275	289
Saldo van baten en lasten na bestemming		7.729	10.975	10.564	10.383	10.127	9.967

Programma 4

Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

4.4.1 Wat willen we bereiken?

Onze ambitie is dat iedereen naar eigen vermogen kan blijven participeren in de samenleving. Voor mensen die daarbij –naast de eigen mogelijkheden en ondersteuning door het eigen sociale netwerk- extra ondersteuning nodig hebben, zorgen wij voor passende ondersteuning. Wij kiezen daarbij voor een integrale en op het gezin/huishouden gerichte aanpak, waarbij ondersteuning op het gebied van publieke gezondheid, zorg, jeugd, onderwijs en werk en inkomen gecombineerd wordt. We focussen daarbij op wat iemand wel kan vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid (zie ook 4.7.3).

We bieden elk kind de kans op een goede start en ontwikkeling en een veilige plek om op te groeien. Waar nodig bieden we kinderen én ouders hulp en ondersteuning. Zo nabij mogelijk, in de eigen omgeving en met onze maatschappelijke partners, waartoe ook sport en onderwijs behoren. Daarbij hebben we extra aandacht voor het mentale welzijn van jongeren, omdat cijfers laten zien dat dit nog steeds een groot aandachtspunt is onder de jeugd.

We blijven inzetten op preventie en normalisering. Wel willen we strakker monitoren op wat deze inzet oplevert. In hoeverre draagt onze investering op preventie bij aan onze doelen? Daarnaast zetten we in op een brede, meer wijkgerichte aanpak.

We zien dat steeds meer van onze inwoners zorg nodig hebben. Zorg omdat ze met een lichamelijke, geestelijke of psychische beperking te maken hebben. Of omdat ze door het ouder worden met beperkingen worden geconfronteerd. Omdat we het belangrijk vinden dat onze inwoners zo lang mogelijk (zelfstandig) thuis kunnen blijven wonen, vraagt de combinatie woon en zorg de komende jaren extra aandacht en inzet.

4.4.2 Doelstellingen

1. We vinden het belangrijk dat onze inwoners van alle leeftijden zoveel mogelijk op eigen kracht meedoen in de samenleving. Daarom werken we aan het versterken van de zelfredzaamheid en veerkracht van onze inwoners en zetten we breed in op preventie en normalisering en werken we met alle partners samen vanuit het gedachtegoed positieve gezondheid. Hierbij draait gezondheid om mentaal en fysiek welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen in de samenleving en dagelijks functioneren. Normaliseren betekent ook stoppen met hulpverlening zodra de inwoner weer zelf verder kan.
2. Raalte kenmerkt zich door een verbonden samenleving, waarin ontmoeting belangrijk is en inwoners naar elkaar omkijken. Dit willen we behouden en versterken.
3. We zijn ons ervan bewust dat niet al onze inwoners (volledig) op eigen kracht mee kunnen doen in de samenleving. Voor deze inwoners bieden we passende (maatwerk)ondersteuning.

We investeren nadrukkelijk in wijken of in specifieke doelgroepen die in mindere mate veerkrachtig zijn.

4. We zorgen voor bewustwording en goede randvoorwaarden, zodat senioren, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking of (psychische) kwetsbaarheid op een verantwoorde manier en zo zelfstandig mogelijk in hun eigen huis en omgeving kunnen (blijven) wonen.

4.4.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We geven uitvoering aan het integrale plan van aanpak in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We zetten in ieder geval in op de volgende thema's; kansrijke start, valpreventie, aanpak overgewicht en obesitas, mentale gezondheid, welzijn op recept, vroegsignalering alcohol en middelengebruik en het versterken van de sociale basis.

1.2 Vanuit Raalte Sportief en Gezond bieden we ondersteuning aan inwoners en verenigingen voor activiteiten die bijdragen aan een goede gezondheid van onze inwoners.

1.3 Met het project Kansrijke Start werken professionals uit het medische en sociaal domein aan het versterken van de samenwerking rondom de eerste 1.000 dagen van een kind. Dit vergroot de kansen voor baby's en peuters en kan problemen op latere leeftijd voorkomen. In 2025 werken we verder aan het verstevigen van de samenwerking door middel van netwerkbijeenkomsten. Professionals werken met de interventie Nu Niet Zwanger.

1.4 We werken verder aan het versterken van de sociale basis. Extra middelen zetten we wijkgericht in.

1.5 In 2024 wordt - naar aanleiding van de aangenomen motie in de begrotingsraad van november 2023 - een plan voor een toekomstbestendig CJG gemaakt die in 2026 in werking treedt. In 2025 worden daarvoor de voorbereidingen getroffen. In het Plan worden de uitgangspunten die in de Hervormingsagenda Jeugd zijn opgenomen voor een sterk lokaal team uitgewerkt voor het CJG.

2.1 We geven uitvoering aan het Uitvoeringsplan Mantelzorg waaronder extra aandacht voor bewustwording.

3.1 We werken aan een sterk Veilig Thuis IJsselland dat nauw samenwerkt met het Centrum voor Jeugd en Gezin en maatschappelijk werk, zodat casussen waarin huiselijk geweld, kindermishandeling of ouderenmishandeling speelt, zo snel mogelijk en zoveel mogelijk lokaal worden opgepakt en wachtlijsten worden voorkomen. Een nieuwe regiovisie, het concretiseren en uitvoeren van de uitgangspunten van toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zijn voor 2025 belangrijke aandachtspunten.

3.2 We geven uitvoering aan de Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 'Kracht in Kwetsbaarheid' en de lokale vertaling daarvan. Uitgangspunten zijn daarbij zelfstandig wonen in de vertrouwde woonomgeving met steunende personen (beschermd thuis) en het voorkomen van dakloosheid vanuit het principe 'eerst een woning, dan herstel'.

3.3 Aan de hand van een convenant wordt er met aanbieders van specialistische jeugdhulp gewerkt aan de transformatieopgaven normaliseren, ambulantisieren en kleinschalig gezinsgericht wonen. Doel is om kinderen thuis, of in een setting die 'zo thuis mogelijk is' te ondersteunen. Gemeenten en aanbieders werken aan de ambitie van 0 uit(huis)plaatsingen. Dit betreft een meerjarig ontwikkelproces. Zo wordt er ingezet op integrale samenwerking van jeugdhulpaanbieders en scholing over de verklarende analyse. Zowel lokaal als regionaal wordt er gewerkt aan de opgaven uit de Hervormingsagenda Jeugd. Ook wordt er een aanpak op wachttijden ontwikkeld.

3.4 Samen met het zorgkantoor en de zorgverzekeraar werken we in de regio Midden-IJssel aan de verbinding tussen het zorgdomein en het sociaal domein, zodat we de uitdaging die op ons afkomt vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) nog meer vanuit gezamenlijkheid kunnen aanpakken. Concreet werken we hierbij aan de uitvoering van het regioplan en bijbehorende transformatieplannen.

4.1 Met het Actieplan Zelfstandig Thuis Wonen werken we doorlopend, samen met partners en inwoners, aan dat wat nodig is om mensen zolang en veilig mogelijk zelfstandig thuis te laten wonen. Thema's als Wonen, Meedoen, Ondersteuning en Zelfredzaamheid zijn hierin leidend. In 2025 borduren we voort op het traject van bewustwording rondom zelfstandig wonen en doorstroombevordering.

4.4.4 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

4.4.5 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Implementatie besparingsmaatregelen sociaal domein

Er is onlangs onderzoek gedaan naar mogelijke besparingen in het sociaal domein. In het rapport dat hieruit voortkomt worden besparingsmogelijkheden en verbeterpunten beschreven. Op basis van het rapport wordt een plan van aanpak opgesteld met daarin de haalbaarheid van de verbetermaatregelen en een prioritering van de besparingsmaatregelen. Om hier een start mee te maken is een projectleider en een consulent nodig.

In het plan van aanpak wordt ook inzichtelijk gemaakt welke capaciteit langdurig (structureel of eenmalig) nodig is om de maatregelen te realiseren. Dit wordt in de zomernota 2025 of de begroting 2026 meegenomen indien nodig.

Voorgesteld wordt om in 2025 eenmalig € 205.000 voor tijdelijke formatie en € 50.000 voor overhead beschikbaar te stellen ten laste van de reserve sociaal domein.

4.4.6 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.8	Overige baten en lasten			-430	-2.073	-2.588	-2.588
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.948	4.142	3.911	3.752	3.696	3.581
6.2	Wijkteams	2.125	2.351	2.869	2.335	2.335	2.324
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.849	1.842	1.846	1.846	1.846	1.846
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	629	738	534	535	535	524
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.292	4.095	3.956	3.956	3.956	3.956
6.71B	Begeleiding (WMO)	2.130	2.619	2.466	2.466	2.466	2.466
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.590	1.590	1.918	1.918	1.918	1.918
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	391	492	432	432	432	432
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	1.542	2.225	1.447	1.447	1.447	1.447
6.72B	Jeugdhulp behandeling	1.060	705	1.681	1.681	1.681	1.681
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	560	306	993	993	993	993
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	555	1.072	571	571	571	571
6.73A	Pleegzorg	479	572	606	606	606	606
6.73B	Gezinsgericht	80	407	49	49	49	49
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	3.385	3.795	3.910	3.910	3.910	3.910
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zndverblijf	2.230	3.047	2.826	2.826	2.826	2.826
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	884	620	933	933	933	933
6.74C	Gesloten plaatsing	616	582	854	854	854	854
6.81	Geescaleerde zorg 18+	90	121	222	324		
6.82	Geescaleerde zorg 18-	104	283	332	332	332	332
6.82A	Jeugdbescherming	669	879	979	979	979	979
6.82B	Jeugdreclassering	20	96	34	34	34	34
7.1	Volksgezondheid	1.819	2.031	2.195	2.113	2.170	2.169
Totaal		30.045	34.611	35.134	32.819	31.980	31.843

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Baten</i>							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-232	-391	-137	-103	-19	-19
6.2	Wijkteams	-56	-100	-100			
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-95	-100	-71	-71	-71	-71
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+						
6.71B	Begeleiding (WMO)						
	Overige	-336	-367	-332	-538	-538	-538
6.71D	maatwerkarrangementen (WMO)						
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-880					
6.81	Geescaleerde zorg 18+	-314	-171	-222	-324		
7.1	Volksgesondheid	-151	-268	-268	-186	-186	-186
Totaal		-2.063	-1.397	-1.130	-1.223	-814	-814
Saldo van baten en lasten voor bestemming		27.981	33.214	34.004	31.596	31.166	31.029
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-3.210	-3.513	-3.171	-3.747	-3.862	-3.862
	Toevoegingen	2.859	21	1.930	2.400	2.895	2.895
Saldo van baten en lasten na bestemming		27.631	29.722	32.762	30.249	30.199	30.062

Programma 5

Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.5 Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie

Portefeuillehouder:	Wethouders B. Nijboer en A. Kreule
Programmacoördinator:	Directeur A. Nijman

4.5.1 Wat willen we bereiken?

We werken toe naar een duurzame gemeente, waar het net zo fijn leven is voor toekomstige generaties, als voor ons nu. De gemeente Raalte wil daarom in 2050 energieneutraal zijn en voldoen aan de afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs.

We zien dat de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid snel gaan. Er zijn nieuwe inzichten over de grootschalige opwek middels zonne- en windenergie, de politieke verhoudingen zijn veranderd en technologische ontwikkelingen gaan snel. Dit maakt van duurzaamheid een dynamisch speelveld. Om bij de vele ontwikkelingen aan te sluiten actualiseren we onze doelen en ambities op basis van opgedane ervaringen en nieuwe kennis en inzichten. Dit presenteren we in een Overkoepelend Beleidsplan Duurzaamheid waar we vervolgens handen en voeten aan geven aan de hand van concrete projecten en beleid met focus, tot stand gekomen samen met onze inwoners en ondernemers. Zo nemen we iedereen mee op de reis naar een duurzaam en energieneutraal Raalte. Concreet betekent dit voor 2025 het volgende:

1. **Update van het overkoepelend beleid op duurzaamheid**

Begin 2025 presenteren we de visie op duurzaamheid in Raalte, waarin de energietransitie, een klimaatadaptieve- en schone leefomgeving en een circulaire economie samenkomen.

2. **Concrete stappen op duurzaamheid**

We zorgen ervoor dat we met concrete stappen bijdragen aan de doelstellingen uit het overkoepelend beleid op duurzaamheid. De organisatie rondom duurzaamheid wordt verder verbeterd en samen met onze inwoners en ondernemers geven we verder vorm aan een duurzaam Raalte.

3. **Het blijven uitvoeren van de huidige 'acties' die op het programma staan**

Bijvoorbeeld netverzwaring, Regionale Energie Strategie, het verminderen van het restafval, inzamelen van schonere grondstofstromen en ondersteuning op het gebied van energiebesparende maatregelen.

4.5.2 Relevante ontwikkelingen

Netcongestie en netverzwaring

De uitbreidingen van het elektriciteitsnet kunnen de groei van de vraag naar elektriciteit niet bijbenen. Daardoor komen we steeds dichterbij de maximale transportcapaciteit van het net. Om storingen te voorkomen worden nieuwe aansluitingen met een grote capaciteit voorlopig niet toegevoegd. Voornamelijk bedrijven kunnen hiervan hinder ondervinden. Door de introductie van het 'prioriteitskader voor netcapaciteit' zullen netaansluitingen met een grotere maatschappelijke waarde voorrang krijgen. Hieronder vallen bijvoorbeeld aansluitingen voor politie, gezondheidszorg en onderwijs.

Tegelijk wordt er hard gewerkt om het elektriciteitsnet uit te breiden, op alle spanningsniveaus. Zo wordt er in Raalte gewerkt aan uitbreiding van het hoogspanningsstation, zullen er vanaf 2025 uitbreidingen aan middenspanningsstations plaatsvinden en stations worden bijgeplaatst en wordt een begin gemaakt met het verzwaren van het laagspanningsnet in een aantal wijken.

Grootschalige opwek

In 2024 heeft de provincie, met het opnemen van instructieregels windenergie en zonne-energie in de Omgevingsverordening en aanpassing van het Provinciaal Programma Energiestrategie, het beleid voor wind- en zonne-energie gewijzigd. Deze wijziging heeft tot gevolg dat nieuwe initiatieven voor grootschalige zon op veld projecten niet meer zijn toegestaan en dat de provincie de regie neemt op de ontwikkeling van windenergie. De provincie heeft bepaald dat gemeentelijk beleid op het gebied van windenergie, onder voorbehoud van juridische houdbaarheid, kan worden meegenomen.

Door het nieuwe beleid van de provincie is de doorontwikkeling van RES 1.0 naar RES 2.0 op losse schroeven komen te staan. De bestuurders van de RES hebben uitgesproken de samenwerking op het gebied van de energietransitie wel voort te willen zetten, waarbij de focus is verlegd van grootschalige opwek naar samenwerking op alle thema's rondom de energietransitie. Momenteel wordt er gekeken hoe deze samenwerking vorm te geven. Eén en ander moet uiteindelijk in 2025 leiden tot een Agenda Energietransitie West-Overijssel.

4.5.3 Doelstellingen

1. We werken toe naar een toekomstbestendig buitengebied en toekomstbestendige bedrijven door in 2030 op deze plekken 100 Gigawattuur (GWh) aan duurzame energie op te wekken.
2. We werken aan een toekomstbestendige gebouwde omgeving, duurzaam wonen in de wijken en dorpen. We stimuleren en faciliteren initiatieven gericht op duurzame mobiliteit, energiebesparing en aardgasvrije woningen en gebouwen.
3. We werken aan een gezonde/duurzame, schone leefomgeving waarbij we inzetten op een hoger percentage hergebruik van verschillende (circulaire) afvalstromen. We zetten in op bewustwording in de samenleving, we gaan extra communiceren over nut en noodzaak van het scheiden van de grondstofstromen.
4. We werken toe naar een asbestvrije leefomgeving.

4.5.4 Wat gaan we daarvoor doen?

- 1.1 We ronden het proces om te komen tot het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid begin 2025 af en presenteren daarmee de visie op duurzaamheid in Raalte.
- 1.2 We geven vorm aan de eerste plannen en projecten die bijdragen aan de doelstellingen uit het Overkoepelend Beleidsplan Duurzaamheid.
- 1.3 Aan de hand van inzicht uit data monitoren we onze route naar de doelstellingen uit het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid.

1.4 We nemen deel aan het regionale proces om de afspraken gemaakt in de Regionale Energie Strategie (RES) verder uit te diepen en vast te stellen in de RES 2.0. Naast het samenwerkingsverband RES houden we onze ogen open voor aanvullende of alternatieve samenwerkingsvormen.

1.5 We gaan verder met de gemaakte regionale afspraken uit de RES 1.0 & 2.0 als richtinggevend kader.

1.6 We werken/denken pro-actief (mee) aan korte en lange termijn oplossingen op het gebied van netcongestie. Samen met de netbeheerder zetten we de eerste stappen in het verzwaren van het elektriciteitsnet.

1.7 We zetten de samenwerking voort met onze lokale energie-initiatieven. Zij ontwikkelen projecten voor duurzame opwek van onderop. We continueren onze inzet op kennisontwikkeling en netwerkopbouw. Ook evalueren we of de ondersteuningssubsidie vanuit de gemeente Raalte voortgezet dient te worden.

1.8 We inventariseren de vraag naar waterstof voor de industrie en onderzoeken de mogelijkheden om aan te sluiten op het toekomstige landelijke waterstofnetwerk.

1.9 We onderzoeken de mogelijkheden om in te zetten op mestvergisting en de productie van groen-gas in onze gemeente.

2.1 We zetten stappen naar een duurzame manier van het verwarmen van gebouwen door groots in te zetten op energiebesparing door isolatie. Advies, kleine en grote energiebesparende maatregelen passen we toe daar waar de meeste winst te behalen is.

2.2 We blijven inzetten op bewustwording over energiebesparing bij alle inwoners, onder andere door het voortzetten van het gemeentelijk energieloket.

3.1 Circulariteit, waarbij afval de grondstof is voor nieuwe producten, wordt op de kaart gezet in Raalte. Gedacht kan worden aan een circulaire inrichting van de openbare ruimte en het inventariseren van onze eigen afvalstromen.

3.2 We zetten verder in op gerichte communicatie naar inwoners (en bedrijven) over afvalscheiding en hergebruik om zo een structurele verlaging van de hoeveelheid restafval en schonere grondstofstromen te realiseren.

4.1 De aanpak voor het saneren van asbestdaken zetten we voort.

4.5.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren programma 5	Referentie jaar	cijfer	2025	2026	2027	(...) 2030
Hergebruik ten opzichte van totale huisvuilaanbod (2022 t/m 2026 zijn streefgetallen. Beleid wordt herijkt) <i>Bron: ROVA</i>	2023	78%	80%			-
Score op de tevredenheid t.a.v. afvalinzameling is voldoende <i>Bron: 2-jaarlijkse enquête Rova</i>	2022	7,8	7,8			7,8
CO2-uitstoot gebouwde omgeving in de gemeente Raalte <i>Bron: Klimaatmonitor. Cijfers afgerond op Ton*1000 CO2.</i>	2022	73,4	70,0			-
Hernieuwbare energie <i>Bron: Klimaatmonitor</i>	2022	13,3	29,0%			49,0

4.5.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Uitvoeringskosten duurzaamheid

Om uitvoering te geven aan het algemene duurzaamheidsbeleid wordt voorgesteld eenmalig € 150.000 beschikbaar te stellen.

Advies energiebesparende maatregelen door energievakmannen

In 2025 continueren we het aanbieden van advies door energievakmannen over kleine energiebesparende maatregelen. Hiervoor wordt voorgesteld om eenmalig € 75.000 beschikbaar te stellen.

4.5.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr. Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>						
7.3 Afval	2.942	3.126	3.371	3.371	3.371	3.371
7.4 Milieubeheer	489	3.457	2.670	891	804	784
Totaal	3.432	6.583	6.040	4.262	4.175	4.155
<i>Baten</i>						
7.3 Afval	-3.448	-3.584	-4.113	-4.113	-4.113	-4.113
7.4 Milieubeheer	-226	-2.918	-1.352	-664	-664	-664
Totaal	-3.674	-6.502	-5.465	-4.777	-4.777	-4.777
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-243	81	575	-515	-602	-622
<i>Reservemutaties</i>						
Onttrekkingen	-288	-260	-854	0	-13	-30
Toevoegingen				0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming	-531	-179	-278	-515	-614	-652

Programma 6

Economie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.6 Economie

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Directeur A. Nijman

4.6.1 Wat willen we bereiken?

Ondernemers zijn van groot belang voor onze lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid. Door een gunstig vestigingsklimaat, goede bedrijventerreinen, ruimtelijk en economisch vitale (winkel)centra, digitale verbindingen en goede bereikbaarheid werken wij aan een duurzame concurrerende economie die een goede uitgangspositie kan behouden en versterken.

We gaan, net als de voorgaande jaren, aan de slag met de uitvoering van de economische agenda. De tekorten op de arbeidsmarkt vormen een groot knelpunt voor onze lokale economie. In dit verband zetten we ons ook in 2025, samen met het bedrijfsleven, in om de lokale Human Capital Agenda (HCA) uit te voeren. 'Raalte geeft Ruimte' is een instrument dat we hier onder andere voor inzetten.

Samen met de projectgroep centrumvisie Heino gaan we verder met de aanpak van de centrumvisie Heino. De afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan het verbeteren van de ondernemersdienstverlening. Dit wordt ook zo ervaren door de ondernemers in de gemeente Raalte. Deze lijn willen we uiteraard doorzetten in onze dienstverlening.

We zien een sterke vraag naar bedrijfskavels in de gemeente Raalte. Om de vraag in de toekomst te kunnen blijven bedienen hebben wij de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen in beeld gebracht. We willen hiermee bereiken dat (nieuwe) ondernemers zich kunnen vestigen in de gemeente Raalte, lokale ondernemers kunnen doorgroeien en daarbij hun economische ontwikkelingen tot stand kunnen brengen. Daarnaast kijken wij naar bestaande bedrijventerreinen om samen met ondernemers te kijken naar de toekomstbestendigheid ervan.

De regio Zwolle is voor ons een belangrijke samenwerkingspartner om de economische agenda en de ruimtelijke opgaven verder vorm te geven. De gemeente Raalte wil hier actief bij betrokken zijn en de verbindingen leggen bij de voor ons kansrijke programma's/projecten.

De genoemde opgaven in de economische agenda liggen vast tot en met 2025. In 2025 gaan wij aan de slag met een vernieuwing van de agenda.

4.6.2 Relevante ontwikkelingen

Het gaat economisch goed in de gemeente Raalte. Doordat het economisch goed gaat, blijft de uitdaging naar goed personeel. Ook blijft de vraag naar bedrijfsruimte hierdoor toenemen. Als onderdeel van de groeiopgave wordt nader onderzocht waar de nieuwe werklocaties kunnen landen.

4.6.3 Doelstellingen

1. Een minimale top tien en het streven naar een top drie notering in de MKB vriendelijkste gemeente in Overijssel.

2. We zetten in op een voldoende en kwalitatief aantrekkelijk aanbod van bedrijfskavels en bedrijventerreinen.
3. We gebruiken de kansen en mogelijkheden die de Regio Zwolle ons biedt.
4. We zetten in op de realisatie van vitale en attractieve winkelcentra.
5. Het toeristisch aanbod stimuleren en faciliteren wij.
6. We zetten in op goede ondersteuning van evenementenorganisaties.
7. Samen met het bedrijfsleven blijven we inzetten op het merk Raalte geeft Ruimte.
8. We spelen in op de economische opgaven via de economische agenda.

4.6.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We blijven in gesprek met onze ondernemers om te kijken hoe we onze dienstverlening verder kunnen verbeteren.

1.2 In 2025 gaan we door met het startersloket. ZP-Raalte voert het startersloket mede namens ons uit.

1.3 We blijven inzetten op de accountmanagers Economische Zaken als eerste aanspreekpunt voor het bedrijfsleven en ondernemersverenigingen.

2.1 Op de uitgifte van bedrijfskavels plegen wij een actieve inzet. Dit doen wij door nauw contact te hebben met het bedrijfsleven.

2.2 Samen met ondernemers gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen.

3.1 Wij blijven ons zowel bestuurlijk als ambtelijk actief inzetten binnen de Regio Zwolle (onder andere economie en combi arbeidsmarkt-economie). Daarnaast koppelen wij initiatieven vanuit de Regio Zwolle aan ons lokale bedrijfsleven.

3.2 In het programma Karakteristieke Stationsomgevingen werkt de gemeente Raalte met ander gemeenten samen aan de ontwikkeling van de stationsgebieden en directe omgeving (NOVEX-programma).

4.1 Met projectgroep Heino geven we invulling aan de aanpak van CentrumVisie Heino.

4.2 We blijven de ontwikkelingen ruimtelijk kwaliteitsplan fase 2 voor het centrum van Raalte volgen en stimuleren. De eerste fase van het ruimtelijk kwaliteitsplan voor het centrum van Raalte is uitgevoerd. Een enorme beeldkwaliteit impuls op de Grote Markt en de Plas is bij ondernemers en inwoners goed ontvangen.

Insteek is om aan de slag te gaan met fase 2 van het ruimtelijk kwaliteitsplan. Dit betekent de aanpak van de entrees, de stegen en het winkel-achtje van het centrum van Raalte.

5.1 'Salland' blijft het te vermarkten toeristische merk. Salland Marketing is daarbij onze partner.

5.2 Wij zetten in op het in stand houden en doorontwikkelen van het fiets- en wandelnetwerk. Het huidige kwaliteitsniveau van deze basisvoorziening is hierbij onze maatstaf.

5.3 Wij benutten de toeristische en recreatieve kansen met betrekking tot het Overijssel kanaal. Het plan wat er ligt wordt verder uitgewerkt in 2025. Dit wordt gedaan in samenwerking met ondernemers en de waterschap Drents Overijsselse Delta.

6.1 In 2025 voeren we de evenementenvisie uit.

7.1 Ter stimulering van voorspoedige economische ontwikkelingen gaan wij het merk Raalte geeft Ruimte verder promoten over de verschillende sectoren en voeren de initiatieven uit. Deze initiatieven vergroten het draagvlak van het bedrijfsleven, onderwijs en de gemeente.

8.1 In 2025 gaan we verder met het uitvoeren van de economische agenda 2020 - 2025. Daarnaast gaan wij in 2025 aan de slag met het actualiseren van de agenda.

4.6.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren programma 6	Referentie		2025	2026	2027	2028
	jaar	cijfer				
Aantal toeristische overnachtingen <i>Bron: aangiften toeristenbelasting</i>	2023	252.077	255.000	258.000	261.000	264.000
Uitgifte industriegrond <i>Bron: gemeentelijke administratie</i>	2023	3 ha.	2,3 ha.	1,5 ha.	1,5 ha.	1,5 ha.
Aantal vestigingen gemeente Raalte <i>Bron: Biro</i>	2023	3.933	4.000	4.100	4.200	4.300
Aantal banen gemeente Raalte <i>Bron: Biro</i>	2023	19.370	20.000	20.500	21.000	21.500
Stabiele top 10 positie MKB vriendelijkste gemeente Overijssel <i>Bron: onderzoek Lexnova</i>	2020	7	3	3	3	3

4.6.6 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
3.1	Economische ontwikkeling	892	1.057	1.205	1.148	965	662
5.7	Openb grn en (openlucht) recreatie	207	238	290	151	151	151
Totaal		1.100	1.295	1.495	1.299	1.116	814
<i>Baten</i>							
3.1	Economische ontwikkeling	-64					
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
5.7	Openb grn en (openlucht) recreatie	-32	-30	-30	-30	-30	-30
Totaal		-96	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten voor bestemming		1.003	1.265	1.464	1.269	1.085	783
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-209	-125	-332	-133	-3	-3
	Toevoegingen				0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		794	1.139	1.132	1.136	1.083	780

Programma 7

Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Portefeuillehouder:	Wethouders B. Breunissen en G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

4.7.1 Wat willen we bereiken?

We zorgen goed voor ons maatschappelijk vastgoed (mfa's, dorpshuizen, sport- en cultuuraccommodaties), omdat deze voorzieningen belangrijk zijn voor een leefbaar dorp. Het gebruik van (maatschappelijk) vastgoed faciliteert ontmoeting, bewegen, educatie en verbinding. We kijken dan ook naar ons maatschappelijk vastgoed als een middel om onze doelen in kernen en wijken te realiseren. We zetten in op het behoud van de inzet van actieve en betrokken inwoners en betrekken daar ook actief en aansprekend de jeugd bij.

Onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. Daar horen kwalitatief sterke, gezonde, toekomstbestendige, betaalbare onderwijsvoorzieningen bij.

We willen de subsidieregeling 'sociaal beleid' zodanig vormgeven dat subsidies zo effectief mogelijk ingezet kunnen worden om onze maatschappelijke doelen te bereiken.

We zetten ons in dat onze inwoners op hun eigen niveau voldoende en met plezier kunnen sporten en/of bewegen. Dat draagt bij aan fitte inwoners met een gezonde leefstijl, die zich fysiek, mentaal en sociaal vitaal voelen en daardoor beter kunnen meedoen in de maatschappij.

Op cultureel gebied zorgen we voor het minimaal handhaven van het huidige voorzieningenniveau en het bevorderen van een sterk, veelzijdig, voor iedereen toegankelijk cultuuraanbod, waarbij de cultuurverenigingen en de makers worden ondersteund en gefaciliteerd. Ook zetten we de sector meer voor het voetlicht en zorgen we voor ons erfgoed en beeldende kunst.

4.7.2 Relevante ontwikkelingen

Sport

Btw-verhoging abonnementen

Volgens de Sportparticipatie cijfers (RIVM 2022) sport 46% van de Nederlanders bij een commerciële sportaanbieder, 26% zelf-organiserend (bijvoorbeeld hardlopen, mountainbiken, skeeleren) en 24% bij een sportvereniging. Dat beeld geldt ook voor Raalte. De voorgenomen btw-verhoging van de nieuwe coalitie van 9 naar 21% voor abonnementen op sportscholen, zwembaden, padelbanen, maneges of dansscholen betekent dat straks niet iedereen meer kan sporten. Dit kan een negatief effect geven op het percentage inwoners, dat voldoet aan de Sport norm.

Ontwikkeling leer- en beweegpark Heeten

In Heeten komt de nieuwe St. Bernadetteschool op het Sportpark. Deze nieuwbouw gaat onvermijdelijk aanpassing van de ligging en/of het aantal sportvoorzieningen op het Sportpark vragen.

De sportvelden zijn in eigendom van de gemeente. Hoewel het definitieve plan nog niet gereed is, is het goed rekening te houden met een aanvullende investering in de sportvoorzieningen om het totale plan te kunnen realiseren.

Cultuur

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma van het in 2024 vastgestelde nieuwe cultuurbeleidsplan 2024 Cultuur versterkt, wordt ter hand genomen.

Kerkgebouwen worden onttrokken aan de eredienst.

De gemeentelijke zorgplicht voor toegankelijke bibliotheken is opgeschoven naar 1 januari 2026; de Rijksbijdrage hiervoor wordt waarschijnlijk al wel voor 2025 overgemaakt. De toegekende SPUK BIEB voor het toekomstbestendiger maken van de bibliotheek in Heino moet voor 2026 zijn uitgegeven.

De eigenaar van De Maalderij in Heino wil het gebouw verkopen. Om het gebouw voor de cultuursector te behouden wordt het overleg met de eigenaar en de gebruikers voortgezet.

De implementatie van het nieuwe mediabestel duurt langer dan verwacht. Daardoor blijven gemeenten tot ten minste 2027 de lokale publieke omroep bekostigen.

Het muziekonderwijs op basisscholen wordt met ingang van schooljaar 2024-2025 uitgevoerd door TactMuziek. De proeftuin van de cultuurregio Zwolle, VAKTOR, wordt voor vier jaar verlengd om talenten te kunnen blijven ondersteunen. Diverse kunstenaars en verenigingen zijn op zoek naar nieuwe werk- en atelierruimte.

Door kostenstijgingen hebben culturele voorzieningen het moeilijker om hun programma en activiteiten te kunnen blijven aanbieden. Het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet maakt de toekomst onzeker, terwijl de groeiopgave van de gemeente kansen biedt. Het is verstandig om hier op te anticiperen.

4.7.3 Doelstellingen

1. Vanuit de visie van Positieve Gezondheid zien wij voldoende Sporten en bewegen als 'must' voor een gezonde leefstijl. Het levert een goede bijdrage aan het fysiek, mentaal en sociaal welbevinden van onze inwoners. Wij zetten ons daarom in dat iedere inwoner met plezier en zonder belemmering op zijn eigen niveau kan bewegen en sporten. Inclusief aandacht voor sporttalentontwikkeling en topsporters.
2. We dragen zorg voor een duurzaam, toekomstbestendig en passend aanbod aan maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting in nauw overleg met onze partners.
3. We zetten in op het minimaal handhaven van het huidige voorzieningenniveau en het bevorderen van een sterk, veelzijdig, voor iedereen toegankelijk cultuuraanbod, waarbij de cultuurverenigingen en de makers worden ondersteund en gefaciliteerd. Ook zetten we de sector meer voor het voetlicht en zorgen we voor ons erfgoed en beeldende kunst.

4. We komen met voorstellen voor het verbeteren van de huidige subsidieregeling 'sociaal beleid' en werken aan een uniforme werkwijze in het subsidieproces.

4.7.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Sport en bewegen worden ondersteund met verschillend beleid.

Op basis van onderzoeken bij private sporthalstichtingen, sportverenigingen en het Sport- en beweeg beleidsoverzicht van 2024, maken we keuzes over hoe we sport en bewegen blijven ondersteunen. Deze keuzes kunnen leiden tot aanpassingen in beleidsdocumenten. In 2025 leggen we deze keuzes vast in een beleidsnota over sport en bewegen. Omdat we ons als (top)sportgemeente willen profileren, kijken we ook hoe we sporttalent en topsporters het beste kunnen ondersteunen.

1.2 De buurtsportcoaches worden in 2025 op profielen ingezet en gefinancierd op basis van speerpunten in het Uitvoeringsplan 2025 van het Sportakkoord en de keuzes voor doelgroepen en gezondheidsthema's in het integrale plan van aanpak GALA/Brede SPUK. Het ondersteunen van het kernteam bij het onderhouden van een digitaal sport- en preventieplatformen het ondersteunen van sportverenigingen om te voldoen aan de vier basiseisen van Sociale Veiligheid zijn daarbij verplichte onderdelen.

1.3 Het Sportbedrijf ontvangt voor het uitvoeren van de twee maatschappelijke hoofdopdrachten, een kostendekkende aanvullende exploitatiebijdrage, zodat het Sportbedrijf met een sluitende begroting de maatschappelijke taken kan uitvoeren. De twee maatschappelijke hoofdopdrachten zijn:

- a. Beheer en verhuur van de gemeentelijke accommodaties met de overeengekomen bezettingsgraad door onderwijs en sportverenigingen.
- b. Het organiseren van sport- en beweegstimuleringsactiviteiten met een extra scope op kwetsbare inwoners die extra inspanning vragen om hen voldoende te laten sporten en bewegen.

We maken per hoofdopdracht, concrete prestatieafspraken met het Sportbedrijf. Deze stellen we bij op basis van monitoring van de gemaakte (prestatie)afspraken en, beoogde (beleids)effecten/uitkomsten. Dit is een continu (gezamenlijk) proces met het Sportbedrijf.

1.4 We zorgen ervoor dat scholen, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties in voldoende mate, naar behoefte, gebruik kunnen maken van de sportaccommodaties en -velden.

1.5 Sportverenigingen en -stichtingen, die willen verduurzamen ondersteunen we met (verwijs)informatie. Daarnaast kunnen ze een gunstige, laagrentende Stimuleringslening Sportaccommodaties bij ons aanvragen zolang ons fonds bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn) daarvoor toereikend is.

2.1 Op basis van het in december 2021 vastgestelde Integrale Huisvestingsplan (IHP) werken wij samen met schoolbesturen en aanverwante partijen aan de uitwerking van zes projecten die voorzien zijn in de eerste en tweede fase (2022-2029) van het IHP in concrete projectplannen. Het doel is om door middel van (ver)bouw een veilige, plezierige en toekomstbestendige leeromgeving te creëren. Elk projectplan vormt de basis voor het beschikbaar stellen van de exact benodigde investeringsbudgetten.

3.1 De uitvoering van het uitvoeringsprogramma van het in 2024 vastgestelde nieuwe cultuurbeleidsplan 2024 Cultuur versterkt, wordt ter hand genomen.

3.2 We ondersteunen werkgroepen die een plan voor herbestemming van een kerkgebouw, dat aan de eredienst is of in de nabije toekomst wordt onttrokken, ontwikkelen.

3.3 Met het HOFtheater gaan we het aantal theater- en filmprogramma's en evenementen vaststellen, afgezet tegen de financiële mogelijkheden. Dit is met het oog op de gestegen inkoop- en personeelskosten (door krapte op de arbeidsmarkt en de noodzakelijke inzet van geschoolde technici).

3.4 Samen met de Bibliotheek Salland wordt gekeken waaruit de benodigde investering voor het verduurzamen en toekomstgericht herinrichten van de bibliotheek in Heino gedekt kan worden.

3.5 De Maalderij in Heino behouden voor de cultuursector.

3.6 We blijven deelnemen aan de proeftuin van de cultuurregio Zwolle, VAKTOR.

3.7 Op een of twee markante plekken in de gemeente gaan we een kunstwerk realiseren.

3.8 Om creativiteit bij grote maatschappelijke opgaven, zoals de groeiopgave van de gemeente, te kunnen inbrengen voor nieuwe inzichten en oplossingsrichtingen, ontbreekt intern capaciteit. We gaan na hoe de noodzakelijke inbreng toch geregeld kan worden.

4.1 Het project herijking subsidieregeling 'sociaal beleid' is opgepakt en loopt door in 2025.

4.7.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren programma 7	Referentie		2025	2026	2027	2028
	jaar	cijfer				
Percentage wekelijks sporter, 18 jaar en ouder <i>Bron RIVM 2022</i>	2022	52,0%	52,0%	53,0%	54,0%	55,0%

4.7.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Tijdelijke formatie onderwijshuisvesting

De beschikbare formatie onderwijshuisvesting is geraamd op een beperkte taak voor de gemeente. In de praktijk blijkt dat er aanzienlijke vraagstukken liggen waar een stevige beleidsfunctie bij past. Denk hierbij aan het zijn van een strategische gesprekspartner voor de onderwijspartijen, de herijking van het IHP (mede in relatie tot de opgave Groei), aanpassing van de verordening onderwijshuisvesting en de visie op onderwijs. Hiertoe vragen we voor een periode van 4 jaar 0,8 fte beleidscapaciteit.

Voorgesteld wordt om voor 2025 t/m 2028 jaarlijks eenmalig € 91.200 aan formatie op te nemen en € 20.000 voor overhead.

Tijdelijke formatie maatschappelijk vastgoed

Om het beheer en onderhoud van maatschappelijk vastgoed op het vereiste peil te houden, is inzet van een beheerder nodig. Denk aan werkvoorbereiding en uitvoering geven aan beheerplannen, maar ook aan inkoop en voldoen aan wet- en regelgeving. Een beheerder voor maatschappelijk vastgoed is (nog) niet in de formatie opgenomen.

Voorgesteld wordt om voor 2025 en 2026 jaarlijks eenmalig € 91.000 op te nemen voor formatie en € 25.000 voor overhead en dit te dekken uit de reserve gebouwenonderhoud.

Noodlokalen Raalte Noord

Om de leerlingen te kunnen huisvesten is tijdelijk extra onderwijsruimte bij OBS Vogelaar nodig. Het gaat hier om twee noodlokalen voor de duur van twee jaar. Insteek is om deze noodlokalen te huren.

Voorgesteld wordt om voor 2025 € 100.000 en voor 2026 € 50.000 op te nemen. Het gaat hierbij om eenmalige middelen.

Projectplan Gerardus Majella

In het IHP staat de vernieuwing van de Gerardus Majella school gepland voor de periode 2026-2029. De voorbereiding begint in 2025 en de bouw zal in 2026 starten. Totale investering bedraagt naar verwachting € 2.405.000.

Voorgesteld wordt om in 2025 een voorbereidingsinvesteringbudget van € 200.000 beschikbaar te stellen. Voor de bouw wordt voorgesteld om in de jaren 2026, 2027 en 2028 € 735.000 beschikbaar te stellen. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten bedragen in 2025 € 4.800, in 2026 € 22.440, in 2027 € 40.080 en in 2028 € 57.720. Nadat de bouw in 2028 voltooid is zullen de totale kapitaallasten in 2029 € 129.000 per jaar bedragen.

Cultuurbeleidsplan

Voor de realisering van het uitvoeringsprogramma van het door de gemeenteraad vastgestelde cultuurbeleidsplan 2024 Cultuur versterkt, is in 2025 e.v. budget nodig. De meeste posten betreffen het structureel voortzetten van eenmalige budgetten (waaronder plafonds van subsidieregelingen):

- schoolvoorstellingen
- (duurder) muziekonderwijs, met hogere bijdrage
- subsidieregeling cultuurarrangement
- subsidieregeling culturele evenementen
- subsidieregeling cultureel erfgoed
- (duurder) beheer en onderhoud kunstwerken, met hogere bijdrage.

De deelname aan VAKTOR, proeftuin van de cultuurregio Zwolle, eenmalig € 12.000 (2025-2028) voortzetten.

Voor het op markante plekken nieuwe kunstwerken toevoegen vragen we voornamelijk voor 4 jaar (2025-2028) € 50.000 per jaar nieuw budget.

Voorgesteld wordt om structureel € 91.500 op te nemen en € 62.000 eenmalig voor 4 jaar op te nemen.

Tegemoetkoming OZB maatschappelijke instellingen

Maatschappelijke instellingen met eigen onroerend goed betalen reguliere OZB-belasting. Voorstel is om, via subsidiebeschikkingen, een tegemoetkoming van de OZB-aanslag voor deze organisaties in te voeren. Reden hierachter is het feit dat vrijwilligersorganisaties (met onroerend goed) het hoge OZB betalen voor niet woningen, vanwege de aanname dat dit commerciële panden zijn. Deze maatschappelijke instellingen worden met ingang van 2025, via een subsidiebeschikking, een tegemoetkoming toegekend van 50% van de aanslag.

Voorgesteld wordt om hiervoor structureel € 57.000 op te nemen.

SVn sportstimuleringsleningen

Het verstrekken van een Stimuleringslening Sportaccommodaties loopt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn.) Vanwege lopende en aangekondigde aanvragen in 2024 verwachten we dat het budget voor deze leningen per 1 januari 2025 nihil is. Zonder budget bij de SVn, kunnen we in 2025 geen Sportstimuleringsleningen meer verstrekken aan sportverenigingen en – stichtingen. We kunnen hen dan niet ondersteunen en faciliteren richting maatschappelijke en verduurzamingsopgaven.

Voorgesteld wordt een bedrag van € 1.000.000 over te maken naar de SVn en de (rente)lasten van € 24.000 op te nemen in de begroting 2025.

Storting weerstandsreserve Sportbedrijf

Het Sportbedrijf heeft geen weerstandsvermogen. Daardoor mist het veerkracht en slagkracht. Het Sportbedrijf kan nauwelijks tot niet:

- tegenslagen en veranderingen in de markt opvangen;
- inspringen op kansen en ontwikkelingen in de markt.

Gevolg is dat bij iedere financiële tegenvaller het veel capaciteit van bestuur en medewerkers van het Sportbedrijf en de gemeente vraagt om tot een oplossing te komen.

Deze effecten staan haaks op wat is beoogd met de verzelfstandiging van het Sportbedrijf.

Voorgesteld wordt bij het Sportbedrijf een eenmalige storting van € 400.000 te doen om daarmee een weerstandsvermogen van 10% van de omzet te kunnen opbouwen.

Reparatie cofinanciering buurtsportcoaches

Vanuit de Brede regeling Combinatiefuncties (BRC) worden buurtsportcoaches ingezet om een bijdrage te leveren aan de lokale ambities van het Sportakkoord en preventiekeuzes in het GALA. Tot 2020 waren voor de cofinanciering van 1,5 fte middelen vanuit de provincie beschikbaar. Het sportbedrijf draagt deze cofinanciering nu zelf vanuit hun exploitatie. Het voorstel is dit gat te repareren tot en met 2026 (de looptijd van de huidige BRC), zodat we kostendekkend bijdragen in de maatschappelijke opdracht voor de inzet van de buurtsportcoaches.

Voorgesteld wordt in zowel 2025 als in 2026 € 91.189 op te nemen.

4.7.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000							
Nr.	Taakveld omschrijving	Rek. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Meerjarenraming		
					2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.3	Overige gebouwen	29	29	112	49	38	239
4.2	Onderwijshuisvesting	3.395	3.237	3.326	3.453	3.438	3.558
4.3	onderwijsbeld leerlingzk (schlsprtdgn)	138	112	115	115	115	115
5.1	Sportbeleid en activering	2.216	2.162	2.957	2.611	2.346	2.083
5.2	Sportaccommodaties (beleid)	221	2.491	481	421	678	707
5.3	Cultuurpresentatie, -prod en - partic	1.296	1.262	1.009	974	977	977
5.4	Musea	3	7	7	7	7	6
5.6	Media	916	1.009	1.034	1.034	1.034	1.034
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	22	16	35	20	20	20
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1	1	1	1	1	1
Totaal		8.237	10.326	9.078	8.686	8.654	8.740
<i>Baten</i>							
0.3	Overige gebouwen	-1					
4.2	Onderwijshuisvesting	-105	-7	-7	-7	-7	-7
5.1	Sportbeleid en activering	-942	-833	-1.083	-1.064	-1.071	-1.003
5.2	Sportaccommodaties (beleid)	33					
5.3	Cultuurpresentatie, -prod en - partic	-131	-283	-64	-64	-64	-64
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3	-3	-3	-3	-3	-3
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie						
Totaal		-1.148	-1.127	-1.158	-1.139	-1.146	-1.078
Saldo van baten en lasten voor bestemming		7.089	9.200	7.920	7.547	7.507	7.661
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-1.131	-2.883	-726	-671	-811	-1.012
	Toevoegingen	138	146	1.211	146	146	146
Saldo van baten en lasten na bestemming		6.096	6.464	8.405	7.023	6.842	6.795

Programma 8

Openbare orde en veiligheid

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.8 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Directeur A. Nijman

4.8.1 Wat willen we bereiken?

'Het blijven van een veilige gemeente Raalte', is het hoofddoel van de nieuwe Integrale Veiligheidsstrategie (IVS) 2023-2026. We zetten net als voorgaande jaren in op het behouden van een veilige woon- en leefomgeving. We doen dit samen met onze veiligheidspartners, inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers, zodat we een weerbare en verbonden samenleving vormen. Dit is dan ook het overkoepelende thema, dat in de drie geprioriteerde speerpunten terugkomt. Als speerpunten zijn benoemd: ondermijnde criminaliteit, zorg & veiligheid en digitale veiligheid. Daarnaast blijven we inzetten op de reguliere werkzaamheden en lopende thema's. De taken van de gemeente bestaan uit verbinden, regisseren en coördineren.

Opgemerkt wordt, dat de inzet op de speerpunten beïnvloed kan worden doordat (acute) inzet nodig is door onvoorziene omstandigheden op het gebied van openbare orde en veiligheid, maatschappelijke onrust en crisis.

4.8.2 Relevante ontwikkelingen

We zien aandachtspunten op verschillende thema's, die lokaal ook effect kunnen hebben op de openbare orde en veiligheid. Voorbeelden zijn: de wooncrisis, de vluchtelingenopvang, de toename van extreme weersomstandigheden, maar ook rondom digitalisering van de samenleving.

Er is meer vraag naar de inzet van boa's en we zien hierbij ook een behoefte naar een meer preventieve inzet van de boa capaciteit. De capaciteit van politie blijft de komende periode een aandachtspunt, met name ook vanwege de NAVO Top in 2025 die veel inzet vergt.

We zien dat de samenleving zich steeds meer prepareert op risico's en bedreigingen, bijvoorbeeld rondom evenementen.

4.8.3 Doelstellingen

1. Verbeteren van de weerbaarheid en verbondenheid in de samenleving, zodat we het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente Raalte minimaal op het huidige niveau houden.
2. Het stimuleren van een positief maatschappelijk effect door het verder verstevigen van de samenwerking tussen de ketens zorg en veiligheid. Met inzet op een betere kwaliteit van leven voor de kwetsbare inwoner, ontstaan minder veiligheidsproblemen en risico's.
3. De gemeente Raalte zo onaantrekkelijk mogelijk maken voor ondermijnende criminaliteit, waarbij we inzetten op het tegengaan van oneerlijke concurrentie door malafide bedrijvigheid en streven naar een gezond woon- en ondernemersklimaat.

4. Het bevorderen van de digitale veiligheid van de gemeente Raalte als geheel met specifieke aandacht voor het versterken van de digitale weerbaarheid met behulp van reeds ontworpen/te ontwerpen instrumenten en middelen die aansluiten bij de verschillende doelgroepen.
5. We zetten in op de naleving van de leefregels op het gebied van openbare orde en veiligheid in onze gemeente.
6. Als gemeentelijke organisatie en als inwoners willen we goed voorbereid blijven op rampen en crises. We willen hierin een gewaardeerd partner in regionaal verband zijn.

4.8.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We voeren het vastgestelde Uitvoeringsplan Veiligheid 2025-2026 uit. Hierin zijn ook de prioriteiten opgenomen die we samen met onze Veiligheidspartners (politie, veiligheidsregio en openbaar ministerie) hebben vastgesteld.

1.2 We voeren een communicatiecampagne uit, gericht op het vergroten van de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit in de samenleving, bij het bestuur en de ambtelijke organisatie.

1.3 Het proces om te komen tot her certificering van drie jaar van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) bedrijventerrein en winkelgebied in Raalte wordt afgerond.

1.4 Het project Buurtbemiddeling wordt samen met politie en de woningbouwvereniging voortgezet.

2.1 We denken vanuit veiligheid mee en zijn betrokken bij de opgave 'toekomstbestendige en leefbare dorpen en wijken'.

2.2 Er wordt samen met het sociaal domein een verkenning uitgevoerd naar mogelijke vormen van ondermijning in de keten zorg- en veiligheid.

2.3 Vanuit het Programma Veilig Leven werken we samen met de Veiligheidsregio IJsselland aan het uitvoeren van initiatieven met als doel de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.

3.1 In het ondermijningsoverleg en via het informatieknooppunt ondermijnende criminaliteit (IOC) pakken we, samen met onze veiligheidspartners, signalen op om te komen tot een integrale aanpak op criminele personen en/ of netwerken en bepalen we op welke specifieke thema's we gaan inzetten.

3.2 We zetten met de lokale werkgroep het project Veilig Buitengebied voort en organiseren hiermee korte lijnen tussen verschillende organisaties die werkzaam zijn in het buitengebied. We voeren de communicatiecampagne, genoemd onder 1.2 uit.

3.3 We zorgen ervoor dat het instrumentarium om barrières op te kunnen werpen tegen ondermijnende criminaliteit op orde is. We zetten consequent de bestuurlijke bevoegdheden in op het gebied van de Opiumwet, de Wet Bibob en de APV.

4.1 We nemen deel aan de activiteiten vanuit het regionale plan van aanpak digitale veiligheid.

4.2 Het regionale risicoprofiel is uitgebreid met onder andere 'digitale ontwrichting', waarmee de komende jaren via de strategische beleidsagenda ook aandacht is voor dit risico. Er vindt onder andere een Regionaal Beleidsteam (RBT) oefening cyber plaats.

5.1 De boa's worden op basis van het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) uitvoeringsbeleid, ingezet op verschillende aandachtsgebieden. De inzet is daarbij hoofdzakelijk risico gestuurd. In het kader van het KVO surveilleren de boa's in het winkelgebied.

5.2 We gaan verder met de thematische aanpak op een aantal gebieden: jeugdtoezicht, toezicht leefbaarheid openbare ruimte, Alcoholwet & exploitatievergunningen en toezicht op basis van meldingen. Via het VTH-Uitvoeringsprogramma worden de beschikbare uren verdeeld over de aandachtsgebieden.

6.1 Om goed voorbereid te zijn op rampen en crises, organiseren we in regionaal verband frequent trainingen en oefeningen voor betrokken functionarissen. Daarnaast onderzoeken we hoe ingezet kan worden op het voorkomen van, maar ook de aanpak van ontstane maatschappelijke onrust.

6.2 We zijn betrokken bij de uitwerking en uitvoering van de thema's, genoemd in de Beleidsagenda 2023-2026 van de Veiligheidsregio IJsselland. We zorgen voor lokale borging van de afspraken die vastgelegd zijn in het regionaal Crisisplan.

4.8.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

4.8.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Nieuwbouw brandweerkazerne Heino

De huidige brandweerkazerne is verouderd en groot onderhoud is benodigd. Daarnaast voldoet de brandweerkazerne niet meer aan de huidige functionele behoeften van de brandweer.

Het pand is in eigendom van de gemeente Raalte en wordt gehuurd door de Veiligheidsregio IJsselland (VRIJ). De afgelopen jaren is er minder onderhoud uitgevoerd, en is ook de verduurzaming uitgesteld met het oog op het aankomend groot onderhoud.

Tevens is er bij onderzoek asbest aangetroffen waardoor de kazerne op dit moment gesloten is. De noodzaak voor een nieuwe brandweerkazerne in Heino is daarmee vergroot.

De totale investering voor de nieuwbouw bedraagt € 3,6 mln. De investering wordt doorberekend in de huur aan de VRIJ (kostendekkende huur). Met de nieuwbouw wordt de huur aanzienlijk hoger. Hier zal het bestuur van de VRIJ nog een besluit over moeten nemen.

De nieuw te bouwen kazerne wordt volgens de nieuwe blauwdruk van de VRIJ gebouwd en zal de eerste kazerne zijn in de nieuwe stijl van de VRIJ.

Tevens worden eisen op het gebied van duurzaamheid en circulair bouwen meegenomen in de nieuwbouw. De nieuwe kazerne zal daarmee voldoen aan de eisen en wensen van de brandweer.

Voorgesteld wordt om het investeringsbedrag van € 3,6 mln. met de daarbij behorende kapitaallasten (€ 138.769) in de begroting op te nemen. Als dekking hiervoor de hogere huurinkomsten (€ 135.621) te verwerken en gedeeltelijk ten laste van de reserve gebouwenonderhoud(€ 3.148).

4.8.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr. Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.816	2.966	3.115	3.185	3.230	3.230
1.2 Openbare orde en veiligheid	945	1.093	1.169	1.169	1.082	1.078
Totaal	3.760	4.059	4.284	4.353	4.313	4.308
<i>Baten</i>						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-253	-250	-290	-341	-393	-393
1.2 Openbare orde en veiligheid	-62	-44	-42	-42	-42	-42
Totaal	-315	-294	-332	-383	-434	-434
Saldo van baten en lasten voor bestemming	3.446	3.765	3.953	3.971	3.878	3.874
<i>Reservemutaties</i>						
Onttrekkingen	25	-80		0	-3	-3
Toevoegingen				0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming	3.471	3.685	3.953	3.971	3.875	3.871

Programma 9

Bestuur en dienstverlening

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.9 Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

4.9.1 Wat willen we bereiken?

De inwoners van gemeente Raalte waarderen onze dienstverlening. Dit willen we behouden en daarom blijven we bouwen aan een dienstverlening waarbij de behoeften van onze inwoners leidend zijn. Voor hen is de dienstverlening van onze gemeente dat wat er écht toe doet. Daar waar je terecht kunt met je vraag of verzoek. Een gemeente die voor iedereen toegankelijk is (zowel digitaal als fysiek). Daar waar je wordt gehoord en een betrouwbaar antwoord krijgt op je vraag.

We vinden het vanzelfsprekend om uitdagingen samen met inwoners op te pakken. Participatie kan een effectief middel zijn om beter beleid of betere initiatieven te ontwikkelen, met als resultaat een breed gedragen voorstel. We benutten de kennis, ervaring en creativiteit van de samenleving en de ervaring die we zelf de afgelopen jaren hebben opgedaan. Zo komen we tot betere oplossingen.

Waar participatie dient als middel om tot beter beleid of breed gedragen initiatieven te komen, helpt verbinding om continu in gesprek te blijven. We vinden het belangrijk dat iedereen wordt gehoord. Daarom richt dit programma zich op het versterken van het contact met de samenleving.

Raalte heeft een rijke traditie van omgaan met bestuurlijke vernieuwing. We zoeken verbinding met onze inwoners en zijn bereid om onszelf daarbij kwetsbaar op te stellen. Jonge mensen hebben de toekomst in Raalte. We kunnen veel van hen leren en veel voor elkaar betekenen. Zo benutten we de kracht van de samenleving. Iedereen doet mee.

4.9.2 Relevante ontwikkelingen

Op 4 juni 2024 heeft de eerste kamer ingestemd met de nieuwe wet 'Versterking participatie op decentraal niveau. Hiermee verandert de inspraakverordening in een participatieverordening en wordt het uitdaagrecht in de wet vastgelegd.

Technologische ontwikkelingen in digitale dienstverlening blijven doorgaan. Deze ontwikkelingen zijn mondiaal, landelijk, als ook in DOWR-verband en hebben invloed op onze dienstverlening. De mogelijkheden die Artificiële Intelligentie (AI) biedt, draagt bij om onze werkzaamheden efficiënter uit te voeren.

Via de informatiekundige visie, Common Ground, werken gemeenten op ICT-gebied, onder leiding van de VNG, toe naar een gezamenlijk applicatielandschap. Met een gezamenlijk portaal verbeteren gemeenten hun dienstverlening en kunnen zij gevoelige data beter beschermen.

Landelijk is er een dalende trend te zien in het vertrouwen in de overheid (bron: onderzoek CBS, 2022). Dat zien we vanuit 'Waar Staat je Gemeente (2023)' ook enigszins terug voor Raalte.

4.9.3 Doelstellingen

1. Wij streven naar inclusieve dienstverlening en staan daarbij in nauwe verbinding met de samenleving.
2. Onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties blijven onze dienstverlening waarderen, zoals ze dat nu ook doen.
3. Raad en college willen, in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd, het vertrouwen van inwoners vergroten. De raad en het college hanteren een open bestuursstijl, zijn transparant in de besluitvorming, hebben oog voor de jonge generatie en staan open voor initiatieven vanuit de samenleving.

4.9.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We blijven actief doorgaan met luisteren naar de vraag achter de vraag, denken mee in hoe het wél kan en bij ideeën en initiatieven blijven we naast inwoners en initiatiefnemers staan.

1.2 De verbinders hebben een belangrijke rol in het contact met de samenleving. De verbinders gaan actief naar de dorpen en initiatiefnemers toe. Ze staan midden in de samenleving, ze weten wat er leeft en zijn benaderbaar.

1.3 We zetten in op het blijven vernieuwen van participatie, zodat we in goed contact zijn met inwoners. Ook werken we dit uit tot een participatieverordening.

2.1 De manier waarop collega's door hun houding en gedrag (de menselijke maat) omgaan met vragen en verzoeken maakt het verschil voor onze inwoners. Vanuit onze kernwaarden, persoonlijk contact en een verbindende houding denken we mee met onze inwoners. Zo doen we dat in Raalte!

2.2 In de komende jaren zetten we in op een omnichannel kanaalstrategie, waarmee we het mogelijk maken dat, ongeacht het kanaal de inwoner kiest, we in staat zijn om te kunnen schakelen tussen de verschillende kanalen en zo onze inwoners zo goed mogelijk te helpen.

2.3 Met de doorontwikkeling van digitaal zaakgericht werken kunnen we als gemeente transparant zijn over de levering van onze producten en diensten en zorgen we dat inwoners voortaan zelf inzicht hebben in de status van een aanvraag. In 2025 ronden we daarvoor de voorbereidingen op een MijnRaalte-omgeving (het digitale persoonlijke portaal) af.

2.4 Om te weten hoe onze dienstverlening wordt gewaardeerd, meten en monitoren we deze. In 2025 doen we dit onder andere door het 2-jaarlijkse onderzoek 'Waar staat je Gemeente'.

3.1 We blijven samenwerken met het onderwijs om actief burgerschap te stimuleren en docenten te enthousiasmeren voor het jaarlijkse scholierendebat en debat in de klas.

3.2 We geven uitvoering aan het Manifest 'Samenspel van Raalte' waarin de raad en het college afspraken hebben gemaakt over de onderlinge samenwerking, de informatievoorziening en de manier waarop verantwoording plaatsvindt. Hierbij is specifiek aandacht voor het werken met scenario's in raadsvoorstellen, het schrijven van heldere bestuurlijke stukken en de respectvolle onderlinge samenwerking tussen raad, college en organisatie.

3.3 We geven uitvoering aan de Strategische Raadsagenda, specifiek aan het onderdeel 'Eenvoudig Geregeld' waarbij ambtelijke organisatie en samenleving samenwerken aan het vereenvoudigen van procedures en verminderen van regeldruk. Door te bekijken wat makkelijker kan, proberen we onze dienstverlening richting inwoners te verbeteren en de interne werkdruk te verminderen.

3.4 We hebben oog voor de jongere generaties en benutten hun frisse blik om verrast te worden met nieuwe inzichten op lokale vraagstukken.

4.9.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

4.9.6 Nieuw beleid begroting 2025-2028

Zaakgericht werken en vervanging zaaksysteem

Het huidige zaaksysteem moet vanwege aanbestedingsregels uiterlijk in 2027 zijn vervangen. Om op een goede en effectieve manier met een nieuw zaaksysteem te gaan werken, is nodig dat collega's beter vertrouwd raken met het waarom, wat en hoe van zaakgericht werken. Als we met de huidige manier van werken straks een 'mijn Raalte' omgeving openzetten (Podium D - Portaal), krijgt de inwoner deels niet kloppende informatie te zien doordat collega's de informatie niet goed bijgewerkt hebben in het zaaksysteem. Ook kan het voorkomen dat ongewenste informatie zichtbaar wordt voor inwoners (bijvoorbeeld persoonlijke aantekeningen van de ambtenaar die in de zaak zichtbaar is).

Voorgesteld wordt om € 150.000 per jaar in 2025 en 2026 en € 75.000 voor 2027 op te nemen in de begroting.

Extra capaciteit klantportaal 2,11 fte

Er is op dit moment onvoldoende formatie om de werkzaamheden bij klantportaal kwalitatief voldoende uit te voeren. De dienstverlening staat onder druk en de ervaren werkdruk is hoog. Bij berekening van benodigde formatie om gedurende onze openingstijden bereikbaar te zijn is 1,7 fte nodig boven de huidige formatie. Deels is deze al ingevuld, maar daar zijn voor 2025 en verder geen middelen voor. Om extra taken (chat, social media, verloren/gevonden) op huidig niveau te houden, is nog eens 0,41 fte nodig. We vragen deze uitbreiding incidenteel aan, zodat we de tijd hebben een structurele oplossing te vinden.

Voorgesteld wordt om € 139.260 per jaar in 2025 en 2026 op te nemen in de begroting.

Vooronderzoek scannen akten Burgerlijke stand

De wet Elektronische dienstverlening burgerlijke stand is van kracht per 1-1-2020. De verwachting is dat hieruit binnen enkele jaren een wettelijke verplichting tot digitalisering van bestaande akten BS komt. Om dit tijdig te kunnen uitvoeren moet een vooronderzoek plaatsvinden, zodat we in 2026 kunnen overgaan op uitvoering hiervan.

Voorgesteld wordt om eenmalig € 50.000 inhuurbudget en € 12.500 voor overhead op te nemen in de begroting.

Historische archieven

Elke gemeente is verplicht om informatie ouder dan 20 jaar over te brengen naar een archiefbewaarplaats. Voor de gemeente Raalte is dat tot op heden niet formeel geregeld. Formele overbrenging is een van de aandachtspunten van de provinciaal archiefinspecteur in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht.

Om de overbrenging alsnog te realiseren, is een inhaalslag in het inventariseren van de historische archieven van de gemeente Raalte en de voormalige gemeente Heino nodig. Het betreft de periode van 1811 tot de samenvoeging in 2001. Het gaat in totaal om circa 475 meter permanent te bewaren archief, waarvan 450 meter nog niet is geïnventariseerd. De inventarisatie vereist specialistische kennis.

Bijkomend voordeel van de inventarisatie is dat de informatie door onderzoekers en andere geïnteresseerden doorzoekbaar is. Door de inventarissen van de historische archieven online te plaatsen, maken we zelfstandig onderzoek naar de geschiedenis van de gemeente Raalte mogelijk.

Archieven die niet formeel zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats vallen juridisch onder de Wet open overheid, wat betekent dat alle informatie in die archieven opvraagbaar is. Er zitten echter ook stukken in het archief waarvan we de openbaarheid willen beperken. Om specifieke stukken te kunnen uitzonderen van openbaarheid, moet de informatie eerst gedetailleerder zijn beschreven.

Daarnaast is het mogelijk dat we bij toetsing in het kader van Interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie een oranje aantekening krijgen.

Voorgesteld wordt om € 202.500 voor 2025 en € 64.800 voor 2026 op te nemen in de begroting.

4.9.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000	Nr.	Taakveld omschrijving	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
			2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>								
0.1		Bestuur	3.143	3.144	3.177	2.943	2.821	2.821
0.2		Burgerzaken	996	1.383	1.301	1.330	1.279	1.192
7.5		Begraafplaatsen en crematie	26	14	15	15	15	15
Totaal			4.165	4.542	4.493	4.288	4.115	4.028
<i>Baten</i>								
0.1		Bestuur	-395	-245	-252	-252	-252	-252
0.2		Burgerzaken	-444	-696	-750	-793	-818	-759
Totaal			-838	-941	-1.001	-1.045	-1.069	-1.010
Saldo van baten en lasten voor bestemming			3.327	3.600	3.492	3.243	3.046	3.018
<i>Reservemutaties</i>								
		Onttrekkingen	-80	-323	-126	0	0	0
		Toevoegingen				0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming			3.247	3.278	3.366	3.243	3.046	3.018

Overzicht algemene dekkings- middelen, resultaten & onvoorzien

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.10.1 Inleiding

BNG Bank is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Vereniging Dimpact ondersteunt gemeenten bij de best mogelijke koppeling tussen (digitale) dienstverlening en optimale bedrijfsvoering. De samenwerking is indirect dienstbaar aan de uitvoering van alle gemeentelijke taken.

4.10.2 Belastingen

Binnen dit onderdeel worden onder andere de gemeentelijke belastingen weergegeven, zoals onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting. COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) is het kennisinstituut op het gebied van lokale en regionale lasten. Via 'www.waarstaatjegemeente.nl' kan eenvoudig bekeken worden wat de woonlasten voor een huishouden zijn. Deze site gebruikt als brongegevens de gegevens van COELO. De gegevens van COELO zijn voor 2025 nog niet bekend. Aangezien COELO van andere basisgegevens uitgaat, zijn de woonlasten van COELO niet te vergelijken met de gemiddelde lokale lastendruk van Raalte. Voor een verdere toelichting op de belastingen wordt verwezen naar de paragraaf [Lokale heffingen](#).

4.10.3 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

4.10.4 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Lasten</i>							
0.10	Resultaat rekening van baten en lasten	8.075					
0.4	Overhead	13.141	16.157	14.482	13.291	12.312	12.029
0.5	Treasury	-132	681	762	766	671	462
0.61	OZB woningen	190	219	219	219	219	219
0.62	OZB niet woningen	179	207	208	208	208	208
0.64	Belastingen overig	35	41	41	41	41	41
0.7	Alg. uitkering en ov. Uitk. Gemeentefnds						
0.8	Overige baten en lasten	785	1.329	2.385	2.399	2.478	2.573
0.9	Vennootschapsbelasting (VPB)	304					
10.6	Parkeerbelasting						
2.1	Verkeer vervoer (kaplasten nutsvoorz)	15	9	9	9	9	9
3.4	Econ. promotie (for en toeristenbel)	13	15	15	15	15	15
Totaal		22.607	18.657	18.121	16.949	15.953	15.556
<i>Baten</i>							
0.4	Overhead	-1.261	-1.292	-954	-877	-873	-873
0.5	Treasury	-2.222	-2.937	-2.824	-2.575	-2.379	-2.227
0.61	OZB woningen	-5.565	-5.537	-5.980	-6.008	-6.029	-6.045
0.62	OZB niet woningen	-3.490	-3.326	-3.586	-3.592	-3.597	-3.602
0.64	Belastingen overig	-202	-188	-191	-191	-116	-116
0.7	Alg. uitkering en ov. Uitk. Gemeentefnds	-72.979	-77.151	-78.489	-73.720	-73.901	-74.068
0.8	Overige baten en lasten	-375	-31	-32	-32	-32	-32
3.4	Econ. promotie (for en toeristenbel)	-374	-566	-581	-581	-581	-581
Totaal		-86.469	-91.028	-92.637	-87.576	-87.508	-87.544
Saldo van baten en lasten voor bestemming		-63.862	-72.371	-74.516	-70.628	-71.555	-71.988
<i>Reservemutaties</i>							
	Onttrekkingen	-2.249	-1.663	-4.752	-4.011	-1.514	-267
	Toevoegingen	1.690	728	932	984	1.022	1.054
Saldo van baten en lasten na bestemming		-64.421	-73.306	-78.336	-73.654	-72.047	-71.200

Overzicht overhead

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.11 Overzicht overhead

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.11.1 Inleiding

Onder de overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dat zijn de kosten voor medewerkers (zoals juridisch, financieel en personeelsadviseurs, managementondersteuning, domeinmanagers) en ondersteunende middelen (zoals huisvesting en ict). Doel is om de raad meer inzicht te verschaffen en meer zeggenschap te geven over deze kosten.

4.11.2 Overhead

Iedere organisatie (ook de onze) is continue in beweging, hetzij door vertrek van ambtenaren (bijvoorbeeld regionale samenwerking) of door het verwelkomen van nieuwe ambtenaren bij taakuitbreidingen. We constateren dat dergelijke organisatiewijzigingen niet één op één te vertalen zijn in de kosten voor overhead.

Analyse van de overheadkosten leert dat er drie soorten zijn:

1. Kosten die niet of zeer beperkt beïnvloedbaar zijn. Dit zijn de vaste kosten overhead, hoofdzakelijk het gebouw. De hoogte van deze kosten is onafhankelijk van het aantal fte.
2. Beïnvloedbare kosten, oftewel indirecte kosten op de PIOFACH-functies (Personeel Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting), die deels afhankelijk zijn van het aantal fte.
3. Kosten die direct veranderen bij wijzigingen in de fte.

Ad. 1 Niet beïnvloedbare kosten.

De kosten blijven in principe gelijk. Daling van fte betekent wel, dat dezelfde kosten door minder mensen worden gedragen. Daardoor stijgt het uurtarief van de medewerkers en worden onze diensten en producten duurder. Daarom moeten we kritisch zijn op deze kosten.

Ad. 2 Beïnvloedbare kosten voor de PIOFACH-functies

Binnen onze organisatie hebben we verschillende functies die de medewerkers ondersteunen in het primaire proces, zoals de adviesfuncties, management en secretariaten. De kosten voor deze ondersteunende taken hebben een ondergrens, we kunnen immers niet zonder. Bij een bezuiniging van 3 fte kunnen we niet per direct een fte wegbezuinigen, maar bij het afstoten van taken en bijvoorbeeld vertrek van 15 fte moeten we kritisch kijken naar het effect op het takenpakket van deze functies. Daarom kunnen we niet per fte aangeven of dit leidt tot wijzigingen in deze overheadkosten, maar moeten we naar deze functies kijken als er significante wijzigingen zijn in de fte.

Ad. 3 Kosten die direct veranderen bij wijzigingen in de fte

Hierbij kun je denken aan een stukje ICT-kosten en opleidingsbudget. We lopen de budgetten voor overhead door om deze kosten eruit te filteren. Deze overheadkosten dalen of stijgen één op één met afname of toename van fte.

Toename aantal fte

Door de toename van het totale aantal fte's is de omvang van onder ad. 2 en ad. 3 genoemde kosten onder druk komen staan. Daarom is er een methode ontwikkeld om deze kosten te kunnen ramen en te verdelen. Deze methode zal ook toegepast worden bij afname van het personeel. Uit berekeningen is gebleken dat bij toename van fte's rekening moet worden gehouden met een opslag van € 25.000 per fte. Het gaat dan om de directe kosten van bijvoorbeeld een smartphone, laptop, licenties enz. maar ook om de indirect variabele kosten waarbij een toenemend beroep wordt gedaan op bijvoorbeeld financieel, juridisch en personeelsadvies en informatie- en archiefbeheer, maar ook op ondersteuning vanuit de DOWR-percelen. Met bovengenoemde opslag van € 25.000 per fte is ook rekening gehouden in het nieuw beleid dat in deze begroting is opgenomen. Periodiek zal worden geëvalueerd of de opslag nog realistisch is.

4.11.3 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: [Indicatoren](#)

Indicatoren overzicht overhead

Bedragen in €

Indicatoren	Referentie		2025	2026	2027	2028
	Jaar	Cijfer				
Formatie						
Fte per 1.000 inwoners	2024	6,60	6,81	6,81	6,81	6,81
Bron: Kerngegevens begroting 2025 gemeente Raalte						
Bezetting						
Fte per 1.000 inwoners *	2024	6,60	6,81	6,81	6,81	6,81
Bron: personeelsadministratie gem. Raalte						
Apparaatskosten						
Kosten per inwoner **	2024	767	870	859	819	792
Bron: begroting 2025 gemeente Raalte						
Externe inhuur						
Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen ***	2024	16%	6%	5%	3%	2%
Bron: Bijlage L Inzicht in Loonkosten/ begroting 2025						
Overhead						
% van totale lasten	2024	9%	9%	9%	9%	9%
Bron: begroting 2025 gemeente Raalte						

*) Bezetting 2023 op basis van (werkelijke) bezetting per 1 januari 2024.

**) Dit zijn de overheadkosten plus de personeelsgebonden kosten die zijn toegerekend aan de programma's. Het verschil tussen de cijfers 2024 en 2025 e.v. wordt veroorzaakt door nieuw beleid 2025 en de stijging van het inwoneraantal.

***) Referentie jaar: betreft werkelijke uitgaven per 1 september 2024 in relatie met de begrote uitgaven over dezelfde periode.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

4.11.4 Overzicht overhead

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting 2024 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten taakveld 004 (incl. res.)	12.789.967	12.070.031	11.575.931	11.058.207	10.788.532
Specificatie baten en lasten (excl. reserves):					
Bedrijfsvoering *	4.798.207	5.048.174	4.941.788	4.600.051	4.479.408
Bedrijfsvoeringsraad		1	1	1	1
Bestuursondersteuning	110.565	114.140	118.096	114.140	114.140
DOWR FA	380.380	428.197	428.197	428.197	428.197
DOWR ICT **	5.383.619	5.061.021	4.761.103	4.701.515	4.640.924
DOWR Inkoop	62.977	66.777	66.777	66.777	66.777
DOWR Personeels- en salarisadministratie	236.425	234.817	208.618	208.618	206.882
Eenmalige domeinbudgetten ***	1.082.554	628.266	366.789	108.394	108.239
Facilitair	2.267.297	1.858.486	1.672.839	1.673.563	1.671.553
Gebouwenbeheer	66.057	67.828	67.827	67.827	67.827
Management	1.400.438	1.416.621	1.415.833	1.401.312	1.390.047
Overige	115.955	133.800	133.800	133.800	133.800
Receptie en KCC ****	1.076.926	1.537.902	1.300.441	969.943	891.707
Waarvan dekking:					
Bouwgrondexploitaties/ investeringsprojecten/ lokale heffingen	-2.116.670	-3.068.147	-3.068.147	-3.035.047	-3.043.147
Totaal (excl. reserves)	14.864.730	13.527.883	12.413.962	11.439.091	11.156.355
Geraamde reservemutaties	-2.074.763	-1.457.852	-838.031	-380.884	-367.823
Totaal (incl. reserves)	12.789.967	12.070.031	11.575.931	11.058.207	10.788.532

*) Bedrijfsvoering

De afname van de kosten voor bedrijfsvoering na 2025 wordt veroorzaakt doordat de stelpost overhead betrekking heeft op tijdelijk personeel en veel tijdelijke formatie wordt beëindigd.

**DOWR ICT

De afname van de DOWR ICT-kosten in 2026 komt doordat er vanaf dat jaar er geen eenmalig geraamde uitgaven voor het gegevens fundament geraamd zijn.

*****) Eenmalige domeinbudgetten**

Het grote verschil in de raming eenmalige domeinbudgetten 2024 en volgende wordt veroorzaakt door de inzet van veel tijdelijk personeel binnen het sociaal domein.

******) Receptie en KCC:**

De geraamde uitgaven voor het jaar 2026 zijn lager doordat er geen eenmalige budgetten zijn opgenomen voor het zaakgerichtwerken, de vervanging van het zaakstelsel en geen extra kosten voor het scannen burgerlijke stand akten.

Hoofdstuk 5

De paragrafen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

5.1 Lokale heffingen

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.1.1 Inleiding en beleidskader

Om dekking te geven aan het deel van de gemeentelijke uitgaven dat niet door de rijksuitkeringen en overige inkomsten kan worden afgedekt, dient de gemeente eigen inkomsten te verwerven. Deze eigen inkomsten kunnen worden verkregen uit gemeentelijke belastingen, heffingen, rechten en leges, oftewel lokale heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente Raalte in 2025 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen. De effecten van dit beleid en de tarieven voor 2025 nemen we op in de verschillende belastingverordeningen die door de raad worden vastgesteld. In de beleidsnota lokale heffingen zijn de kaders vastgelegd voor deze eigen inkomsten. Het invorderings- en het kwijtscheldingsbeleid zijn geregeld in de leidraad invordering.

5.1.2 Belastingen

We kennen binnen de gemeente Raalte de volgende belastingen: onroerendezaakbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. Deze belastingen kunnen worden gezien als algemeen dekkingsmiddel. Er is geen directe relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Onroerende zaakbelastingen

De OZB is een belasting die wordt geheven op onroerende zaken gelegen binnen de gemeente. De grondslag voor de berekening van de OZB is (een percentage van) de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Hieronder wordt de totaal te verwachten opbrengst aan OZB weergegeven.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting (alleen baten)	Begroting 2025
OZB opbrengst gebruikers	-1.439.350
OZB opbrengst eigenaren	-5.980.056
OZB opbrengst eigenaren niet woningen	-2.146.540
Totaal onroerendezaakbelasting (baten)	-9.565.946

Overige belastingen

In onderstaande tabel worden de verwachte opbrengsten van de verschillende belastingen in 2025 weergegeven. Voor deze belastingen is een verordening 2025 opgesteld, welke gelijktijdig met de begroting 2025 is/wordt vastgesteld. Er wordt per belasting een korte toelichting gegeven.

Bedragen in € - is voordeel

Belasting	Begroting 2025
1. Toeristenbelasting	-426.750
2. Forensenbelasting	-154.697
3. Precariobelasting	-47.601
4. Reclamebelasting	-143.000

Toelichting

1. **Toeristenbelasting:** deze belasting wordt -via de verblijfsaanbieder- geheven van personen die overnachten binnen de gemeente en niet in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. In 2025 bedraagt het tarief € 1,50 en wordt er rekening gehouden met 284.501 overnachtingen.
2. **Forensenbelasting:** deze belasting wordt geheven van personen die -zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben- meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. Als heffingsmaatstaf wordt een percentage van de WOZ-waarde gehanteerd.
3. **Precariobelasting:** deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeenteground. Denk aan terrassen, uitstallingen en losse standplaatsen.
4. **Reclamebelasting:** deze belasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging waarop, waaraan, waarin of waarbij één of meer reclameobjecten zijn aangebracht. Het tarief wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde. Tot 2027 betalen de gebruikers gezamenlijk € 75.000 per jaar voor het afschaffen betaald parkeren. Het overige bedrag wordt, na aftrek van € 3.000 perceptiekosten, gebruikt voor subsidieverstrekking aan het ondernemersfonds voor activiteiten in het centrum.

5.1.3 Bestemmingsheffingen

We kennen de volgende bestemmingsheffingen: afvalstoffenheffing en rioolheffing. In tegenstelling tot de belastingen hebben de opbrengsten bij bestemmingsheffingen wel een relatie met de dienstverlening vanuit de gemeente. Beide heffingen mogen maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing

We hebben als gemeente een wettelijke plicht tot inzameling van huishoudelijk afval. Voor de uitvoering van deze taak heffen we afvalstoffenheffing. We hebben als doel om in 2050 circulair te zijn, waarbij we de komende periode werken aan vermindering van restafval en het schoner verzamelen van grondstoffen.

De totale kosten in 2025 worden begroot op € 3.653.714. Er wordt voor € 196.694 een beroep gedaan op de voorziening afvalverwijdering. Per saldo wordt € 3.457.020 in rekening gebracht bij 16.407 huishoudens. In onderstaande tabel worden de tarieven van de afvalstoffenheffing weergegeven.

Tarieven afvalstoffenheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Tarief 2025		Tarief 2024		Tarief 2023	
	Buiten- gebied/ hoogbou w	Dorps- kernen	Buiten- gebied/ hoogbou w	Dorps- kernen	Buiten- gebied/ hoogbou w	Dorps- kernen
Basistarief	144,12	154,08	139,38	149,58	131,88	141,84
Tegemoetkoming tlv voorziening	-12,00	-12,00	0,00	0,00	-12,70	-12,82
Tegemoetkoming tlv alg.middelen	0	0	-14,82	-14,82	-9,50	-9,14
Basistarief (na korting)	132,12	142,08	124,56	134,76	109,68	119,88
Restafval 6 aanbiedingen	71,40	71,40	71,40	71,40	71,40	71,40
Gemiddelde aanslag	203,52	213,48	195,96	206,16	181,08	191,28

Huishoudens in het buitengebied en bij hoogbouw hebben geen voorziening om het gft-afval gescheiden aan te bieden. Omdat ze minder diensten ontvangen, is het basistarief € 10 lager ten opzichte van huishoudens in de dorpskernen.

Hieronder worden de baten, lasten en het dekkingspercentage van het afval weergegeven.

Kostenonderbouwing en kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2025
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst inclusief rente	3.015.027
Externe opbrengsten taakveld(en) exclusief heffing	-458.999
Netto externe kosten taakveld	2.556.028
Toe te rekenen interne kosten incl. DOWR	245.787
Overhead wat rechtstreeks moet worden toegerekend	57.426
Doorberekening straatvegen 33%	73.701
Doorberekening ledigen afvalbakken 33%	22.927
Doorberekening kwijtscheldingsbeleid 40%	68.000
Doorberekening kosten materialen	13.851
BTW	615.994
Totale kosten taakveld	3.653.714
Beschikking over de voorziening afvalverwijdering	196.694
Ten laste van de algemene dekkingsmiddelen	-
Totale opbrengst heffing	3.457.020
Dekkingspercentage	100%

De voorziening afvalverwijdering mag niet negatief zijn. Met de raad is afgesproken dat er een minimale buffer moet zijn van € 100.000. De begrote stand van de voorziening afvalverwijdering per 1 januari 2025 is € 302.826. In 2025 wordt € 196.694 onttrokken aan de voorziening afvalverwijdering zodat een bedrag van € 106.132 resteert. De (verwachte) stand van de reserve afvalverwijdering per 1 januari 2025 is € 178.772.

Rioolheffing

We zijn als gemeente wettelijk verplicht om onze zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hiervoor heffen we rioolheffing. De rioolheffingstarieven zijn vastgesteld in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2030. In 2025 betreft het 16.321 aansluitingen. Het GRP wordt voor de zomer van 2025 geactualiseerd. Hieronder wordt het tarief dat in 2025 geldt weergegeven.

Tarieven rioolheffing

Bedragen in €

Omschrijving	2025	2024	2023
Basistarief	277,56	270,78	257,96
Tegemoetkoming t.l.v. alg. dekkingsmiddelen	0	15,54	16,88
Basistarief na tegemoetkoming	277,56	255,24	241,08

Hieronder worden de baten, lasten en het dekkingspercentage van de riolering weergegeven.

Kostenonderbouwing en kostendeckendheid rioolheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2025
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst inclusief rente	2.862.301
Externe opbrengsten taakveld(en) exclusief heffing	0
Netto externe kosten taakveld	2.862.301
Toe te rekenen interne kosten inclusief DOWR	1.028.199
Overhead wat rechtstreeks moet worden toegerekend	35.783
Doorberekening invorderingskosten	14.891
Doorberekening straatvegen 20%	44.667
Doorberekening kwijtscheldingsbeleid 60%	102.000
BTW	360.414
Totale kosten taakveld	4.448.255
Verwachte opbrengsten via rioolheffing	4.530.057
Verrekening met de voorziening riolering	-81.802
Totale opbrengst heffing	4.448.255
Dekkingspercentage	100%

In totaal wordt er een opbrengst rioolheffing verwacht van € 4.530.057 in 2025.

Opbrengst rioolheffing

Bedragen in €

Recht	Raming 2025
Riool basis	4.470.057
Riool grootverbuik	60.000
Totaal riool	4.530.057

Een groot deel van de kosten voor riolering zijn afkomstig vanuit de exploitatie. Verder wordt ieder jaar geïnvesteerd, waarbij een deel van de kosten (gemiddeld 25%) direct ten laste van het resultaat van het taakveld riolering wordt gebracht. Het overige deel van de investeringen wordt over meerdere jaren afgeschreven. De exacte verdeling staat hieronder in de tabel.

Nieuwe investeringsbudgetten voor riolering en water

Bedragen in €

Jaar	Totaal conform GRP 2021-2030	(Aanvullende) vervroegde investering	Waarvan direct t.l.v. voorziening riolering art 44 lid 2	Waarvan direct t.l.v. voorziening riolering art 44 lid 1	Nieuwe kapitaallasten
2025	1.601.000		150.000	250.250	58.837
2026	1.527.000		150.000	231.750	56.117
2027	1.527.000	200.000	150.000	368.100	49.436
2028	1.527.000	508.000	150.000	460.500	44.909

Voorgesteld wordt een tweetal grote investeringen eerder uit te voeren dan in het GRP gepland. Daarbij gaat het om de riolering van Heino Zuid en Langkamp in Raalte. Bij het MIP 2023 hebben we reeds middelen gevraagd voor de wegen en groen in Heino Zuid. Daarom wordt voorgesteld de investering die gepland stond in 2041-2050 naar voren te halen. Door vroegtijdig te investeren benutten we koppelkansen en maken we het mogelijk om deze omgeving toekomstbestendig in te richten. Uitvoering wordt voorzien in de periode 2025-2030 met een verwacht investeringsbedrag van in totaal circa € 2,25 mln.

Daarnaast wordt voorgesteld om voor project Langkamp een investeringsbedrag beschikbaar te stellen. Langkamp is onderdeel van een pilot onder de opgave Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken. Het verwachte benodigde bedrag is circa € 6,28 mln. voor de periode 2025-2030 met dekking vanuit het GRP. Deze middelen waren in het GRP opgenomen in de periode 2031-2040, maar voorgesteld wordt dit naar voren te halen. De middelen voor 2029 en 2030 worden voor zowel Heino Zuid als Langkamp gevraagd bij de begroting 2026 en/of 2027.

Het vroegtijdig investeren in riolering heeft effect op de rioleringsvoorziening. Er is namelijk geen rekening gehouden met dergelijke bedragen. In het voorjaar 2025 wordt het GRP geëvalueerd en herijkt, waarbij we ook rekening zullen houden met bovengenoemde (vervroegde) investeringen om te voorkomen dat de voorziening negatief dreigt te raken.

Rechten

Binnen de gemeente Raalte kennen we in 2025 het volgende recht: lijkbezorgingsrechten.

Lijkbezorgingsrechten, ook wel grafrechten genoemd, worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en het gebruik van de diensten in verband met de begraafplaats. Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. Dit is voor de begraafplaatsen maatschappelijk gezien niet haalbaar. Voor het jaar 2025 komt de kostendekkendheid uit op 53%.

Kostenonderbouwing en kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2025
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst incl. rente	134.816
Toe te rekenen interne kosten	260.971
BTW	-
Totale kosten	395.787
Totale opbrengst heffing	209.770
Dekkingspercentage	53%

5.1.5 Leges

De gemeente is verantwoordelijk voor een groot aantal taken. Voor diverse taken worden leges geheven van de afnemer om het product of de dienst te bekostigen. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn en de verschillende tarieven zijn opgenomen in de legesverordening 2025. Voor deze verordening geldt:

- De verordening is aangepast op basis van de aangepaste model-legesverordening van de VNG. Het gaat hier om redactionele wijzigingen.
- De tarieven zijn aangepast op basis van de aangepaste interne uurtarieven en de in de begrotingsrichtlijnen 2025 opgenomen indexering.
- De tarieven zijn afgerond op € 0,05.

Hierna worden de kosten, opbrengsten en kostendekkendheid per legescategorie weergegeven. Waar nodig wordt toelichting gegeven.

Leges algemene dienstverlening

Titel 1

Bedragen in €

Hoofdstuk	Algemene dienstverlening	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kosten-dekkendheid
1	Burgerlijke stand	107.470	69.392	65%
2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	274.793	202.832	74%
3	Rijbewijzen en eigen verklaringen	133.900	114.274	85%
4	Verstrekkings uit de basisregistratie personen	12.659	7.545	60%
5	Bestuursstukken	nihil	nihil	-
6	Vastgoedinformatie	nihil	nihil	-
7	Overige publiekszaken	6.836	2.102	31%
8	Gemeentearchief	2.340	2.340	100%
9	Overig	136.327	115.176	84%

Toelichting

- Burgerlijke stand:** het grootste deel van de burgerlijke stand is huwelijken. De kostendekkendheid is hierbij (bijna) 100%. De kosteloze huwelijken hebben een negatief effect op het kostendeckingspercentage. Daardoor is dit niet 100%, maar 65%
- Reisdocumenten:** in de jaren 2024-2028 wordt een piek in het aantal aanvragen verwacht. De oorzaak is de verlenging van de geldigheidsduur van 5 naar 10 jaar in 2014.

Leges fysiek

Titel 2

Bedragen in €

Hoofdstuk	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kosten-dekkendheid
3	Omgevingsvergunning	1.270.257	900.000	71%

De wet kwaliteitsborging bouw (WKB) is op 1 januari 2024 ingegaan voor nieuwe bouwwerken in gevolgklasse 1. Dat is de laagste risicoklasse voor bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden.

Dit betekent dat de regelgeving en de procedures per 2024 ingrijpend zijn gewijzigd. In de aanloop naar het in werking treden van de nieuwe wetgeving is een gehele herziening van de opbouw van de leges opgesteld. In de Rond de Tafel van 29 september 2022 is ook uw raad hierin meegenomen. Hierbij is als uitgangspunt gehanteerd om de kostendekking in lijn met de afgelopen jaren te houden (77 %) omdat het kostenplaatje voor de initiatiefnemers behoorlijk zal toenemen. Zij zullen onder deze nieuwe wetgeving namelijk 'kwaliteitsborgers' moeten inzetten tijdens het gehele proces.

Op enkele andere vergunningen ligt het kostendeckingspercentage lager om geen financiële drempel te creëren voor het aanvragen van de vereiste vergunning (zoals kappen) en om regionaal niet te sterk 'uit de pas' te lopen. Als gevolg van bovenstaande herziening is het percentage kostendeckering van de totale leges Omgevingswet, net als in de begroting 2024, op 71% gesteld.

Leges Europese dienstenrichtlijn

Titel 3

Bedragen in €

Hoofdstuk	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kostendeckendheid
1	Horeca	62.638	17.821	28%
2	Organiseren evenementen of markten	257.841	21.868	8%
5	Leefmilieuverordening	41.328	10.086	24%
7	Winkeltijdenwet	2.411	620	26%
8	Kinderopvang	9.945	5.260	53%
9	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	nihil	1.779	-

5.1.6 Lokale lastendruk

Voorgesteld wordt het tarief voor afvalstoffenheffing (na tegemoetkoming) in het buitengebied/ voor hoogbouw vast te stellen op € 203,52 en voor dorpskernen op € 213,48 (uitgaande van 6 aanbiedingen restafval per jaar). Voorgesteld wordt het rioolheffingstarief vast te stellen op € 277,56 en we verwachten in 2025 een gemiddelde aanslag OZB op te leggen van € 369.

Lastendruk voor de inwoners				
Bedragen in €				
Omschrijving	Tarief 2025		Tarief 2024	
	Buitengebied/ hoogbouw	Dorpskernen	Buitengebied/ hoogbouw	Dorpskernen
Bruto tarief Afvalstoffenheffing	215,52	225,48	210,78	220,98
Tegemoetkoming tlv algemene dekkingsmiddelen / voorziening	-12,00	-12,00	-14,82	-14,82
Bruto tarief Rioolheffing huishoudens	277,56	277,56	270,78	270,78
Tegemoetkoming tlv alg. dekkingsmiddelen	0,00	0,00	-15,54	-15,54
Woonlasten gebruiker	481,08	491,04	451,20	461,40
OZB eigendom	369,00	369,00	343,00	343,00
Woonlasten gebruiker/eigenaar	850,08	860,04	794,20	804,40

5.1.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft vooral de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Raalte hanteert de norm van 100% van de bijstandsuitkering voor de genormeerde kosten van bestaan. De kosten van kwijtscheldingsbeleid zijn een onderdeel van de tariefberekening van de afvalstoffenheffing voor 40% en van de rioolheffing voor 60%.

We schatten de uitgaven voor het kwijtscheldingsbeleid in 2025 in op € 170.000 (2024 € 170.000).

Bedragen in €

- is voordeel

Omschrijving	Begroting 2025
Kwijtscheldingsbeleid	170.000

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.2.1 Inleiding

De gemeente loopt risico's op allerlei manieren en op allerlei terreinen. Risico's zijn niet altijd concreet te benoemen. Voor een deel van de risico's kan een gemeente zich verzekeren of een voorziening vormen; voor risico's waarbij dat niet kan hebben we weerstandscapaciteit nodig. Van een gemeente wordt verwacht dat ze risico's in afdoende mate beheerst, dat zij dit bewaakt en dat zij er over rapporteert. Goed risicomanagement zorgt ervoor dat zowel de kans als de impact van de risico's lager worden, zodat mogelijke tegenvallers die ten laste komen van het weerstandsvermogen worden voorkomen en/of beperkt. In deze paragraaf gaan we in op:

1. De weerstandscapaciteit

Dit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om de mate van weerbaarheid.

2. De risico's

Deze brengen we in beeld en deze worden indien mogelijk gekwantificeerd. Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen. Dat hoeft niet altijd alleen om financiële risico's te gaan. Het kan bijvoorbeeld ook imagoschade zijn. We hanteren de volgende methodiek:

- Inschatten van het risico bijvoorbeeld op basis van het financieel belang van de gemeente in een verbonden partij, uitval van systemen of projecten binnen de grondexploitatie;
- De waarschijnlijkheid bepalen dat het risico zich voordoet: laag (25%), midden (50%), hoog (75%);
- Het risico loslaten op de waarschijnlijkheid; dat geeft het risicobedrag;
- Aan de hand van het risicobedrag bepalen welke maatregelen de gemeente moet nemen om de risico's zoveel mogelijk te kunnen beheersen.

3. Ratio weerstandsvermogen

Door de weerstandscapaciteit te relateren aan de risico's bepalen we daarmee deze ratio.

4. Kengetallen

Door het opnemen van vijf kengetallen wordt het inzicht in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid verhoogd en daarmee in onze (meerjarige) financiële positie. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in zijn beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. We hanteren de kengetallen als een signaleringskader; ze ondersteunen bij het vormen van een oordeel over de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

5.2.2 Beleidskader

De gemeente Raalte wil zo min mogelijk risico lopen en -mits financieel verantwoord- zoveel mogelijk risico's afdekken. Enerzijds willen we daarbij niet teveel beslag leggen op financiële middelen, anderzijds moet er wel een zekere mate van weerstandsvermogen zijn. Uitgaande hiervan hanteren we het volgende beleid:

A. We streven een ratio na van tenminste voldoende. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk of hoger is dan 1. Met deze ratio kunnen we weliswaar net alle risico's afdekken, maar we achten dit voldoende omdat de risico's zich nooit gelijktijdig en in hun maximale omvang voordoen.

B. Indien de ratio onder de 1 uitkomt, dan wordt het weerstandsvermogen aangepast naar het wenselijk geachte niveau. Hiertoe bestaan twee mogelijkheden:

- Het aanpassen van de beschikbare weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld verhogen reserve weerstandsvermogen);
- Het aanpassen van de benodigde weerstandscapaciteit (via het treffen van meer beheersingsmaatregelen).

C. Indien de ratio weerstandsvermogen uitstekend is, dus boven de 2,0, komt het college met het voorstel of het geoorloofd is de reserve af te romen en zo ja tot welke hoogte.

D. Indien de ratio tussen 1,4 en 2 zit, wordt beoordeeld, na een analyse van de toekomstige verwachtingen, of we de hoogte van het weerstandsvermogen in stand houden of kunnen afromen. Hierbij nemen we de (meerjarige) financiële positie van de gemeente in beschouwing.

5.2.3 Weerstandscapaciteit

Bij bepaling van de weerstandscapaciteit benoemen we de volgende elementen waarmee we tegenvallers op kunnen vangen.

a. Reserve weerstandsvermogen

De stand van de reserve weerstandsvermogen bedraagt per 1 januari 2025 € 5,6 mln.

b. Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Binnen de grondexploitatie kennen we de reserve grondexploitatie algemeen als buffer om tegenvallers op te vangen. De stand van deze reserve ramen we per 1 januari 2025 op € 5 mln. In de paragraaf [Grondbeleid](#) is de meerjarenprognose te zien.

c. Onvoorzien

Voor het opvangen van onuitstelbare, onvoorzienbare en onontkoombare tegenvallers doen we gedurende het jaar een beroep op de post onvoorzien structureel en onvoorzien eenmalig. Voor 'onvoorzien' was op 1 januari 2024 € 90.000 beschikbaar. Aangezien er vanuit 'nieuw voor oud' € 40.000 gekort is blijft er een bedrag onvoorzien over van € 50.000.

d. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de financiële ruimte, die de gemeente nog kan benutten door verhoging van de onroerende zaakbelasting (OZB), voordat een beroep gedaan kan worden op aanvullende middelen uit het gemeentefonds in het kader van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (Fvw). Voor toelating tot artikel 12 Fvw moeten gemeenten onder andere voldoen aan het redelijke peil van het zogenoemde belastingpakket.

Aangezien deze capaciteit niet direct (en volledig) liquide te maken is, is er voor gekozen om de onbenutte belastingcapaciteit niet onderdeel te laten zijn van de weerstandscapaciteit.

Hoewel de onbenutte belastingcapaciteit in deze begroting niet wordt meegenomen in de weerstandscapaciteit, geeft dit cijfer wel aan welke 'remweg' de gemeente zelf heeft. Vandaar dat deze wel berekend is. De totale OZB-opbrengst voor 2025 is begroot op circa € 9,1 mln. Op basis van het toetsingspercentage toelatingseis artikel 12 Fvw in de meicirculaire 2024 komt de onbenutte belastingcapaciteit uit op circa € 3,2 mln. (was bij de jaarrekening 2023 € 2,8 mln.).

e. Stille reserves

Niet zichtbare reserves, de zogenaamde stille reserves zijn er, omdat niet alle eigendommen van de gemeente op een werkelijke waarde zijn gewaardeerd in de administratie. Omdat de omvang van de stille reserves sterk wordt bepaald door marktontwikkeling worden deze niet meegerekend voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarom is de omvang van de stille reserves bepaald op € 0. De weerstandscapaciteit zetten we af tegen de risico's om zodoende te bepalen of ons weerstandsvermogen toereikend is.

5.2.4 Inventarisatie risico's

We kennen de volgende risico's:

1. Ontwikkeling sociaal domein
2. Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden
3. Gegarandeerde geldleningen
4. Grondexploitatie
5. Fiscale positie van de gemeente
6. Wegenonderhoud
7. Renterisico
8. Continuïteit ICT-systemen
9. Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening
10. Glasvezel buitengebied
11. BTW-compensatiefonds

Ontwikkeling sociaal domein

Door oplopende tekorten in het sociaal domein zal de reserve sociaal domein naar verwachting de komende jaren uitgeput worden.

Echter, gelet op de huidige stand van de reserve Sociaal domein zijn de risico's binnen het sociaal domein op dit moment nog voldoende afgedekt en hoeft hiervoor nog geen risicobedrag ten laste van het weerstandsvermogen opgenomen te worden. Wel zullen we de komende periode de kostenontwikkeling in het sociaal domein scherp monitoren. In de paragraaf [Sociaal domein](#) wordt een nadere toelichting op de resultaten gegeven.

Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden

De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf [Verbonden partijen](#). Wij schatten de risico's in op structureel € 262.784 en eenmalig € 656.959. In benoemde paragraaf zijn per verbonden partij de beheersingsmaatregelen benoemd.

Gegarandeerde geldleningen

Woningbouw

Voor wat de woningbouw betreft, houdt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) toezicht op de garantstellingen. Als de woningcorporatie niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, vangt de WSW dit op. Daarna heeft het rijk nog een rol, de gemeente kan pas in derde instantie worden aangesproken. Daarom houden we een risicobedrag van € 0 aan.

Het gaat hierbij om een achtervang van bruto € 140 mln. aan leningen. Om meer zekerheid te creëren, is het WSW een relatie gaan leggen tussen de WOZ-waarde en de verstrekte geldleningen en garanties die worden uitgedrukt in een % van de waarde.

Sport en overige instellingen

Bij garantstelling voor (sport)verenigingen en instellingen is de gemeente in alle gevallen volledig aansprakelijk.

Het saldo van bovengenoemde geldleningen, waar de gemeente aansprakelijk voor is, is oorspronkelijk € 0,9 mln. De restant hoofdsom is in 2023 € 197.000 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn.

Aangezien er al aanzienlijk is afgelost op deze leningen en er concrete zekerheid (hypotheek) aan ten grondslag ligt, is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 49.250). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25% wat een eenmalig risico betekent van € 12.313 en structureel € 1.231. Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichtingen en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de maatschappelijke impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.

Voor de overige instellingen en organisaties is het oorspronkelijke bedrag van de garantstelling € 2,0 mln. De restant hoofdsom per 31-12-23 is € 1.114.700 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn. Aangezien ook hier harde zekerheid (hypotheek) aan ten grondslag ligt is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 278.675). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25%; derhalve een eenmalig risico van € 69.669 en een structureel risico van € 6.966.

Totaal komt het risico van de garantstellingen voor sport en overige instellingen uit op eenmalig € 81.982 en structureel € 8.198.

Grondexploitatie

De risico's binnen grondexploitatie worden ingeschat op € 185.000. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf [Grondbeleid](#). Daarin staan de meest risicovolle projecten beschreven.

Fiscale positie van de gemeente

Specifieke uitkering sport (SPUK)

Per 1 januari 2019 is de btw-vrijstelling voor het gelegenheid geven van sport van kracht geworden. Door deze wetwijziging vervalt het recht op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. Aan gemeenten gelieerde sportbedrijven leiden nadeel door de verruiming van de sportvrijstelling in de Wet omzetbelasting. Gemeenten krijgen de mogelijkheid dit btw-nadeel te compenseren via de Specifieke uitkering sport (SPUK). Deze regeling heeft een subsidieplafond dat inmiddels is overschreden door het grote aantal aanvragen. Vanaf 2024 wordt de subsidie toegekend op basis van de historische aanvragen, naar verwachting wordt hierdoor het risico van een korting kleiner. Een bedrag van € 50.000 is een reëel risico. Vanaf het jaar 2025 gaat de belastingdienst handhaven en eventueel boetes opleggen voor de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA). Hierbij wordt gekeken of er tussen de inhuur van de gemeente geen verkapte arbeidsrelatie aanwezig is. Op dit terrein moet nog wel het nodige werk verricht worden om het risico beheersbaar te krijgen. Omdat er nog best veel onduidelijkheden zijn, valt het risico ook nog niet goed in te schatten.

Wegenonderhoud

Uit de weginspectie 2023 blijkt dat ruim 12% van de oppervlakte verhardingen niet voldoet aan de CROW kwaliteit D.

Doordat afgelopen jaren ingezet is op het voorkomen van kapitaalvernietiging (welke het snelst optreedt bij asfaltwegen), is er meer aandacht geweest voor de asfaltwegen en minder voor de elementenverharding. Hierdoor is het achterstallig onderhoud van elementenverhardingen toegenomen tot 17,1% van de oppervlakte die niet aan de gestelde minimale eisen voldoet.

Inspectie 2023	A	A+	B	C	D
Asfalt	35,6%	22,2%	35,7%	0,6%	5,9%
Beton	3,0%	90,2%	6,4%	0,4%	0,1%
Elementen	30,4%	23,2%	27,1%	2,1%	17,1%
Eindtotaal	32,2%	23,8%	30,4%	1,5%	12,1%

Minimale eis: alles minimaal C-niveau m.u.v. centra en uitvalswegen (B)

In de Nederlandse wet (art. 6:174 BW) is geregeld dat een wegbeheerder aansprakelijk is voor de schade die ontstaat door een gebrek in de weg. Aangezien het lastig is om dit risico kwantificeerbaar te maken houden we P.M. aan. Begin 2025 verwachten we de resultaten van de periodieke weginspectie.

Renterisico's

De rente op de geld- en kapitaalmarkt is aan het dalen, dit komt doordat de inflatie meer onder controle komt. Hierdoor kan de ECB de rente stapsgewijs verlagen. De gemeente heeft een aanzienlijk bedrag tegoed van de rijkschatkist, hierdoor zijn we op dit moment niet gevoelig voor rentestijgingen of -dalingen.

Raalte wil gaan groeien en om dit te kunnen realiseren zijn diverse investeringen noodzakelijk. Op termijn kan het nodig zijn om hiervoor externe financiering aan te trekken. In de begroting is een stelpost renteschommelingen opgenomen van € 350.000 en dekt daarmee het risico af.

We houden de renteontwikkelingen in de gaten en checken deze bij de zomernota 2025.

Continuïteit ICT-systemen

De impact van digitaal werken op onze dienstverlening en bedrijfsvoering is groot. Op zowel onze medewerkers als op onze inwoners en ondernemers. Dat is reden dat we samen met onze DOWR-partners veel aandacht hebben voor de continuïteit van onze ICT. Dit heeft geresulteerd in een hoge beschikbaarheidsgraad van onze ICT-systemen, maar neemt het risico op systeemuitval niet weg.

Een tweede risico bij digitaal werken is onbevoegde toegang tot onze systemen en onze data, waaronder persoonsgegevens van onze inwoners en ondernemers. Dat is reden dat informatieveiligheid hoog in het vaandel staat en we ons houden aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit betekent dat we veiligheidsrisico's vooraf inschatten en op voorhand passende maatregelen nemen. Dat blijft echter alertheid vragen op zowel ingeschatte als nieuwe risico's.

Met de DOWR-I organisatie als partner is geborgd dat expertise en capaciteit aanwezig is om systemen actueel en up-to-date te houden. Actuele digitale ontwikkelingen integreren wij samen met de partner DOWR-gemeenten in de i-uitvoeringsplannen van de verschillende domeinen.

Een belangrijke factor in het risicoprofiel van ICT in onze organisatie is de medewerker. De digitale ontwikkelingen gaan snel en door de verwevenheid hiervan met het werk van onze medewerkers, vraagt dat om anticipatie op deze ontwikkelingen. Denk aan de doorontwikkeling van bestaande applicaties en aan de toenemende mate van invloed van artificiële intelligentie (AI). Dat vraagt om bewustwording en training.

Als laatste risico geldt het niet tijdig reageren op zaken waardoor claims kunnen volgen. Op grond van genoemde risico's is het reëel om uit te gaan van een risicobedrag van € 600.000. Met een lage waarschijnlijkheid van 25% komt dit neer op een risico van € 150.000.

Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening

We willen onze organisatie laten meebewegen met de ontwikkelingen binnen de samenleving en adequaat equiperen op de veranderende opgaven die op ons afkomen. In ons organisatie ontwikkelplan 'Ons Raalte' geven we dit vorm en inhoud. Daarbij versterken we het continue leren en verbeteren als uitgangspunt voor onze organisatie, omdat dat nodig is om te blijven aansluiten bij onze inwoners en de wereld daaromheen.

De krapte op de arbeidsmarkt is nog steeds nadrukkelijk aanwezig. Dit maakt dat we blijvend actiever in moeten zetten op werving en selectie van nieuwe instroom. Gelet op de spanning op de arbeidsmarkt lopen we risico op onvoldoende capaciteit en kwalitatieve instroom van nieuw personeel. Ook zal dit invloed hebben op het bestaande personeel met onder andere het verhogen van werkdruk.

Als we medewerkers tijdelijk moeten inhuren, is er geen opbouw en borging van eigen kennis. Bestaande medewerkers moeten blijven leren en helaas moeten we soms vervroegd afscheid nemen van medewerkers. De nieuwe Regeling Vervroegde Uittreding maakt het mogelijk dat personeel eerder de organisatie verlaat dan gepland. We moeten daarom ook inzetten op behoud van deskundig personeel en borging van kennis. We hebben in 2015 voor het opvangen van deze personele knelpunten en het stimuleren van de organisatieontwikkeling een reserve SPP gevormd.

We treffen verschillende maatregelen om de risico's zo laag mogelijk te houden, zie verder de paragraaf bedrijfsvoering.

Het risico is bij de jaarrekening 2021 verhoogd van laag naar midden (50%). Dit is nog steeds actueel. Aangezien het risicobedrag wordt ingeschat op 10% van ons loonsomkader (€ 2,52 mln. in 2025) betekent dit een risico van € 1,260 mln.

Vanuit onze strategische personeelsplanning maken we onze gewenste personeelsontwikkeling inzichtelijk. Dit maakt dat we zowel kwantitatief alsook kwalitatief de behoefte voor de komende jaren in beeld brengen.

Glasvezel buitengebied

De aanleg van het glasvezelnetwerk in het buitengebied is in 2019 afgerond. Het risico op mogelijke vervolgschade aan wegen, bermen en bomen blijft aanwezig. De ondiepe ligging van het glasvezelnetwerk in de smalle bermen heeft tot gevolg dat graafwerkzaamheden een groter risico lopen om schade te veroorzaken.

Ook afgelopen jaar zijn schades aan het glasvezelnetwerk ontstaan door werkzaamheden die normaal gesproken geen risico's met zich meebrengen. Hierbij moet gedacht worden aan het plaatsen van tijdelijke verkeersborden, het maaien van sloten of handmatig graven.

De kosten hiervan worden in de exploitatie geabsorbeerd, de kans dat hiervoor andere middelen moeten worden aangesproken, is beperkt. Het waarschijnlijkheidspercentage wordt daarom verlaagd naar laag. Geadviseerd wordt om het bestaande risicobedrag ter grootte van € 105.000 x 25% = € 26.250 aan te houden.

BTW-compensatiefonds

Via het BTW-compensatiefonds (BCF) worden gemeenten gecompenseerd voor een deel van de door hen betaalde omzetbelasting (btw). Gemeenten dienen declaraties in om btw terug te vorderen via het BCF. Het verschil tussen het plafond BCF en het totaal aan ingediende declaraties door gemeenten wordt de ruimte onder het plafond BCF genoemd. Elk jaar ontvangen gemeenten de ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds achteraf bij vaststelling terug in de algemene uitkering van het gemeentefonds.

De landelijk gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF was € 318 mln. in 2022 en € 573 mln. in 2023. Voor Raalte betekende dat een inkomst van € 582.000 in 2022 en € 1.064.000 in 2023 in de algemene uitkering. Bij de begroting 2025 is een inkomst van structureel € 500.000 (circa 50% van realisatie 2023) geraamd.

Er bestaat een risico op een verdere toename van investeringen door gemeenten, waardoor er minder dan de geraamde € 500.000 terugkomt in de algemene uitkering. We schatten dit risico laag in, gezien de realisatie cijfers van 2022 en 2023. Daarom is het risico € 125.000 (€ 500.000 met een lage waarschijnlijkheid van 25%).

Resumé

Risico onderwerp met toelichting

Bedragen in €

Omschrijving	Structureel 2025	Eenmalig 2025
Ontwikkeling sociaal domein		
Onderdeel Wmo		
Onderdeel Jeugdzorg		
Onderdeel Participatie		
Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden		
De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor toelichting, zie de paragraaf Verbonden partijen.	262.784	656.959
Gegarandeerde geldleningen		
Woningbouw		
De gemeente heeft buiten de WSW gegarandeerde geldleningen voor woningbouw afgesloten.	0	0
Garantstelling (sport)verenigingen en overige instellingen.		
Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichten en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.	8.198	81.982
Grondexploitatie		
Zie paragraaf Grondbeleid		185.000
Fiscale positie van de gemeente		
Btw (SPUK Sport)		50.000
Wegenonderhoud		
Zie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen		PM
Renterisico's		
We gaan ervan uit dat de stelpost in de begroting van € 350.000 voldoende is om renterisico's af te dekken.		0
Continuïteit ICT-systemen		
Financieel risico t.a.v. niet beschikbaarheid van systemen en mogelijke claims als gevolg van vertraging.		150.000

Omschrijving	Structureel 2025	Eenmalig 2025
Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening		
Op basis van onze huidige salariskosten en rekening houdend met frictiekosten en scholingskosten, uitgaande van een middel waarschijnlijkheid, nemen we een risicobedrag op.		1.260.000
Glasvezel buitengebied		
Kans op toekomstige schade aan de gemeentelijke infrastructuur.		26.250
BTW-compensatiefonds		
Risico op vermindering van compensatie via Algemene uitkering.		125.000
Totaal	270.982	2.535.191

5.2.5 Beleid en kengetal risico's

In onderstaande tabel berekenen we de weerstandsratio voor Raalte.

Weerstandscapaciteit

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting 2025
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.600.000
Onvoorzien	50.000
Totaal	10.650.000
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	2.806.173
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	3,8

De weerstandsratio komt uit op 3,8. Dit is lager dan bij de jaarrekening 2023 (4,4). Het weerstandsvermogen is ten opzichte van de jaarrekening 2023 met bijna € 2,7 mln. afgenomen. Voornaamste reden hiervan is het niet meenemen van de onbenutte belastingcapaciteit in de weerstandscapaciteit.

Daarnaast zijn de risico's ook afgenomen. Dit komt vooral doordat het risico grondexploitatie is afgenomen van € 528.000 naar € 185.000.

Ondanks het feit dat de onbenutte belastingcapaciteit in vergelijking met voorgaande jaren niet is meegenomen, kan gesteld worden dat onze weerstandscapaciteit en gekoppelde ratio een uitstekende uitgangspositie vormt.

Classificatie risico's en gevolgen

Tenslotte worden hieronder de bovenstaande risico's geclassificeerd naar kans en financieel gevolg. In het voorgaande zijn er drie categorieën waarschijnlijkheid (kans) benoemd met betrekking tot het zich voordoen van een risicovolle gebeurtenis: laag (25% kans), gemiddeld (50%) en hoog (75%). Daarnaast hebben we het financiële gevolg van de risicovolle gebeurtenissen geschat: laag (tot € 100.000), midden (€ 100.000 - € 300.000) en hoog (>€ 300.000). Deze grenzen zijn onder andere gebaseerd op een vergelijking met die van andere gemeenten. Rechtsboven zijn de meest risicovolle onderwerpen met een groot financieel gevolg (rood). Linksonder het tegenovergestelde (groen). Het moge duidelijk zijn dat de benodigde mate van sturing rechtsboven het hoogst zal zijn. De weergave is een momentopname. In de loop van de tijd kunnen de onderwerpen verschuiven naar een andere categorie. Deze manier van presenteren maakt monitoring in de tijd eenvoudiger.

		Kans		
		Laag	Gemiddeld	Hoog
Financieel gevolg	Hoog		Verbonden partijen Personeel	
	Midden	ICT-systemen BTW-compensatiefonds	Grondexploitatie	
	Laag	Garantstelling (sport)vereniging en instellingen Woningbouwleningen Glasvezel	Fiscale positie gemeente	

5.2.6 Ratio's en financiën

De BBV schrijft vijf kengetallen voor. Het doel van deze kengetallen is het inzicht verhogen in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Financiële wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel de begroting en bedrijfsvoering is om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Financiële weerbaarheid is het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

Kengetallen

Financiële wendbaarheid	Financiële weerbaarheid
Netto schuldquote (BBV)	Solvabiliteit (BBV)
Belastingcapaciteit (BBV)	Grondexploitatie (BBV)
	Structurele exploitatieruimte (BBV)

Deze kengetallen kennen geen normering, maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Omdat de kengetallen geen harde normering kennen, heeft de gemeente Raalte op basis van landelijke gegevens een eigen maatstaf ontwikkeld en gebruiken we deze als een signaleringskader. Hieronder volgen de vijf kengetallen met een korte uitleg, de hoogte van de kengetallen in meerjarenperspectief en welke conclusie je daaraan kunt verbinden. Daarna volgt een resumé met een visuele weergave en een eindconclusie.

Netto schuldquote

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal draagt bij aan de financiële wendbaarheid van de gemeente. Bij een stijging van de inkomsten is het mogelijk om schulden af te lossen. Dit verhoogt de wendbaarheid van de gemeente. Hoe meer eigen middelen er beschikbaar zijn, hoe lager het percentage van de netto schuldquote is.

Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Netto schuldquote

Omschrijving	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	34%	55%	40%	45%	48%	46%
Netto schuldquote *	29%	50%	36%	40%	43%	41%

*) Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Op basis van de begroting 2025 ligt de netto schuldquote hoger dan bij de jaarrekening 2023. Deze stijgt namelijk van 34% naar 40%. Dit wordt verklaard doordat we in 2025 weliswaar omvangrijke winstnemingen vanuit het grondbedrijf verwachten, maar deze logischerwijs nog niet in de balans mee kunnen nemen. Daarom zijn we 'genooddaakt' in plaats hiervan 'te verwachten langlopende schulden' in de balans op te nemen. In werkelijkheid verwachten we deze langlopende schulden echter niet nodig te zijn, zodat de netto schuldquote ook lager zal uitvallen. Een schuldquote van 90% of lager is positief, hoger dan 130% is negatief. Deze schuldquote voldoet dus in meerjarenperspectief aan onze maatstaf.

Solvabiliteit

Het kengetal solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Er wordt gekeken in welke mate de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen na te komen. Met deze ratio kan de financiële weerbaarheid gemeten worden.

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te gunstiger voor de weerbaarheid. Hoe meer eigen vermogen een gemeente heeft, hoe beter de gemeente in staat is om financiële klappen en bestaande risico's op te vangen. Een ratio boven de 50% wordt als zeer positief beoordeeld en een ratio van lager dan 20% wordt als negatief beoordeeld.

Solvabiliteit

Omschrijving	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Solvabiliteit	52%	38%	43%	40%	39%	39%

De solvabiliteitsratio beweegt zich ten opzichte van de jaarrekening 2023 naar verwachting in 2025 in neerwaartse richting. Zoals bij de netto schuldquote reeds aangegeven komt dit met name doordat we in 2025 omvangrijke winstnemingen vanuit het grondbedrijf verwachten, maar dat deze nog niet in de balans verwerkt kunnen worden. Hiervoor in de plaats komen 'te verwachten langlopende schulden'. We verwachten dat we deze langlopende schulden niet nodig zijn en dat de solvabiliteitsratio in werkelijkheid hoger zal komen te liggen. Een solvabiliteitsratio van 43% is echter nog als 'goed' te kwalificeren.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Het is van belang om als gemeente te weten welke structurele ruimte er aanwezig is om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte valt hiermee onder de financiële weerbaarheid.

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten. Bij een ratio van 0 is de (meerjaren)begroting structureel sluitend.

Structurele exploitatieruimte

Omschrijving	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Structurele exploitatieruimte	2,12%	2,15%	1,37%	-0,28%	0,06%	0,01%

De structurele exploitatieruimte is ten opzichte van de jaarrekening 2023 (2,12%) iets gezakt naar 1,37%, maar nog steeds positief. Wel is het de verwachting dat deze de komende jaren wat onder druk komt te staan en zo rond de 0% blijft. Oorzaak hiervan is niet dat we op basis van de huidige inzichten de komende jaren geen sluitende begroting overleggen, maar dat de onttrekkingen aan de reserves ten opzichte van de toevoegingen wat hoger liggen.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten.

Gemeenten sluiten vaak leningen af voor het kopen van grond om een nieuw woningbouwproject te starten.

Dit zorgt voor een schuld bij de gemeente. Het is de bedoeling dat bij uitvoering van het bouwproject de kosten weer terugverdiend worden. Bij het berekenen van het kengetal grondexploitatie wordt er een schatting gemaakt van de baten van de bouwprojecten. Hoe lager de ratio, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een ratio lager dan 20% wordt als positief beoordeeld en een ratio hoger dan 35% wordt als negatief beoordeeld.

Grondexploitatie

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Grondexploitatie	11%	3%	-5%	-5%	-2%	-2%

We zien een behoorlijke daling in de ratio grondexploitatie, waardoor deze zelfs negatief wordt. We worden dus minder kwetsbaar en lopen uiteraard ook minder risico. De oorzaak van een negatieve grondexploitatie zijn behoorlijke nog te realiseren winstnemingen. Deze winstnemingen zijn hoger dan de actuele boekwaarden.

Belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Het kengetal belastingcapaciteit heeft invloed op de financiële wendbaarheid.

Het gaat hierbij niet om de onbenutte belastingcapaciteit, zoals aangegeven onder [weerstandscapaciteit](#); dat is de theoretische financiële ruimte. Deze berekening van belastingcapaciteit geeft meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie, dan dat de theoretische onbenutte belastingcapaciteit dat doet.

De belastingcapaciteit wordt hier berekend door de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente Raalte af te zetten tegen het gemiddelde van alle gemeenten in Nederland.

De ozb zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. Naast de ozb wordt ook gekeken naar de rioolheffing en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn en dus ruimte kunnen geven voor nieuw beleid.

Op basis van de uitgangspunten van het COELO bedragen voor Raalte in 2024 de gemiddelde woonlasten (gemiddeld betaalde ozb, rioolheffing, afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden € 874. Het gemiddelde van alle gemeenten bedraagt volgens COELO in 2024 € 994. De woonlasten liggen daarmee in Raalte € 120 onder het landelijk gemiddelde (in 2023 was dit verschil € 96). Uitgedrukt in een % is de belastingcapaciteit voor 2024 88%. Concreet betekent dit dat in 2024 in de gemeente Raalte de gemiddelde woonlasten voor de inwoners minder zijn gestegen dan de gemiddelde woonlasten in heel Nederland.

Belastingcapaciteit

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Belastingcapaciteit	95%	90%	88%	88%	88%	88%

Classificatie kengetallen

In onderstaande tabel zijn de kengetallen geclassificeerd.

		Ontwikkeling					
		Positief	Neutraal	Negatief			
Waardering	C						
	B				Netto schuldquote Netto schuldquote (gecorrigeerd) Solvabiliteit		
	A						

Toelichting op de tabel:

Links: Waardering van het kengetal op dit moment. A is gunstig, B is neutraal en C is ongunstig.

Boven: Of het verloop van het kengetal positief, neutraal of negatief is. Zo is te zien of het kengetal zich goed ontwikkelt of niet in meerjarenperspectief.

Conclusie

Overall zien de ratio's er prima uit. De netto schuldquote stijgt weliswaar iets, maar is te verklaren doordat te verwachten winstnemingen uit het grondbedrijf nog niet meegenomen kunnen worden in de balans. Dit cijfer is hoogstwaarschijnlijk dus wat vertekend.

Wat betreft de solvabiliteit geldt hetzelfde verhaal. Deze daalt ook door deze oorzaak, maar is nog ruimschoots voldoende.

De ratio grondexploitatie geeft een negatieve uitkomst. De kwetsbaarheid is dus verder afgenomen, waarmee de risico's logischerwijs ook minder zijn geworden.

De structurele exploitatieruimte is in 2025 voldoende, maar daalt ten opzichte van de jaarrekening 2023 iets. Wel staat deze wat onder druk door de (structurele) onttrekkingen aan de reserves, maar ook richting de komende jaren verwachten we op basis van de huidige inzichten een sluitende begroting.

Tenslotte geeft het kengetal belastingcapaciteit aan dat de gemiddelde woonlasten in Raalte (ruim) onder het landelijk gemiddelde blijven. De afgelopen jaren zijn deze in Raalte (zo goed als) gelijk gebleven, terwijl het landelijk gemiddelde behoorlijk gestegen is.

Concluderend kan gesteld worden dat de ratio's en kengetallen voor Raalte nog steeds een positief beeld geven. De netto schuldquote en de solvabiliteit geven een ietwat negatieve trend aan, maar zijn nog steeds (ruim) voldoende. Daar komt bij dat de reden van deze trend gelegen is in het nog niet kunnen 'boeken' van de te verwachten winstnemingen vanuit het grondbedrijf.

Verwachting is dan ook dat de daadwerkelijk schuldquote en solvabiliteit in 2025 een gunstiger beeld geven dan aangegeven. De structurele exploitatieruimte is nog steeds voldoende en hoewel er in de komende jaren een daling te verwachten is, verwachten we ook de komende jaren een sluitende begroting. Daar komt bij dat de gemiddelde woonlasten in Raalte een stuk lager liggen (88%) dan het landelijk gemiddelde (100%). Kortom, de ratio's en kengetallen zien er voor Raalte nog steeds goed uit.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder:	Wethouder B. Breunissen
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

5.3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in het onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen, als wegen, groen, rioleringen en gebouwen zijn investeringen die een gemeente doet en die daarna regelmatig onderhoud vergen en op termijn vervangen moeten worden. De gemeente Raalte heeft ca. 530 ha. aan openbare voorzieningen in eigendom en beheer. Daarnaast kennen wij 23 gemeentelijke gebouwen.

Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang om deze goederen in stand te houden voor aspecten als bereikbaarheid, toegankelijkheid, leefbaarheid, gezondheid en veiligheid. Uw raad heeft vastgesteld wat het onderhoud- en kwaliteitsniveau moet zijn; dit leest u verderop in de paragraaf.

Zowel op programmaniveau als op het niveau van de beleidsthema's binnen deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader, de uitvoering, relevante ontwikkelingen, financiën en de risico's.

5.3.2 Integraal beleidskader

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie 'Horizon gemeente Raalte 2040' en het coalitieakkoord 2022-2026 liggen ten grondslag aan het beleid dat wij voeren binnen programma 2; integraal beheer openbare ruimte. Vanuit een integrale benadering zetten we hierbij in op de verbinding met de sociaal maatschappelijke opgaven voor het toekomstbestendig maken van bestaande dorpen en wijken.

Integrale visie openbare ruimte

In 2014 heeft uw raad de integrale visie op de openbare ruimte vastgesteld. Deze visie vormt het technisch kader voor het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud en projecten (onder andere de onderhoudsniveaus). In de visie zetten wij het gebruik en de gebruiker centraal en kennen we veel waarde toe aan een participatieve aanpak. Doelen vanuit andere programma's kunnen worden meegekoppeld (denk aan duurzaamheid, economie, klimaatadaptatie, de verkeersagenda en sociale thema's als gezondheid en bewegen). Voor het beheer staat het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging voorop.

Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte

In de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' (2021) is beschreven welke stappen we hebben te zetten om op termijn te komen tot realisatie van met name de grote vervangingsopgave die zich aandient. Daarnaast zijn wij opdrachtgever voor integrale projecten in de openbare ruimte, zodat we deze toekomstbestendig kunnen maken en ook blijvend in stand kunnen houden. Beleidsopgaven als klimaatadaptatie, levensloopbestendigheid, duurzaamheid, circulariteit en biodiversiteit worden hierin zoveel mogelijk meegenomen.

Hiervoor is een programma voor de korte en de lange termijn ontwikkeld. Het programma voor de korte termijn richt zich op het opstellen en actualiseren van beheerplannen. Voor de lange termijn willen we prognoses maken voor de investeringen. Op basis van de genoemde nota wordt jaarlijks in het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte aangegeven welke investeringen worden gedaan in de openbare ruimte (vervangingen en beleidsopgaven).

5.3.3 Integrale ontwikkelingen

Vervangingsopgave en financiering

Gezien de leeftijd en de verwachte levensduur van een groot deel van de kapitaalgoederen komen we voor een grote vervangingsopgave en daarmee voor forse investeringen te staan om aan de kwaliteitsdoelstellingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij speelt ook de mate waarin we de openbare ruimte toekomstbestendig kunnen maken en blijvend in stand kunnen houden. Deze ontwikkeling pakken we integraal op waarbij we werken aan een inhoudelijke en financiële strategie om zo op programmaniveau middelen te kunnen ramen voor deze opgave.

Klimaatakkoord

In het Klimaatakkoord is afgesproken om te komen tot 49% CO₂-reductie in 2030. Onderbelicht is dat juist in de bouw- en infrasector enorm veel klimaatwinst te behalen is. Hierop zetten we als opdrachtgever stappen door beleid te ontwikkelen en toe te passen bij de (integrale) voorbereiding en uitvoering van projecten (circulair werken in de openbare ruimte).

5.3.4 Integrale uitvoering

Te realiseren kwaliteitsniveaus

Vanuit het beleidskader IVOR wordt gevraagd om bij het beheer van de openbare ruimte te voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Deze niveaus worden gebiedsgericht benaderd en zijn hieronder in een schema weergegeven.

Kwaliteitsniveaus Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) op basis van CROW-normen

Deelgebied	Ze ^e r laag D/R-	Laag C/R-	Basis B/R	Hoog A/R+	Ze ^e r hoog A+/R++
Dorpen		100%			
Buurten en wijken		100%			
Centrumgebieden			100%		
Bedrijventerreinen		100%			
Entrees en toegangswegen			100%		
Begraafplaatsen			100%		
Buitengebied		100%			

De kwaliteitsniveaus zoals hierboven benoemd zorgen voor de volgende technische kwaliteit en beeldniveau: A+: Nagenoeg ongeschonden. A: Mooi en comfortabel. B: Functioneel. C: Onrustig beeld. D: Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid en sociale onveiligheid.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden aan de kapitaalgoederen is het van belang dat hier goede beleids- en beheerplannen aan ten grondslag liggen. Dat doen we door het beleid actueel te houden en baseren we onze beheer- en onderhoudsmaatregelen op juiste gegevens (areaal- en inspectiegegevens).

Het opstellen en actualiseren van beleids- en beheerplannen is een continu proces waarop wij volop inzetten. In het onderstaande overzicht is de meest actuele stand van zaken weergegeven.

Status beleids- en beheersplannen

Beheer	Stand van zaken begroting 2025
Integrale visie op de openbare ruimte	Visie voldoet nog, nieuwe inhoudelijke en financiële strategie is in ontwikkeling.
Openbaar groen	Beleid en beheer actueel, looptijd plannen tot 2027
Bomen	Beleid en beheer actueel, looptijd plannen tot 2029
Speelterrinen	Beleid actueel, beheerplan in ontwikkeling, vast te stellen 2024
Buitensportaccommodaties	Vastgesteld in 2023, loopt t/m 2029
Wegbeheer	Actualisatie beleid en beheer loopt, vast te stellen 2024-2025
Openbare verlichting	Beleid actueel, beheerplan te actualiseren
Gemeentelijk rioleringsplan	Beleid en beheer actueel, looptijd tot 2030, tussentijdse evaluatie voor zomer 2025
Bermen en sloten	Actualisatie loopt, vast te stellen 2024-2025
Begraafplaatsen	Actualisatie loopt, vast te stellen 2024
Civieltechnische kunstwerken	Looptijd plannen tot 2021, bestaande plannen voldoen nog
Gebouwenbeheer	Meerjarenonderhoudsprogramma gebouwen 2020-2029
Beleid biodiversiteit	In ontwikkeling, vast te stellen 2024
Beleid circulair werken in openbare ruimte	In ontwikkeling, vast te stellen in 2025
Klimaatadaptatie	Beleid actueel, looptijd t/m 2025
Inhoudelijke en financiële strategie vervangingsopgave openbare ruimte	In ontwikkeling, vast te stellen 2025

Meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte (MIP)

Op basis van inventarisaties en inspecties wordt bepaald welke investeringen nodig zijn in de openbare ruimte. Hierbij benutten we de meekoppelkansen, zoals eerder beschreven. Deze investeringen zien we terug als integrale projecten in het MIP. Daarnaast voeren we sectorale projecten op die om uitvoering en middelen vragen (bijvoorbeeld vervangen bruggen, wegonderhoud en vervangen openbare verlichting). Het MIP kent een looptijd van 4 jaren, waarbij we de kapitaallasten ramen op programmaniveau om zo de nodige flexibiliteit binnen het programma te hebben ten aanzien van de uitvoering.

5.3.5 Risico's

De openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen kunnen we zien als een groot bezit dat ook steeds ouder wordt. Voor het uitvoeren van onderhoud en het in stand houden investeren we de nodige middelen. Risico's op het gebied van veiligheid, wateroverlast en technische gebreken proberen we zoveel als mogelijk in beeld te hebben. Hierop anticiperen we door maatregelen te nemen. Met name op het gebied van wegbeheer zien we het areaal achterstallig onderhoud toenemen. Voor klimaatadaptatie liggen er grote opgaven. Daarnaast zien we in oudere wijken de kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte afnemen dat heeft een negatieve invloed op de leefbaarheid. Dat alles vraagt om een integrale, inhoudelijke en financiële strategie en bovenal om een inzet van middelen, zodat de kapitaallasten kunnen worden gedekt.

Wanneer middelen niet beschikbaar komen, lopen we het risico dat een steeds groter areaal niet meer voldoet aan de kwaliteitseisen en de omvang van de investeringen groter wordt en ook in kortere periode moeten worden gedaan.

5.3.6 Financiën

Hieronder is per onderdeel binnen de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt wat de onderhoudskosten en kapitaallasten voor het jaar 2025 bedragen.

Exploitatiekosten kapitaalgoederen

Bedragen in €

Onderdeel	Onderhoudskosten 2025	Kapitaallasten 2025
Wegen	2.079.643	438.006
Civieltechnische kunstwerken	159.899	120.088
Openbare verlichting	138.472	190.346
Riolering en water	601.315	1.313.631
Groen	1.071.802	103.666
Speelterrinen en - toestellen	37.231	83.584
Begraafplaatsen	123.096	7.317
Gebouwen	1.118.302	3.329.162
Totaal	5.329.760	5.585.799

Binnen de onderhoudskosten zijn kosten voor verzekering, belasting, gas, water, elektriciteit, personeelskosten en bijdragen aan derden niet meegenomen. Bij het onderdeel 'Groen' zijn wel de personeelskosten van de Stichting Werk Raalte meegenomen, inclusief bijbehorende kosten voor opleiding, kleding en brandstof voor het materieel.

5.3.7 Wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

Uitvoering

Wegen

Het gemeentelijke wegennet bestaat naast bermen en bermsloten uit circa 290 ha. verhard oppervlak en circa 16 ha. onverharde en half-verharde paden en rijbanen.

De asfaltwegen en elementenverhardingen worden elke twee jaar geïnspecteerd conform CROW-richtlijnen. Uit de laatste inspectie (2023) blijkt dat circa 12% van het oppervlakte aan verhardingen niet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau voldoet. Dit achterstallig onderhoud wordt geraamd op circa € 4 mln. Deze middelen zijn niet beschikbaar. De werkzaamheden worden nu geprioriteerd op basis van: 1) veiligheidsrisico's, 2) kapitaalvernietiging, 3) maatschappelijke functie.

Civieltechnische kunstwerken

Gemeente Raalte heeft 80 grote civieltechnische kunstwerken in beheer (bruggen, tunnels, etc.) en daarnaast nog circa 525 duikers. In het beheerplan Civieltechnische kunstwerken is het onderhoud en beheer van de civieltechnische kunstwerken geregeld. Functionele inspecties worden eens per drie jaar uitgevoerd. Groot onderhoud en/of vervangingen van kunstwerken worden via MIP (toestandsafhankelijk) geprogrammeerd.

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting bestaat uit ruim 9.235 lichtpunten. Storingen worden door de eigen dienst opgelost, daarnaast wordt de openbare verlichting periodiek geschouwd op functioneren en installatieveiligheid. Circa 57% van de lichtpunten is voorzien van een LED-armatuur, we zetten jaarlijks middelen in (vervanging van masten en armaturen via MIP) om verdere verduurzaming in de vorm van ledverlichting te realiseren.

Relevante ontwikkelingen

Wegen

Achterstallig onderhoud

Er is sprake van aanzienlijke hoeveelheid achterstallig onderhoud. De verwachting is dat bij gelijkblijvend investeringsniveau het achterstallig onderhoud zal toenemen. Preventief/planmatig onderhoud valt volgens deze prioritering immers vaak buiten het werkpakket.

De achterstand is vooral terug te zien op de elementenverhardingen, waar ruim 17% van het verharde oppervlak niet voldoet aan het afgesproken kwaliteitsniveau (tegenover 6% bij asfaltverhardingen). In het MIP wordt daarom om een investering in elementenverhardingen gevraagd.

Wegenscanner

Wegenonderhoud wordt vooral op basis van visuele weginspecties gepland. Vaak zijn we dan laat met reparaties (de schade is immers al zichtbaar), of komen we vaker terug op dezelfde weg. Op basis van een wegenscan (grondradar) verwachten we beter in staat te zijn om onderhoudsmaatregelen efficiënt/vroegtijdig te plannen.

Openbare verlichting

In toenemende mate hebben we last van netwerkstoringen. Lichtmasten blijven daardoor soms langere tijd buiten werking. Dit zijn storingen in het OVL-netwerk, vaak als gevolg van veroudering in combinatie met veel neerslag, Het OVL-netwerk is in beheer bij Enexis. We merken dat oplostijden soms langer zijn dan gewenst.

Enexis is bezig aansluitingen te standaardiseren. Hiervoor is een compacte aansluit module ontwikkeld (CAM). Deze wordt vooralsnog alleen toegepast bij nieuwe aansluitingen.

Risico's

Wegen

Achterstallig onderhoud aan verhardingen zorgt voor een verhoogd risico op aansprakelijkheid bij schade/ongevallen.

Openbare verlichting

We zijn nog druk bezig met vervangen van conventionele armaturen voor ledverlichting. De levensduur van de ledverlichting is onzeker. De 1e generatie ledverlichting (ombouw van bestaande armaturen) is inmiddels storingsgevoelig.

Civieltechnische kunstwerken

Het programmeren van maatregelen gebeurt op basis van visuele inspecties. Gebreken zijn echter niet altijd visueel waarneembaar. De leeftijd van veel kunstwerken doet vermoeden dat einde functionele levensduur van veel objecten nabij is (maar nog niet visueel waarneembaar).

5.3.8 Riolering, water

Uitvoering

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2021-2030) zijn de zorgtaken voor een duurzaam en doelmatig rioleringsbeheer vastgelegd. De gemeente Raalte zamelt afvalwater in (met vrijvervalriolering in de kernen en drukriolering in het buitengebied) en verpompt dit naar rioolwaterzuiveringsinstallaties. Daarnaast hebben we bergings- en infiltratievoorzieningen voor hemelwater in beheer.

In het GRP 2021-2030 is vastgelegd dat het beheer risico-gestuurd en doelmatig plaatsvindt. Dat doen we door te monitoren op basis van inspecties, onderzoek en data-analyse, door preventief onderhoud uit te voeren om kwaliteitsverlies te voorkomen en door doelmatigheidsafwegingen te maken alvorens te repareren en vervangen.

Voor riolering en water werken we in het regionale samenwerkingsverband RIVUS samen met provincie, waterschap, Vitens en de gemeenten Zwolle, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland. Daarin voeren we gezamenlijk (onderzoeks)projecten uit en delen we kennis en ervaring op bestuurlijk, management en uitvoerend niveau.

Relevante ontwikkelingen

Vervangingen

We gaan verder met de laatste fase van de renovatie van de drukriolering. Daarbij wordt in 2025 besturing van de units (de groene kasten in het buitengebied) vervangen en worden ze voorzien van een rode lamp. De Dorpsstraat en Zwolseweg in Heino gaan in uitvoering, waarbij ook het riool zal worden vervangen door een gescheiden stelsel.

Risico-gestuurd beheer

We werken risicogestuurd. De werkwijze gaan we vastleggen in ons rioolbeheerplan (operationeel beheer).

De voortgang van het GRP wordt jaarlijks inhoudelijk en financieel gemonitord en gerapporteerd. In 2025 zal een grotere tussenevaluatie van het GRP plaatsvinden, waarin ook de ontwikkeling van de rioolheffing (inkomsten) en de kostenontwikkeling (uitgaven) zal worden geëvalueerd.

Risico's

Bij risico-gestuurd werken wordt de riolering niet vervangen op basis van leeftijd, maar op basis van kwaliteit. Dit houdt in dat het risico op calamiteiten (het riool gaat stuk en moet met spoed gerepareerd worden) toeneemt. Het is mogelijk dat we vaker met dergelijke calamiteiten te maken krijgen. Daar is financieel rekening mee gehouden in het Gemeentelijk Rioleringsplan.

De klimaatverandering zorgt voor intensievere buien. Dat is geen toekomstbeeld meer, maar de huidige realiteit.

Het Gemeentelijk rioleringsplan is erop gericht om in 2050 bestand te zijn tegen dergelijke buien. Dat wordt via herontwikkelingsprojecten gerealiseerd (Meerjarig investeringsprogramma). Tot die tijd is er een risico dat gebieden die nog niet klimaatbestendig zijn gemaakt, te maken gaan krijgen met wateroverlast.

5.3.9 Groen, speeltoestellen en begraafplaatsen

Uitvoering

Openbaar groen

De gemeente Raalte onderhoudt en beheert 182 ha. openbaar groen en 68.000 bomen. Door ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, terugloop biodiversiteit, vergrijzende samenleving maar ook participatie, liggen er uitdagende opgaven voor de openbare ruimte. Dit vraagt om een andere inrichting en beheer van de (groene) openbare ruimte. In het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen (2022) zijn bovengenoemde ontwikkelingen meegenomen. Het onderhoud en beheer van bomen is vastgelegd in het beheerplan bomen (2021).

In het groenbeleid 'Groen, samen doen!' vragen we de inwoners om mee te denken over de inrichting en (mee te doen met) het beheer van het openbaar groen (bosplantsoen, heesters en gras). Gezamenlijk draagvlak om kansen die zich voordoen te benutten en om voor knelpunten een oplossing te vinden waar de meerderheid zich in kan vinden. De activiteiten die de groene organisaties en de gemeente Raalte ondernemen worden jaarlijks opgenomen in de jaarplanning van de 'Groene agenda'.

Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten

Eind 2023 is de nota 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' vastgesteld. In de nota wordt een sterke verbinding gelegd met de andere programma's, zoals de omgevingsvisie en de opgaven toekomstbestendige dorpen en wijken, de groeiopgave Raalte, de wet Publieke Gezondheid en GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), het Sportakkoord 1 en 2 en de inclusie agenda. Dit alles moet bijdragen aan het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van alle inwoners. In het beheerplan 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' is het onderhoud en beheer van 164 speelplaatsen (inclusief trapveldjes) geregeld. De speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd op het gebied van veiligheid.

Begraafplaatsen

De gemeente Raalte beheert en onderhoudt vier begraafplaatsen. Het beleids- en beheerplan begraafplaatsen is in 2024 geactualiseerd en voorzien van een uitvoeringsplan.

Relevante ontwikkelingen

Openbaar groen

In het beheerplan 'Toekomstbestendig groen' zijn voor een zestal (maatschappelijke) thema's (veilig, biodiversiteit, leefbaar, gezond, klimaatbestendig en duurzaam) de effecten van groen beschreven en is aangegeven welke bijdrage groen levert aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De kernwoorden toekomstbestendig en participatie zijn overkoepelend aan deze thema's en zijn integraal meegenomen. Groen ontwikkelt zich daarmee van financiële kostenpost naar maatschappelijk verdienmodel en is onmisbaar wanneer we onze dorpen en wijken toekomstbestendig maken. De focus ligt nu op het uitvoeringsprogramma.

Voor het thema biodiversiteit is een beleidsplan Biodiversiteit ontwikkeld, zodat we de activiteiten op gebied van biodiversiteit planmatiger, nog meer in samenwerking en doeltreffender kunnen aanpakken. Via nieuw beleid is een financieel voorstel voor verdere implementatie van het biodiversiteitsplan opgenomen.

Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten

Ook in de nota 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' en in het beheerplan spelen wordt ingespeeld op de bovengenoemde maatschappelijke thema's en wordt ook de verbinding gelegd met sport-, gezondheids- en inclusieagenda. In het Beheerplan 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' is het speelbeleid verder uitgewerkt in ambities op gebied van 1. gezonde buurten (wat is er nodig?), 2. toepassing Athletic Skills Model om een gevarieerd en aantrekkelijk aanbod te creëren voor alle inwoners dat aanzet tot bewegen en 3. integrale aanpak bij vervanging van speelplaatsen middels participatie met inwoners, ketenpartners (Sportbedrijf, Wijz, Salland Wonen) en specifieke doelgroepen. Hiermee dragen we bij aan het toekomstbestendig maken van de dorpen en wijken.

Begraafplaatsen

Om de begraafplaatsen toekomstbestendig te maken, worden in het beleidsplan begraafplaatsen een aantal acties voorgesteld, onder andere: het actualiseren van de beheersverordening, verbeteren van communicatie op website en op de begraafplaatsen, actualisatie van de asbestemmingen en verbeteren van de kwaliteit paden op begraafplaats Westdorp.

Risico's

Speelvoorzieningen

Bewegen en natuurlijk spelen is belangrijk voor de leefbaarheid en de gezondheid van jong en oud. In 2014 is er 25% gekort op het investeringsbudget voor speeltoestellen. Daarnaast is de areaaluitbreiding van speelplekken sinds 2014 niet meer gekapitaliseerd en meegenomen in het onderhoudsbudget voor spelen. Dat houdt in dat we met het huidige beschikbare investeringsbudget ons huidige voorzieningenniveau niet in stand kunnen houden. Hierdoor komt de leefbaarheid en de gezondheid in de buurt onder druk te staan. Bij de begroting is een voorstel voor verhogen van het vervangingsbudget voor voorzieningen (speel, sport en ontmoeten) opgenomen.

5.3.10 Gebouwen

Uitvoering

Voor alle gebouwen in gemeentelijk bezit hanteren wij voor het uitvoeren van beheer en onderhoud de uitgangspunten, zoals deze zijn vastgesteld in de nota gemeentelijke gebouwen (2013). Het beheerplan wordt gevormd door het meerjarig onderhoudsplan (verder MJOP). Voor de gemeentelijke gebouwen wordt er 3-jaarlijks door een extern bureau een inspectie uitgevoerd om de staat van de gebouwen te beoordelen en de MJOP-gegevens te actualiseren. Jaarlijks wordt er een onderhoudsplanung opgesteld en worden de financiële consequenties opgenomen in de begroting voor het volgende jaar. In het jaar van uitvoering worden de planning en kosten continu gemonitord en wanneer nodig wordt jaarlijks per gebouw het MJOP bijgesteld.

In 2020 is er een start gemaakt met de verduurzaming van elf gemeentelijke gebouwen. In 2023 is het verduurzamen voor negen gebouwen afgerond.

Twee gebouwen zijn uit het verduurzamingsproject gehaald, omdat er plannen worden ontwikkeld voor (ver)bouw. Het gaat dan om de brandweerkazernes in Raalte en Heino. Hierover is overleg met Veiligheidsregio IJsselland, waarbij het uitgangspunt is om de kazerne in Heino in het komende jaar nieuw te bouwen. Voor wat betreft de brandweerkazerne in Raalte is er in 2024 nog verdere afstemming nodig over de toekomstverwachting voor wat betreft het functioneel gebruik.

Gezien er voor het gemeentehuis een onderzoek is gestart naar haalbaarheid nieuwbouw op andere locatie, is een algehele verduurzaming van huidige gemeentehuis 'on hold' gezet. Het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van instandhouding (alleen vervangen wat noodzakelijk is). Hierbij wordt gekeken naar mogelijkheden voor het uitvoeren van verduurzaming met een terugverdientijd die lager ligt dan plusminus 8 jaar.

Relevante ontwikkelingen

Maatschappelijk is er veel aandacht voor duurzaamheid (zie ook programma 5, waar duurzaamheid onder valt). Dit is enkele jaren geleden al vertaald in beleid om het gemeentelijk vastgoed (exclusief onderwijsgebouwen) uiterlijk in 2025 energieneutraal te maken. Omdat het pakket van maatregelen hiervoor een kostbare zaak is en er nog veel technische ontwikkelingen plaatsvinden, is in 2019 voorgesteld om voorlopig alleen kosteneffectieve maatregelen door te voeren. Dat betekent dat investeringen met een lange terugverdientijd vermeden worden en er toch een goed klimaateffect wordt bereikt (een CO₂-reductie van 63%).

In 2025 zal worden gestart met het uitwerken van een plan van aanpak om ervoor te zorgen dat wij voldoen aan de in het klimaatakkoord vastgestelde energiebesparingsplicht, duurzaamheidseisen en CO₂-reductienorm. Belangrijke uitgangspunten in dit plan van aanpak is om te verduurzamen op natuurlijke momenten en te zorgen voor een kosteneffectieve aanpak.

Risico's

Politiek gezien, zowel nationaal als internationaal, is er nog veel onzekerheid met betrekking tot duurzaamheidsambities. Dit betekent dat de vertaling naar lokale duurzaamheidsambities en het bekostigen ervan in de komende jaren nog kan veranderen.

De markt voor het uitvoeren van gebouw gebonden onderhoud, alsook het realiseren van duurzaamheidsdoelen is momenteel nog steeds boven prijspeil ten opzichte van voor de Corona. Dit heeft naar verwachting ook de komende jaren, met name voor installatietechniek, prijsopdrijvende gevolgen. Naast hogere kosten heeft het ook tot gevolg dat er schaarste is in de beschikbaarheid van de leverancier om binnen een gewenste periode te leveren. Dit vraagt de komende jaren extra aandacht voor tijdige planning om onnodige vertraging te voorkomen.

5.4 Financiering

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.4.1 Inleiding

De paragraaf financiering is een verplicht onderdeel van de begroting. Deze verplichting hangt samen met de invoering van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). Deze wet beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente en het handhaven van een uitstekende kredietwaardigheid.

De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte termijn financiering en regels voor lange termijn financiering. Het onderscheid is gelegd bij een termijn van 1 jaar waarbij een maximum norm wordt voorgeschreven voor de vlottende (korte) schuld: de zogenaamde kasgeldlimiet. Daarnaast wordt met het stellen van een norm voor renterisico's bewerkstelligd dat tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille wordt gekomen dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt.

Treasurystatuut

De financieringsparagraaf vormt, in samenhang met het in artikel 212 van de Gemeentewet voorgeschreven treasurystatuut en de overeenkomstig vastgestelde verordeningen, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden van en toezicht houden op de financieringsfunctie. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op lange en korte termijn. Daarnaast zijn kredietwaardigheidsnormen voor tegenpartijen bij uitzettingen voor een periode van 1 jaar en langer opgenomen. De bepalingen in het treasurystatuut waarborgen een risicomijdend financieringsprofiel.

Financieringsbeleid

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente moet soms geld lenen om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Ook moeten investeringen gefinancierd worden. In korte tijd worden uitgaven gedaan, die over een veel langere periode worden afgeschreven. Uitgangspunt voor het financieringsbeleid is om de rentekosten van de financiering zo laag mogelijk te houden, de renteopbrengsten zo hoog mogelijk te doen zijn en daarbij zo weinig mogelijk risico's te lopen. De gemeente baseert zich daarbij op de uitgangspunten van het treasurystatuut en de algemene verwachtingen van de financiële sector.

Totaalfinanciering

In de gemeente Raalte wordt het principe van totaalfinanciering toegepast. Dit houdt in dat niet voor iedere investering een afzonderlijke lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd vanuit het totaal eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaalde investering (actief) en de rentelasten voor een afgesloten lening c.q. vergoeding voor het eigen vermogen.

De rentelasten op de boekwaarden van de investeringen worden daarom toegerekend op basis van een vooraf gecalculleerd rentepercentage. Dit noemen we het renteomslagpercentage. Dit percentage mag maximaal 0,5% naar boven worden afgerond.

5.4.2 Ontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt is jaren erg laag geweest. In het verleden heeft de gemeente vooral leningen met een lange looptijd aangetrokken, in de verwachting dat de rente op zal gaan lopen. Nu de inflatie zich stabiliseert heeft de ECB een (eerste) renteverlaging doorgevoerd. Door de gunstige rekening resultaten, de gerealiseerde grondverkopen en vertraagde investeringen, hebben we de herfinanciering van de laatste jaren nog kunnen uitstellen. Het beleid blijft erop gericht het (rente) risico zo veel mogelijk te beperken en de gemiddelde rente voor de lange termijn zo laag mogelijk te houden. In de begroting is een stelpost van € 350.000 opgenomen, hiermee kunnen de effecten van de rentestijging worden opgevangen.

Overzicht leningportefeuille

Bedragen * € 1.000.000

Omschrijving	Bedrag	Rentelast
Stand leningportefeuille per 31-12-2023	55,6	1,331
Aangetrokken lening in 2024		
Nog aan te trekken in 2024		
Aflossingen in 2024	-5,1	
Stand leningportefeuille per 31-12-2024	50,5	1,293
Geplande aflossingen van leningen	-0,1	
Mogelijk aan te trekken lening in 2025		
Verwachte stand leningportefeuille per 31-12-2025	50,4	

Onderstaand de berekening van de rente welke aan de taakvelden wordt toegerekend:

Bedragen in €

Rub. Omschrijving	Begroting 2025
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.293.480
b. De externe rentebaten	-35.741
Totaal door te rekenen externe rente	1.257.739
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (2,4% nu via de omslag)	0
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: Grondbedrijf)	
Totale rente	1.257.739
Saldo door te rekenen externe rente	1.257.739
d1. Rente over eigen vermogen	1.916.738
d2. Rente over voorziening verwachte verliezen grondexploitatie (gewaardeerd op contante waarde)	44.507
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	3.218.984
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-3.218.984
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	0

5.4.3 Risico's

De begroting 2025 voorziet geen financieringstekort, daarom is er geen rekening gehouden met het aan trekken van nieuwe externe financiering. Mocht dit onverhoopt toch noodzakelijk zijn dan is er voor deze rentelast een stelpost opgenomen van € 350.000. Hiermee is dit risico voldoende afgedekt.

Renterisico op vaste schuld

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Berekening renterisiconorm				
1. Begrotingstotaal per jaar *	139.833	131.028	125.634	121.598
2. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1*2)	27.967	26.206	25.127	24.320
Berekening renterisico				
4. Renteherzieningen	0	0	0	0
5. Plus aflossingen	86	89	93	5.096
6. Renterisico (4+5)	86	89	93	5.096
Toets Renterisiconorm:				
3. Renterisiconorm	27.967	26.206	25.127	24.320
6. Minus renterisico	-86	-89	-93	-5.096
Ruimte(+)/Overschrijding(-)	28.053	26.295	25.220	29.416

*) Exclusief het begrotingssaldo

5.4.4 Financieringsbehoefte

Het financieringsbeleid is erop gericht om met zo min mogelijk risico zo laag mogelijke rentekosten op de lange termijn te hebben. Om die reden wordt voor de afdekking van het financieringstekort ook gebruik gemaakt van kortlopende leningen (kasgeldleningen en leverancierskrediet). Voor 2025 is een financieringsoverschot geraamd van € 0,8 mln. (peildatum 1 mei 2024). Op basis van de resultaten van de zomernota 2024 en de meest actuele liquiditeitenprognose begroting 2025-2028 (peildatum september 2024) is de verwachting dat het financieringsoverschot tijdelijk (verder) oploopt. Dit vindt met name zijn oorzaak in snellere opbrengsten grondverkoop en langzamere uitgaven voor investeringsbudgetten dan gepland. Dit (tijdelijke) overschot wordt uitgezet bij de (rijks)schatkist en collega gemeenten. Hierover ontvangt de gemeente rentebaten. In de (meerjaren)begroting is rekening gehouden met deze hogere rentebaten.

5.5 Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.5.1 Inleiding

Binnen de programmabegroting geeft de paragraaf bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

De afgelopen jaren is glashelder de noodzaak gebleken om als gemeente wendbaar te zijn. De snel veranderende samenleving stelt in toenemende mate eisen aan de manier waarop wij als overheid werken. Raalte wil op verschillende vlakken veel bereiken en het verschil kunnen maken voor haar inwoners.

Wij willen hierbij een transparante overheid zijn, die de noodzakelijke beweging naar de toekomst maakt. Van ons mag verwacht worden dat wij onze bedrijfsvoering doelmatig, effectief en efficiënt inrichten. Wij anticiperen op digitale ontwikkelingen en maken hier gebruik van, onder meer vanuit het programma Eenvoudig Geregeld. Hierbij zorgen wij er voor dat wij ten alle tijde zorgvuldig met de gegevens van onze inwoners en ondernemers omgaan en dat deze veilig bij ons zijn.

Het op al deze aspecten zorg dragen voor een moderne en adequate bedrijfsvoering veel van de organisatie. Wij varen hierbij scherp aan de wind om de beschikbare middelen optimaal in te zetten en te benutten.

5.5.2 Organisatie

Onze inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen dagen ons iedere dag uit om samen met hen het leven in de gemeente Raalte nog mooier te maken. Daar dragen wij graag aan bij. We maken het verschil voor hen in onze dienstverlening en samen zorgen we ervoor dat de gemeente Raalte de allerbeste plek is om te wonen, werken en ondernemen. Dat doen we door te luisteren. Naar de samenleving en onze medewerkers. We stellen onze medewerkers in staat om te doen wat nodig is. Onze kernwaarden betrouwbaar, verbindend, oplossingsgericht en slim helpen ons daarbij.

In 2025 herijken we onze organisatie- en sturingsfilosofie zodat we kunnen blijven doen wat nodig is om ruimte te geven aan onze medewerkers, zodat zij het verschil kunnen maken voor Raalte. Hierbij bewaken we continu de balans tussen ambitie en haalbaarheid. Het zorgen voor focus, aandacht en duidelijkheid zijn daarbij aandachtspunten. Evenals de ervaren werkdruk door onze medewerkers.

Onze medewerkers zijn ons kapitaal. De groeiopgave en alle ambities van ons bestuur en de samenleving maken dat wij het beste uit onze medewerkers moeten en willen halen. Naast een herijking van de organisatie- en sturingsfilosofie zetten we in op het optimaal inzetten van het potentieel van onze medewerkers. Wij willen een werkgever zijn die verschil maakt.

Die medewerkers prikkelt het beste uit zichzelf en uit elkaar te halen. Leren en ontwikkelen in de vorm van onze academie en interne trainingen is daarin een belangrijke sleutel waar we op in zetten. Evenals goede onboarding en offboarding. Daarnaast willen we een sociale en inclusieve werkgever zijn. Allemaal aspecten die de komende jaren verder invulling en uitvoering gaan krijgen. In 2025 herijken we de koers. De jaren daarna maken we die koers werkelijkheid.

We hebben hierbij blijvend aandacht voor het creëren van een sociaal veilige werkomgeving.

Tenslotte handhaven we de ingezette koers rond het stimuleren van vitaliteit van onze medewerkers. In 2025 wordt, in navolging op het medewerkersonderzoek, de mogelijkheid geboden om deel te nemen aan een breed preventief medisch onderzoek.

5.5.3 Loonsomkader en egalisatiereserve SPP

We werken met een vastgesteld loonsomkader. Dit is een 'lumpsum' loonsombudget. De ontwikkeling van het loonsomkader 2024-2025 ziet er als volgt uit. Hierin zijn, naast de autonome ontwikkelingen en verwachte CAO-stijgingen, ook de eerder genomen maar nog niet verwerkte besluiten opgenomen.

Ontwikkeling van het loonsomkader 2024-2025

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Loonsomkader 2024	Loonsomkader 2025
Loonsom (basis) primitieve begroting	19.288	23.463
Saldo autonome ontwikkelingen *	305	112
Verwachte loon- en premiestijging CAO	1.619	1.010
Eerder genomen maar nog niet verwerkte besluiten	2.251	619
Totaal	23.463	25.204

*) Onder andere werkelijk resultaat cao-ontwikkelingen, pensioenpremies en overige (kleine) mutaties.

Egalisatiereserve SPP

De egalisatiereserve SPP (Strategische personeelsplanning) is bedoeld om de kosten op te kunnen vangen voor mobiliteitsbevorderende maatregelen, het generatiepact en het stimuleren van de organisatieontwikkeling. Ook biedt dit mogelijkheden om actielijnen die voortkomen uit onze Strategische Personeelsplanning te financieren.

In [bijlage L](#) wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de loonkosten en de egalisatiereserve SPP.

5.5.4 Onderzoek nieuw gemeentehuis

We willen een gemeentehuis dat (1) duurzaam is, (2) waarbij de beschikbare ruimte efficiënt benut wordt en (3) met een inrichting die hedendaags is, aansluit bij moderne manieren van werken en uitnodigend is voor bezoekers. Hierbij moet verduurzaming (energiebesparing) en efficiënte benutting van de ruimte leiden tot gunstige jaarlijkse exploitatiekosten.

In 2023 werd een scenario-onderzoek uitgevoerd.

Hieruit bleek dat nieuwbouw op een andere locatie de beste optie is om te komen tot een duurzaam, compact en hedendaags gemeentehuis met gunstige jaarlijkse financiële lasten. Begin 2024 besloot de gemeenteraad het scenario waarbij een nieuw gemeentehuis op een andere locatie wordt gebouwd, verder te onderzoeken.

In 2024 is een locatiestudie uitgevoerd om de voorkeurslocatie te bepalen. In september 2024 ligt dit ter besluitvorming voor aan de raad. In 2025 zal bekeken worden of het haalbaar is de voorkeurslocatie te ontwikkelen.

De financiële middelen voor onderzoek naar een nieuw gemeentehuis zijn bij de zomernota 2024 beschikbaar gesteld bij een herschikking van alle investeringsbudgetten die bestemd waren voor de verduurzaming en herinrichting van het bestaande gemeentehuis.

5.5.5 DOWR

in 2025 staat ook DOWR voor de nodige veranderingen en uitdagingen. Om te kunnen anticiperen en daarmee blijven leveren van de gewenste diensten en ondersteuning is er sprake van een toenemende noodzaak voor flexibiliteit en wendbaarheid. Het behouden van hoogwaardige dienstverlening binnen de vastgestelde kaders en budgetten blijft hierbij het uitgangspunt. De groei van het de drie gemeenten legt hier in toenemende mate een druk op.

Kostenontwikkeling

	Bedragen in €				
Perceel	2024	2025	2026	2027	2028
FA	370.480	404.325	404.325	404.325	404.325
FZ	1.006.457	1.029.020	1.029.020	1.029.020	1.029.020
Belastingen	610.770	614.128	614.128	614.128	614.128
Inkoop	62.977	66.777	66.777	66.777	66.777
PSA (aandeel Raalte)	229.405	265.100	236.440	236.440	236.440
ICT-I	3.893.432	4.137.935	4.137.935	4.137.935	4.137.935
Totaal	6.173.521	6.517.285	6.488.625	6.488.625	6.488.625

De volgende specifieke opgaven vragen extra middelen.

Het ons continu adequaat kunnen beschermen tegen cyber aanvallen vraagt om het actueel houden van onze veiligheidsmaatregelen. Naast de aanschaf van de noodzakelijke techniek, wordt de beveiliging getest door middel van penetratietesten en het nabootsen van tactieken, technieken en procedures. Hiervoor is € 52.000 voor de jaren 2025 en 2026 nodig. Deze middelen zijn incidenteel gevonden binnen de DOWR-I begroting.

Het functioneel beheer van de nieuwe applicatie WMO en Jeugdwet vraagt tijdelijk extra capaciteit. Op termijn wordt gestreefd naar het verminderen van beheer door meer standaardisatie door te voeren. Voor de komende 3 jaar is hier € 21.600 voor nodig. Deze uitgaven kunnen ten laste van de stelpost overhead DOWR-I gebracht worden.

Het jaar 2025 staat voor DOWR-FA volledig in het teken van de overgang naar het nieuwe financiële systeem.

Parallel daaraan vraagt ook de voorbereiding van de overgang naar het nieuwe belastingstelsel de nodige capaciteit. Dit vraagt tijdelijk extra capaciteit. Hiervoor wordt € 35.000 gevraagd, Dit bedrag kan gedekt worden uit de equalisatiereserve DOWR.

5.5.6 Digitale transitie

De mogelijkheden voor digitaal werken en voor digitale dienstverlening worden steeds groter en diverser. De gemeente Raalte maakt gebruik van deze mogelijkheden als het passend is voor onze inwoners, ondernemers en onze medewerkers. De toepassing van kunstmatige intelligentie neemt daarin toe. Als gemeente dragen we zorg voor een juiste balans in wat we kunnen (technologie), wat we mogen (wet- en regelgeving) en wat we willen (ethiek). Die balans vinden we samen met onze DOWR-partners Deventer en Olst-Wijhe. Dat vraagt om digitaal fitte medewerkers die digitaal leiderschap tonen in de diensten die zij verlenen en het werk dat zij doen.

In het digitaal werken maken we gebruik van de data die we tot onze beschikking hebben. We passen die toe in de opgaven die er liggen en de kerntaken die we als gemeenten verrichten. We doen dit met oog voor de privacy en informatieveiligheid richting onze inwoners en ondernemers. Zij mogen ervan uitgaan dat hun data bij ons veilig is. In 2025 zetten we de volgende stappen in het ontwikkelen van een gezamenlijk gegevensmagazijn met onze DOWR-partners. Bovendien zetten we een datastrategie neer waarin datatoepassing in de verschillende onderdelen van onze organisatie meer in samenhang gebeurt met een duidelijke koers en ambitie.

In Dimpactverband werken we samen met meer dan 40 andere Nederlandse gemeenten aan het verbeteren van onze digitale dienstverlening op basis van de Common Ground principes van VNG. We implementeren hiervoor het dienstverleningsplatform podium D dat verschillende componenten bevat. Eén van de componenten is het zaakstelsel dat ons huidige zaakstelsel e-Suite gaat vervangen. De invoering van deze componenten gaat per component en kent een tijdsplan van meerdere jaren. In 2025 verwachten we hier een belangrijke stap in te zetten.

Het steeds meer hybride werken vraagt om de juiste fysieke en digitale faciliteiten in het gemeentehuis. Het aantal hybride vergaderruimten wordt uitgebreid.

5.5.7 Bescherming persoonsgegevens en informatieveiligheid

Onze inwoners en ondernemers mogen ervan uitgaan dat wij zorgvuldig met hun gegevens omgaan. Het team van privacymedewerkers helpt onze medewerkers daarbij. Dit door de kennis van werkprocessen en toepassing van de privacywet- en regelgeving bij elkaar te brengen. De toenemende aandacht en bewustwording omtrent privacy in onze steeds digitaler wordende samenleving vraagt daar ook om.

Onze inwoners en ondernemers mogen er ook vanuit gaan dat hun gegevens bij ons veilig zijn. De dreiging van buitenaf op onze netwerken en digitale systemen neemt toe. Want ook kwaadwillenden hebben de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie ontdekt. Ons team van informatieveiligheidsmedewerkers houdt deze ontwikkelingen bij en zoekt continu naar de meest passende vormen van bescherming.

5.5.8 Interbestuurlijk toezicht

Het totaalbeeld interbestuurlijk toezicht is opgebouwd uit zes domeinen. Het totaalbeeld 2024 scoort hierbij 'groen'.

De provinciale toezichthouders hebben op vier van de zes toezichtdomeinen de kleur 'groen' toegekend en op twee toezichtdomeinen de kleur 'oranje' (zie ook onderstaande tabel).

Totaalbeeld: Groen					
Financiën	Wabo	Wro	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Oranje	Groen	Groen	Groen	Oranje	Groen

Voor het toezichtdomein financiën heeft Raalte bij de begroting 2024 het VNG-advies overgenomen om realistisch te ramen en eventuele tekorten in meerjarenperspectief zichtbaar te maken. Dit is de reden dat het domein financiën in 2024 oranje kleurde. Voor 2025-2028 bieden wij u weer een structureel sluitende (meerjaren) begroting aan.

Voor het toezichtdomein Huisvesting statushouders is in 2024 ook de kleur oranje toegekend. Dit vindt zijn oorzaak dat Raalte op de peildatum 1 oktober 2023 niet geheel voldaan had aan de taakstelling. Door de realisatie van een doorstroomblocatie op Park Den Alerdinck is de achterstand uit 2023 begin 2024 weggewerkt.

5.5.9 Uitvoering geven aan de opdracht 'Nieuw voor Oud'

Uw raad heeft bij de begrotingsbehandeling 2024-2027 de structurele taakstelling 'nieuw voor oud' van € 450.000 met ingang van het begrotingsjaar 2026 verhoogd naar € 650.000 vanaf het begrotingsjaar 2027. Tijdens de 'Rond de Tafel' van 7 maart 2024 heeft uw raad ons college concrete voorstellen meegegeven voor invulling van deze taakstelling met verzoek deze voorstellen te toetsen op haalbaarheid inclusief eventuele voor- en nadelen, hoeveel een voorstel oplevert en verdere mogelijke gevolgen van het doorvoeren van een voorstel. Deze toetsing heeft inmiddels plaats gevonden. Vanuit de ambtelijke organisatie zijn hierbij nog aanvullende voorstellen aangedragen.

De rode draad van de nu voorliggende voorstellen kan als volgt worden samengevat:

- Het betreft met name het doorvoeren van 'de nodige hygiëne' door de begroting heen. Door nu 'de lucht uit de begroting te halen' kan het maken van 'echte beleidskeuzes' nog worden uitgesteld.
- Er is/wordt nog nader onderzoek gedaan richting een aantal maatregelen/voorstellen.

Dit alles heeft geresulteerd in een concrete invulling van de taakstelling tot een structureel bedrag van € 404.000 vanaf 2025 oplopend naar € 418.000 vanaf 2026 en naar € 443.000 vanaf 2027. Dit betekent dat er voor 2026 nog een taakstelling resteert van € 32.000 oplopend naar € 207.000 vanaf 2027.

Omdat een belangrijk deel van de taakstelling al een jaar eerder, vanaf 2025, kan worden gerealiseerd dan oorspronkelijk gepland (vanaf 2026) leidt dit voor het begrotingsjaar 2025 tot een voordeel van € 404.000, dat is mooi. Dit voordeel is meegenomen in het dekkingsplan begroting 2025-2028.

Voor de nog in te vullen oplopende taakstelling tot een bedrag van € 207.000 vanaf 2027 is meer tijd nodig en beschikbaar.

De verwachting is dat deze resterende taakstelling (deels) kan worden ingevuld met de opbrengsten van de nog in gang te zetten onderzoeken. Uw raad kan hiertoe bij de begroting 2026 nadere voorstellen van ons college verwachten.

Zie bijlage D voor een totaaloverzicht van door te voeren maatregelen om tot invulling van de taakstelling 'nieuw voor oud' te komen.

Uw raad wordt voorgesteld in te stemmen met invulling van de taakstelling 'nieuw voor oud' zoals bovenstaand is aangegeven.

Voor de toekomst verwachten we dat we samen met uw raad 'echte keuzes/ beleidswijzigingen moeten doorvoeren om hernieuwde balans te vinden tussen inhoudelijke ambitie, uitvoeringskracht en beschikbare middelen.

Om ons college en uw raad beter in staat te kunnen stellen om weloverwogen 'echte keuzes' te maken/ beleidswijzigingen door te voeren willen we in het komende begrotingsjaar, samen met het management en de ambtelijke organisatie:

- Meer inzicht verkrijgen in de inzet van de (bestaande) ambtelijke capaciteit.
- Meer inzicht verkrijgen in de taken van onze gemeente en welke effecten we hiermee willen bereiken.

Uiteraard wordt uw raad hier, al dan niet via de reguliere P&C cyclus, proactief bij betrokken.

5.5.10 I-projecten

Jaarlijks worden vanuit de verschillende beleidsvelden de ontwikkelingen en opgaven voor de komende jaren uitgewerkt waarin een ICT-component van toepassing is. De financiële vertaling van het totaal van deze plannen is hier opgenomen. Vanuit de egaliseringsreserve DOWR zijn middelen beschikbaar. Daarnaast worden eerder toegewezen investeringsbudgetten ingezet. Voor het deel dat hiermee niet gedekt kan worden, evenals de structurele kosten, zijn aanvullende middelen nodig.

In samenhang doorontwikkelen van de geo-basisregistratie

Vanuit het landelijke initiatief Dis-Geo (Doorontwikkeling in Samenhang Geo) realiseren van meer samenhang tussen de verschillende bestaande (geo) basisregistraties (waaronder BGT, BAG en WOZ). Voorgesteld wordt om €12.000 in 2026 op te nemen in de begroting.

Aanbesteding GIS (implementatie)

De gemeenten maken al enige jaren gebruik van verschillende GIS-applicaties, waaronder ArcGIS Online. In de afgelopen jaren is het gebruik van deze GIS-applicaties fors toegenomen, waardoor het noodzakelijk is om de GIS-applicaties Europees aan te gaan besteden. Voorgesteld wordt om € 30.000 in 2025 en € 20.000 in 2026 op te nemen in de begroting.

Aanbesteding informatievoorziening BAG

De applicatie die gebruikt wordt voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen is verouderd. Door veroudering is het nodig om het aan te gaan besteden. In 2024 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor deze aanbesteding. De aanbesteding en implementatie volgen in 2025. Voorgesteld wordt om € 12.000 in 2025 en € 37.000 in 2026 op te nemen in de begroting.

Realiseren eenmalige uitvraag van gegevens sociaal domein

Om te voorkomen dat de inwoner op diverse plekken dezelfde informatie moet aanleveren bij verschillende organisaties (bijvoorbeeld bij de bewindvoerder, het loket van de gemeente, de schuldhulpafdeling), is het nodig processen en systemen zo in te richten dat dit efficiënter kan worden ingericht en worden gedeeld. Voorgesteld wordt om € 4.000 in 2025 op te nemen in de begroting.

Digitale kanalen sociaal domein aansluiten op 'mijngemeente'

Ontsluiten van alle digitale kanalen sociaal domein DOWR-gemeenten op de 'mijngemeente'-functionaliteiten, om zo het (digitaal) samenwerken met inwoners verder vorm te geven. Voorgesteld wordt om € 39.000 in zowel 2027 als 2028 op te nemen in de begroting.

Robotisering/AI

Uitvoeren van een onderzoek hoe het toepassen van robotisering waarde kan toevoegen aan de werkprocessen bij de gemeente. Onderzoeksvragen als wat is haalbaar, waar kan robotisering in welke vorm waarde toevoegen en hoe blijft dat dan voldoen aan de verplichtingen, staan centraal. Voorgesteld wordt om € 4.000 in 2025 in de begroting op te nemen.

Aanschaf applicatie voor casusregistratie (OOV)

Momenteel ontbreekt een casusregistratiesysteem op het gebied van zorg- en veiligheid casuïstiek en ondermijnende criminaliteit. Een dergelijk systeem is noodzakelijk om signalen en plannen van aanpak adequaat te kunnen registreren en vormgeven, duidelijk te monitoren en op een juiste wijze te bewaren in een privacyproof beveiligde omgeving. Voorgesteld wordt om structureel € 14.000 op te nemen in de begroting.

Kansen na implementatie financieel systeem

Om optimaal te profiteren van de nieuwe inrichting van het financieel systeem is verdere doorontwikkeling gewenst, zodat het financieel systeem toekomstbestendig blijft, medewerkers nog meer gefaciliteerd worden en innovatie gerealiseerd wordt. Voorgesteld wordt om in 2025 € 23.000 en in 2026 € 16.000 op te nemen in de begroting.

Contractbeheer/ contractmanagement

Om het contractbeheer en -management te optimaliseren is het nodig te komen tot een uniforme werkwijze en werkafspraken binnen de DOWR-gemeenten. Voorgesteld wordt om € 29.000 in 2025 op te nemen in de begroting.

Plannen I-projecten

Bedragen in €

Omschrijving	S/E	2025	2026	2027	2028
In samenhang doorontwikkelen van de geo-basisregistraties	E		12.000		
Aanbesteding GIS (implementatie)	E	30.000	20.000		
Aanbesteding informatievoorziening BAG	E	12.000	37.000		
Realiseren eenmalige uitvraag van gegevens Sociaal domein	E	4.000			
Digitale kanalen sociaal domein aansluiten op mijngemeente	E			39.000	39.000
Robotisering/AI	E	4.000			
Applicatie voor casusregistratie (OOV)	S	14.000	14.000	14.000	14.000
Kansen na implementatie financieel systeem	E	23.000	16.000		
Contractbeheer/contract-management	E	29.000			
Totaal		116.000	99.000	53.000	53.000
Dekking egalisatiereserve DOWR	E	60.000	16.000		
Dekking krediet Ict-koppelingen en uitvoeringsplan geo/fysiek	E	30.000	20.000		
Totaal dekkingsmiddelen	E	90.000	36.000		

Naast de voorgestelde dekking worden nog de volgende middelen gevraagd:

Netto gevraagde middelen

Bedragen in €

Omschrijving	S/E	2025	2026	2027	2028
Totaal eenmalig	E	12.000	49.000	39.000	39.000
Totaal structureel	S	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal		26.000	63.000	53.000	53.000

5.6 Openbaarheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.6.1 Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet richt zich op een transparante overheid en vraagt een cultuurverandering rond de omgang met informatie. Bepaalde informatie moet verplicht en actief openbaar gemaakt worden. Ook informatieverzoeken aan de overheid vallen onder de nieuwe wet. Om aan de nieuwe eisen te kunnen voldoen, moeten de juiste ICT-voorzieningen aanwezig zijn en moet onze gemeentelijke informatiehuishouding op orde zijn. Ook moet bekend zijn wat de wet voor ambtenaar en bestuurder betekent. Het grijpt in op het dagelijks handelen van een groot deel van onze organisatie en heeft daarmee de komende jaren een flinke impact op onze bedrijfsvoering. In 2027 moet de Woo geïmplementeerd zijn, met nog drie jaar extra voor het op orde krijgen van het informatiebeheer.

In de begroting schenken we middels deze openbaarheidsparagraaf aandacht aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van de Woo.

5.6.2 Informatiehuishouding op orde

Ervaring met de uitvoering van de Wob leert dat bestuursorganen niet altijd weten welke informatie er is en niet altijd snel over de juiste informatie kunnen beschikken. Door maatregelen te treffen ter verbetering van de digitale informatiehuishouding kan sneller en makkelijker op verzoeken om informatie worden beslist. Een geactualiseerd informatielandschap en informatiebeheerplan zijn hiervoor een belangrijke stap. Een verbeterd inzicht in de informatiehuishouding draagt tevens bij aan de actieve openbaarmaking van informatie.

5.6.3 Contactpersoon en openbaarmaking op verzoek

Het voorzien in het recht van burgers op informatie van de overheid zien wij in Raalte als een organisatie-brede verantwoordelijkheid. Iedere ambtenaar kan contactpersoon zijn voor het verstrekken van informatie. Leidt de beantwoording van de vraag tot een verzoek om een groot aantal documenten, dan kan worden opgeschaald naar de procedure voor het afhandelen van een Woo-verzoek. Een coördinator zorgt voor het geleiden van Woo-verzoeken en het sturen op juiste en tijdige afhandeling.

We handelen op dit moment ruim 93% van de verzoeken binnen de gestelde termijn af. Om dit percentage nog verder te verbeteren zetten we in op het stimuleren van bewustwording bij medewerkers.

5.6.4 Ambitieniveau actief informatie openbaar maken

De actieve openbaarmaking verplicht ons om in fases 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Bestuursorganen worden daarnaast aangemoedigd vooruit te lopen op de fasering door informatie alvast openbaar te maken op een eigen publicatie-omgeving of website. Later volgt een landelijk platform zodat de informatie van alle bestuursorganen centraal raadpleegbaar is.

Het college heeft in 2023 de ambities over de actieve openbaarmaking van de Woo vastgesteld. Wij volgen de landelijke fasering. Voor 2025 betekent dat in ieder geval informatie uit categorie Organisatie en werkwijze (categorie 1d) en Bereikbaarheidsgegevens (1e) openbaar moet zijn.

Onderstaand schema bevat per informatiecategorie waar de informatie voor inwoners op dit moment is te raadplegen.

Openbaarheid Informatie gemeente

Categorie	Art 3.3 Liddeel	Wat	Openbaar op gemeente website	Openbaar via overheid.nl
1 Wet- en regelgeving	1.a	Wetten, verordeningen, besluiten, beleidsregels en andere algemeen verbindende voorschriften	Nee	Ja
	1.b	Overige besluiten van algemene strekking	Nee	Ja
	1.c	Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, met inbegrip van de adviesaanvraag	Nee	Nee
2 Organisatiegegevens	1.d	Inzicht in zijn organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Ja	Ja
	1.e	<i>De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend</i>	Ja	Deels
3 Raadsstukken	2.a	Bij gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken, tenzij deze gaan over individuele gevallen	Ja	Ja
	2.c	Vergaderstukken en verslagen van gemeenteraden en hun commissies, tenzij geheimhouding geldt	Ja	Ja
4 Bestuursstukken	2.d	Agenda's en besluitenlijsten van vergaderingen van colleges van burgemeester en wethouders, tenzij geheimhouding geldt.	Ja, deels. Agenda's niet	Nee

Categorie	Art 3.3 Liddeel	Wat	Openbaar op gemeente website	Openbaar via overheid.nl
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	<p>Adviezen:</p> <p>1o - over de ontwerpen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, van adviescolleges of – commissies alsmede van andere externe partijen indien die om advies zijn verzocht;</p> <p>2o - over andere onderwerpen van adviescolleges of –commissies, alsmede de op dat advies betrekking hebbende adviesaanvraag, uitgezonderd adviezen die betrekking hebben op individuele gevallen.</p>	Nee, tenzij onderdeel van raads- en/of bestuursstukken	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken
6 Convenanten	2.f	Convenanten, overeenkomsten, verbintenissen en soortelijke afspraken van een bestuursorgaan met andere partij	Nee	Nee
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen inzake de voorgenomen uitvoering van de taak of de verantwoording van die uitvoering	Ja	Ja
8 Woo-verzoeken	2.i	De inhoud van de schriftelijke verzoeken op grond van artikel 4.1, van de schriftelijke beslissingen op die verzoeken en de daarbij verstrekte informatie	Ja, deels	Nee
9 Onderzoeken	2.j	<p>Op verzoek van een bestuursorgaan ambtelijk of extern opgestelde onderzoeksrapporten die geen onderdeel vormen van de uitvoering van de taak van dat bestuursorgaan, die voornamelijk uit feitelijk materiaal bestaan en die betrekking hebben op:</p> <p>1o - de wijze van functioneren van de eigen organisatie;</p> <p>2o - de voorbereiding of de evaluatie van beleid, inclusief de uitvoering, naleving en handhaving.</p>	Nee, tenzij onderdeel van raads- en/of bestuursstukken en rekenkamer	Nee, tenzij onderdeel van raadsstukken

Categorie	Art 3.3 Liddeel	Wat	Openbaar op gemeente website	Openbaar via overheid.nl
10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen, volgens de Algemene wet bestuursrecht: <ul style="list-style-type: none"> · Schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan · Die een publiekrechtelijke rechtshandeling inhouden · Voor een specifiek geval gelden (geen algemene strekking zoals beleidsregels) Met uitzondering van 21 beschikkingen volgens artikel 3.3, tweede lid, onderdeel k van de Woo	Nee	Nee
	2.h	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	Nee	Nee
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen in klachtprocedures als bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht.	Nee	Nee

5.7 Verbonden partijen

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Elke gemeente heeft in haar dagelijkse praktijk voor de uitvoering van een deel van haar beleid te maken met verbonden partijen, zoals beschreven in de nota verbonden partijen. Zo heeft Raalte zich in het verleden om verschillende redenen verbonden aan bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen en stichtingen, maar ook voor de toekomst zoeken we de samenwerking op. Hierbij is het belangrijk dat de gemeenteraad via, onder andere een zienswijze, haar 'kaderstellende' rol kan invullen. Daarnaast is het belangrijk dat zij kan vaststellen of de uitvoering in overeenstemming is met de gemaakte plannen. Aan de hand van de kadernota, begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening kan hierop getoetst worden.

In deze paragraaf worden de verschillende verbonden partijen, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, weergegeven. Bij een bestuurlijk belang heeft de gemeente een zetel in het bestuur van een rechtspersoon of stemrecht. Bij een financieel belang is de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijt in geval van faillissement van de verbonden partij en/of kunnen financiële problemen bij de verbonden partij verhaald worden op de gemeente.

Zoals afgesproken in de rekeningcommissie is de paragraaf de verbonden partijen kort en bondig in twee overzichten beschreven. Het eerste overzicht wordt in paragraaf 5.7.2. weergegeven. Dit overzicht geeft de belangrijkste financiële kengetallen per verbonden partij weer. Vervolgens worden in paragraaf 5.7.3. de risicobedragen per verbonden partij weergegeven, inclusief het totaalbedrag dat onderdeel uitmaakt van de paragraaf 'Weerstandvermogen en Risicobeheersing'. Hierbij wordt ook een korte samenvatting gegeven van de ontwikkeling van het totaalrisico van de verbonden partijen. Nadere detailinformatie per verbonden partij is in bijlage M van deze begroting te vinden.

5.7.2 Kengetallen

In onderstaand overzicht worden de (financiële) kengetallen weergegeven van alle verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt.

Kengetallen Verbonden partijen

Bedragen in €

Omschrijving	Eigen vermogen rek. 2023	Vreemd vermogen rek. 2023	Fin. resultaat rek. 2023	Fin. resultaat begr. 2024	Begroot jaarlijks dividend	Risico-bedrag
RSJ IJsselland Zwolle	0	717.000	0			3.195
GGD IJsselland Zwolle	3.191.000	4.290.000	-1.146.000	0		43.775
Veiligheidsregio IJsselland Zwolle	5.417.000	39.700.000	652.000	0		147.685
Omgevingsdienst IJsselland Zwolle	316.000	2.840.000	-171.000			36.079
Vereniging Dimpact Enschede	2.991.000	4.581.000	244.000	-1.053		110.822
Stichting werk raalte	300.000	670.000	90.000	49.000		8.479
Rova NV Zwolle	37.620.000	47.227.000	4.369.000	3.655.000	187.000	90.271
Vitens NV Zwolle	677.700.000	1.559.700.000	61.000.000		0	0
Wadinko NV Zwolle	83.000.000	87.000.000	1.855.000		45.000	1.125
Sportbedrijf Raalte	360.000	1.988.000	-57.000	22.000	0	82.500
Bank Nederlandse Gemeenten NV Den Haag	4.700.000.000	110.800.000.000	254.000.000		30.450	761
Enexis Holding 's Hertogenbosch	5.320.000.000	5.140.000.000	72.000.000		35.000	875
CSV Amsterdam BV	84.000	64.000	-126.000	-265.000	0	0
Publiek belang Electriciteitsproductie BV	1.444.000	32.000	-36.000	-20.000	0	0
Totaal						525.567

5.7.3 Samenvatting

Per verbonden partij is een inschatting gemaakt van de mogelijke risico's en de kans dat het zich voordoet. Hiervoor is bepaald wat de waarschijnlijkheid is dat het risico zich voordoet: laag (25%), gemiddeld (50%) of hoog (75%). Dit mogelijke risico in verhouding tot de waarschijnlijkheid, leidt tot het risicobedrag per verbonden partij. De totale risicobedragen zijn vermeld in de paragraaf [Weerstandvermogen en risicobeheersing](#).

Door beheersingsmaatregelen worden risico's zoveel mogelijk beperkt.

Als zich substantiële tegenvallers voordoen, kan een beroep worden gedaan op het weerstandsvermogen. Het geactualiseerde beeld is:

Totaaloverzicht risico's per verbonden partij

Bedragen in €

Organisatie	Bedrag	Risico (%)	Risico eenmalig	Risicobedrag structureel
Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	12.780	25%		3.195
Gemeentelijke Gezondheidsdienst IJsselland	175.100	25%		43.775
Veiligheidsregio IJsselland	295.370	50%		147.685
Omgevingsdienst IJsselland	144.314	25%		36.079
Stichting werk Raalte	443.289	25%		110.822
Vereniging Dimpact	33.916	25%		8.479
Rova NV	361.085	25%		90.271
Vitens NV	0			0
Wadinko NV	4.500	25%		1.125
Sportbedrijf NV	165.000	50%		82.500
Bank Nederlandse Gemeenten	3.045	25%		761
Enexis Holding BV	3.500	25%		875
Totaal	1.641.899		0	525.567

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in alle gevallen de risico's een structureel effect hebben op de exploitatie, waarbij een deel van de extra uitgaven slechts deels te beïnvloeden is.

De structurele risico's stijgen ten opzichte van de jaarrekening 2023 met ruim € 50.000. Dit komt voornamelijk door het feit dat de afdracht vanuit de gemeente aan enkele gemeenschappelijke regelingen omhoog gegaan is en het risicobedrag hieraan gerelateerd is.

Als de beschreven structurele risico's in werkelijkheid leiden tot de getoonde nadelen en als een deel daarvan (50%) structureel binnen 4 jaar geleidelijk is op te lossen, dan zullen ten koste van het weerstandsvermogen de volgende bedragen opgenomen worden voor de verbonden partijen:

Risicobedragen in relatie tot het weerstandsvermogen

Bedragen in €

Jaar	Eenmalig	Afbouw structureel (50%) in 4 jaar	Structureel
2025	0	262.784	262.784
2026		197.088	
2027		131.392	
2028		65.696	
Subtotaal	0	656.959	262.784
Eenmalig		0	
Totaal		656.959	262.784

Een totaaloverzicht van alle risico's is opgenomen in de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

5.8 Grondbeleid

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Directeur A. Nijman

5.8.1 Inleiding

In de paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht (artikel 16):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

5.8.2 Grondbeleid

In de Omgevingsvisie zijn de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Als uitwerkingsprogramma van de Omgevingsvisie is het programma Wonen opgesteld waarin de ambitie is opgenomen dat jong en oud, arm en rijk, een passende woning kunnen vinden in een toekomstbestendige woonomgeving, waarbij ruimte wordt gegeven aan eigenzinnig (samen)wonen voor onze huidige en nieuwe inwoners.

Om hier uitvoering aan te geven:

- Wordt de bouwopgave versneld en verhoogd om het woningtekort het hoofd te kunnen bieden;
- Wordt blijvend ingezet op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en wordt een tandje bijgezet voor het levensloopbestendig maken van deze woningvoorraad en de woonomgeving;
- Is de starterslening weer ingevoerd en aanvullende instrumenten ter verbetering van de positie van de starter op de woningmarkt onderzocht.

De beleidsmatige kaders over de wijze waarop de gemeente Raalte opereert op de grondmarkt en welke instrumenten daarvoor ingezet worden, zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid.

In de Nota Grondbeleid zijn de volgende doelstellingen van het grondbeleid geformuleerd:

- Het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik en
- Het voeren van regie op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Dit alles tegen een zo gunstig mogelijk financieel resultaat door (afspraken over) grondposities. Het grondbeleid is facilitair aan het realiseren van de ruimtelijke, economische en sociale doelen. Gebleken is, dat marktontwikkelingen onvoorspelbaar zijn en de rol van de gemeente verandert in de participatieve samenleving. De huidige maatschappij vraagt om maatwerk en pragmatisch handelen.

Om hierop in te kunnen spelen, is in de nota grondbeleid gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per opgave/initiatief bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's er zijn.

5.8.3 Doelstellingen

Het grondbeleid staat ten dienste van het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische ontwikkeling. Grondbeleid is nodig om te zorgen voor voldoende aanbod van gronden voor woningen, bedrijven, groen en andere publieke/maatschappelijke voorzieningen en is daarmee ondersteunend aan beleidsdoelstellingen vanuit andere begrotingsprogramma's. Per opgave/initiatief wordt bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's acceptabel zijn om de doelstelling te realiseren.

Ontwikkelingen woningmarkt

Ondanks de stijging van de hypotheekrente en bouwkosten is er nog steeds sprake van een gespannen woningmarkt. Er is onverminderd veel vraag. Naast de koopsector zien we ook in de huurwoningmarkt dat de druk hoog blijft. Een gestage stroom van nieuwbouw en uitgiftes blijft gewenst om aan de vraag maar bouw kavels (huur en koop) te kunnen voldoen.

Woningbouwprogrammering

In 2021 tekenden de gemeenten in West-Overijssel en de provincie nieuwe woonafspraken in de vorm van de woonagenda.

Van sturen op aantallen en beperkingen van de nieuwbouw wordt nu gestuurd op kwaliteiten en het aanjagen van (meer) nieuwbouw en het oplossen van woningschaarste.

De woonagenda onderscheidt een aantal woonmilieus: stads wonen, centraal wonen en ontspannen wonen. Elk woonmilieu heeft eigen kwaliteiten. Uitgangspunt is niet alle woningbouw naar de steden Deventer en Zwolle, maar ook woningbouw ter versterking van de goed bereikbare kernen met voorzieningen, zoals Raalte-dorp en Heino (centraal wonen) of ter versterking van de vitaliteit in de kleine kernen (ontspannen wonen). Met het regionale woningbouwprogramma wordt ruim baan gegeven aan de lokale behoefte én extra ingezet op het toevoegen van meer woningen in de grote kernen rondom mobiliteitsknooppunten (in ons geval Raalte en Heino). Dit vooral door inbreiding, maar uitbreiding kan ook als dat nodig is.

De uitgangspunten van de woonagenda sluiten goed aan bij het, in mei 2021 door uw raad vastgestelde, programma Wonen. Daarin hebben we onder andere vastgesteld dat, om het woningtekort het hoofd te bieden en onze ambitie waar te maken, we onze bouwopgave versnellen en verhogen. In het coalitieakkoord is de ambitie verwoord om in de komende 10 jaar 3000 woningen te realiseren. We benutten deze groei om gericht woningtypen toe te voegen welke we nu nog missen in zowel de koop als de huur om zodoende de diversiteit en aantrekkelijkheid van de woningvoorraad te vergroten.

Groeiopgave

De ambitie 3000 woningen in 10 jaar is inmiddels vertaald in het document 'Groeibeelden' die in uw raadsvergadering van 14 maart 2024 is besproken. In dit document is aangegeven aan welke locaties in Heino en Raalte gedacht wordt om de groeiopgave te realiseren.

Om onder andere de regie in handen te houden is op de kansrijke locaties in Heino, Raalte Noord en Spoorzone het voorkeursrecht op de percelen gevestigd.

De groeibeelden worden nader uitgewerkt in het Programma Groei Raalte en Heino onder de Omgevingswet. Hierin wordt het verder concretiseren van de haalbaarheid van de locaties en het aanbrengen van prioritering en fasering, uitgewerkt.

Bedrijventerreinen programmering

Gemeenten en de provincie in de regio West-Overijssel maken afspraken over de programmering van bedrijventerreinen. De programmeringsafspraken geven enerzijds ruimtelijke sturing aan de economische ambities van de regio's: waar willen we groeiende bedrijven de ruimte bieden en onder welke voorwaarden? Anderzijds zijn de programmeringsafspraken een middel om vraag en aanbod regionaal in balans te houden en daarmee voor nieuwe ontwikkelingen te voldoen aan de vereisten van de Ladder voor duurzame verstedelijking (zorgvuldig en duurzaam ruimtegebruik, onder de Omgevingswet opgenomen als instructieregel voor het opstellen van een Omgevingsplan).

In 2019 heeft een herijking van de bedrijventerreinen programmering plaatsgevonden. De nadruk ligt nu meer op kwalitatieve dan op kwantitatieve afspraken en zijn vastgelegd in het document 'Programmeringsafspraken bedrijventerreinen regio West-Overijssel 2023 tot en met 2026'. Alle deelnemende gemeenten en provincie hebben ermee ingestemd.

In 2025 zijn nagenoeg alle kavels op de Zegge VII in Raalte verkocht, evenals de kavels op Blankenfoort II in Heino. De Telgen III in Heeten wordt momenteel door een particuliere ontwikkelaar gerealiseerd en uitgegeven.

Binnen de Groei-opgave heeft adviesbureau STEC onderzoek gedaan naar de behoefte aan nieuwe werklocaties in onze gemeente en de profilering daarvan binnen de regio Zwolle. De uitkomsten (15 – 30 ha netto uitgeefbaar terrein) zijn gebruikt bij het zoeken naar nieuwe locaties in de Groeibeelden voor Raalte en Heino, opgesteld door bureau Ruimtevolk. Tevens worden de resultaten gebruikt ter onderbouwing van onze vraag binnen de programmeringsafspraken bedrijventerreinen en de uitwerking van de Ruimtelijk Economische Bouwsteen 2040 van de regio Zwolle met onder andere de behoefte aan regionale bedrijventerreinen.

5.8.4 Overige onderwerpen

Omgevingswet / kostenverhaal

De Omgevingswet verplicht overheden om de kosten van werken, werkzaamheden en maatregelen die voor de ontwikkeling van gebieden gemaakt zijn, naar evenredigheid te verhalen op de initiatiefnemers die profijt hebben van de aangelegde openbare voorzieningen.

Het verhalen van deze kosten kan op basis van de:

- Publiekrechtelijke regeling kostenverhaal
Bijvoorbeeld door kostenverhaalsregels op te nemen in het omgevingsplan
- Een anterieure overeenkomst
De initiatiefnemer sluit met de gemeente een overeenkomst over kostenverhaal voorafgaand aan het besluit dat de aangewezen activiteit mogelijk maakt.

5.8.5 Financiële positie

Onderhanden werk / Bouwgrond in exploitatie

De gemeente Raalte kent 13 (peildatum 1-1-2024) actieve complexen binnen de grondexploitatie. Op grond van de gewijzigde BBV-voorschriften voor de grondexploitatie dienen de te verwachten resultaten gepresenteerd te worden tegen nominale waarde (geen rekening houden met rente en kosten- en opbrengstenstijging).

In het volgende overzicht is zowel de nominale waarde als het exploitatieresultaat weergegeven.

Resultaat onderhanden werk op eindwaarde

Bedragen in €

Nr. Omschrijving	Nominale waarde			Exploitatieresultaat	
	Uitgaven	Inkomsten	Verschil	Startwaarde	Eindwaarde
<i>Woningbouw</i>					
17 Franciscushof	36.161.430	36.865.624	704.194	427.283	462.505
46 <i>Sallandse Poort</i>	4.614.293	4.007.956	-606.337	-603.771	-628.164
Af: getroffen voorziening				603.771	628.164
65 <i>Timmermanshuis Nw. Heeten</i>	540.948	497.420	-43.528	-42.802	-43.658
Af: getroffen voorziening				42.802	43.658
66 Molenwijk Heino	6.535.299	7.329.132	793.832	684.104	740.496
67 <i>Luttenbergerweg</i>	3.535.590	4.034.775	499.185	474.781	503.841
68 Marissink Nw. Heeten	1.784.891	2.147.825	362.934	351.415	372.925
75 De Velderhof Mariënheem	3.031.061	3.248.784	217.723	12.081	13.878
79 't Broeck Broekland	4.391.299	4.459.720	68.421	73.047	75.998
84 Kl. Hagen Laag Zuthem fase 1	1.570.563	1.418.406	-152.157	-149.800	-155.852
Af: getroffen voorziening				149.800	155.852
85 Kl. Hagen Laag Zuthem fase 2	1.035.668	1.506.355	470.687	463.880	482.621
87 <i>Lierderholthuis fase 2</i>	1.189.137	1.343.309	154.172	156.076	162.381
Subtotaal	64.390.181	66.859.306	2.469.125	2.642.667	2.814.645
<i>Bedrijventerrein</i>					
77 De Zegge VII	22.448.662	21.780.198	-668.464	-749.292	-795.154
Af: getroffen voorziening				749.292	795.154
90 Blankenfoort II Heino	4.118.159	4.411.273	293.114	256.028	266.372
Subtotaal	26.566.821	26.191.471	-375.350	256.028	266.372
Totaal	90.957.002	93.050.777	2.093.775	2.898.695	3.081.017

Medio 2024 is het bestemmingsplan en de grondexploitatie van de nieuwe woningbouwlocatie de Velderhof in Mariënheem vastgesteld.

Bij de berekening van de voorziening voor verliesgevende grondexploitaties is de waardering tegen startwaarde (waarde per 1-1-2024) als grondslag gehanteerd.

Voor 2024 verwachten we binnen de complexen de volgende verkoop van bouwkavels.

Kavelafzet woningbouw (OHW)

Naam complex	Begroting 2025
<i>Onderhanden werk woningbouw</i>	
17- Franciscushof	14
66- Molenwijk Heino	33
67- Luttenbergerweg fase 2	20
68- Marissink Nw. Heeten	3
76- Velderhof Mariënheem	37
Totaal woningbouw	107

In de kolom begroting 2025 zijn de verwachte kavelverkoop vermeld die zijn opgenomen in de geactualiseerde grexen 2024 voor het dienstjaar 2025.

5.8.6 Uitgaven/inkomsten

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties 2024 worden de uitgaven voor 2025 ingeschat op € 4,4 mln. en totale inkomsten op € 12,2 mln.

De grootste uitgavenposten in 2025 zijn:

- Franciscushof; afronden geluidsscherm, woonrijp maken deel van fase 1
- Molenwijk; woonrijp maken deel van fase 1
- Luttenbergerweg; woonrijp maken fase 1
- De Velderhof Mariënheem; afronden bouwrijp maken
- Kapitaallasten
- Apparaatskosten.

De inkomsten bestaan uit de verkoop van bouwgrond.

Materiële vaste activa (overige gronden)

De overige in eigendom zijnde gronden (onder andere nog niet in exploitatie genomen gronden) zijn ondergebracht onder de materiële vaste activa / terreinen en gronden. De kosten (onder andere rentekosten) mogen niet geactiveerd worden en komen derhalve ten laste van het rekeningresultaat.

De totale boekwaarde (1-1-2024) van deze gronden met een totale oppervlakte van ruim 33 ha., bedraagt € 1,9 mln. Het merendeel van deze gronden is gewaardeerd op agrarische waarde.

De jaarlijkse kosten bestaan met name uit kapitaallasten. De (nog) niet benodigde gronden worden indien mogelijk verpacht.

Ten aanzien van locaties die binnen een periode van 5 jaar mogelijk leiden tot een actieve grondexploitatie mogen de (voorbereidings)kosten geactiveerd worden. Op de peildatum 1 juli 2024 geldt dit voor de hieronder vermelde locaties.

Toekomstige bouwgrond in exploitatie

Nr.	Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	m ²
1	Locatie Gouden Emmer Heino	62.749	2.995
2	't Broeck, restgronden	62.500	12.500
3	De Veldegge Heeten, restgronden	362.949	55.762
4	Lierderholthuis, fase 3	42.512	7.915
Subtotaal		530.710	79.172

5.8.7 Reserves en risico's

Reservepositie

Het meerjarenoverzicht van de algemene reserve grondexploitatie (prognose) is in onderstaand overzicht weergegeven.

Meerjarenoverzicht algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

	Jaarrekening					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.992.226	2.293.094	1.303.595	412.863	321.672	145.449
Onttrekkingen	-206.114	-362.420	-437.420	-317.420	-317.420	-317.420
Afroming reserve	1.786.112	1.930.674	866.175	95.443	4.252	0
Stand per 31-12	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	4.828.029

Zoals het overzicht laat zien komt mede hierdoor de totale algemene reserve grondexploitatie boven het in de Nota Grondbeleid vastgestelde plafond van € 5 mln. uit, waardoor de reserve bij het opmaken van de jaarrekening afgeroomd wordt ten gunste van de algemene bestemmingsreserve. Het surplus voor 2025 is geraamd op € 866.175.

Niet alle grondexploitaties sluiten met een positief resultaat. En daar waar wel sprake is van een positief exploitatieresultaat is deze relatief gering. Daar waar in de afgelopen jaren sprake was van een forse storting van de algemene reserve grondexploitatie ten gunste van de algemene bestemmingsreserve, moet voor de komende jaren rekening gehouden worden met een beperktere afroaming van de algemene reserve grondexploitatie.

Risico's

De risico's binnen de grondexploitatie bevinden zich met name in die complexen met een hoge boekwaarde en een relatief lange looptijd (Franciscushof en de Zegge VII).

Daarnaast hebben tegenvallers voor de complexen met een negatief exploitatieresultaat ook direct nadelige gevolgen voor de algemene reserve grondexploitaties. Hiervan is sprake binnen de complexen Franciscushof, Sallandse Poort, locatie Timmermanshuis, de Kleine Hagen Laag Zuthem 1e fase en de Zegge VII.

Bij het bepalen van het risicobedrag binnen de grondexploitatie is een aantal scenario's per complex doorberekend. Deze zijn:

- Rentestijging 1 %;
- Kostenstijging 1 %;
- Opbrengstendaling 5%;
- Verlengen looptijd 2 jr.

Na bepaling van de kans (in %) dat een geschetst scenario werkelijkheid wordt, is het risicobedrag voor de grondexploitatie als geheel berekend op € 0,2 mln.

Totaal risico's grondexploitatie

Bedragen in €

Resumé	Bedrag
Woningbouw	10.254
Kantoren	15.394
Bedrijventerrein	157.475
Totaal	183.123
	Afgerond
	185.000

Dit risicobedrag maakt onderdeel uit van de totale risico's die opgenomen zijn in de Paragraaf [Weerstandsvormogen en risicobeheersing](#).

Bovenwijkse voorzieningen

Een bovenwijkse voorziening is een voorziening van openbaar nut, waarvan het belang en de baat uitstijgen boven de exploitatie van één (exploitatie)gebied en waarvan de kosten, vanwege het nut voor meerdere gebieden, niet door één exploitatie moeten worden gedragen. Hiervoor is de reserve bovenwijkse voorzieningen ingericht.

In de BBV-voorschriften is opgenomen dat voeding van de reserve bovenwijkse voorzieningen vanuit de individuele complexen niet is toegestaan.

Om de dekking van de bovenwijkse voorzieningen te waarborgen wordt jaarlijks bij de jaarrekening vanuit de algemene reserve grondexploitatie een storting gedaan van € 150.000 in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

De verwachte stand per 1-1-2025 van deze reserve is € 1.501.670.

De volgende bovenwijkse voorzieningen zijn opgenomen in het meerjareninvesteringsplan:

- Ontsluiting Raalte Noord € 1.201.812
- Fietsstraat Salland II – Franciscushof € 95.000

Het saldo van de reserve kan enig moment negatief worden. Dit wordt op den duur door de resterende jaarlijkse stortingen vereffend.

Algemene kosten grondexploitatie

Kosten welke niet direct verantwoord kunnen worden onder één van de actieve complexen (bijvoorbeeld apparaatskosten algemeen, externe adviezen algemeen) worden verzameld binnen het complex bouwgrondexploitatie algemeen en bij het opstellen van de jaarrekening via de volgende verdeelsleutel doorberekend.

Verdeling algemene kosten grondexploitatie

	in %
Complex	
17- Franciscushof	15,0%
46- Sallandse Poort	2,0%
66- Molenweg Heino	10,5%
67- Luttenbergerweg	7,5%
68- Marissink Nieuw Heeten	6,5%
76- de Velderhof Mariënheem	7,5%
77- De Zegge VII	15,0%
78- De Veldegge fase 2	6,5%
79- 't Broeck	5,0%
279- 't Broeck fase 5	2,0%
84- Kleine Hagen fase 1	2,0%
85- Kleine Hagen fase 2	6,0%
87- Lierderholthuis fase 2	2,5%
287- Lierderholthuis fase 3	2,0%
90- Bedrijventerrein Heino	10,0%
Totaal	100,00%

5.9 Sociaal domein

Portefeuillehouder:	Wethouder G. Toeter
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

5.9.1 Inleiding

Deze paragraaf is toegespitst op de financiële ontwikkelingen van de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein. De beleidsmatige toelichting in het sociaal domein is weergegeven in de programma's 3 Onderwijs, werk en inkomen en programma 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. Hierin zijn de beleidsdoelstellingen, de succesindicatoren en de beleidsvoornemens voor het jaar 2025 en volgende jaren opgenomen.

5.9.2 Beleidskader

Vanaf 2015 is het door uw Raad vastgestelde uitgangspunt om de taken sociaal domein budgetneutraal uit te voeren. De resultaten op de pijlers Wmo, Jeugd en participatie worden aan het eind van het jaar toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve Sociaal domein.

In onderstaande tabellen zijn de beschikbare middelen en verwachte werkelijke uitgaven Wmo, jeugd en participatie weergegeven voor de komende jaren. Op basis van bestaand beleid zijn de beschikbare middelen € 41,42 mln. in 2025 aflopend naar € 39,06 mln. in 2028. De beschikbare middelen jeugd dalen vanwege een lagere rijksbijdrage jeugd gekoppeld aan de besparingsmaatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. De beschikbare middelen participatie nemen af door een lagere rijksbijdrage op de sociale werkvoorziening vanwege de natuurlijke uitstroom van deze doelgroep.

De verwachte uitgaven zijn bepaald op basis van de werkelijke kosten van de afgelopen jaren en ontwikkelingen die er zijn per pijler. De verwachte uitgaven zijn € 44,04 mln. in 2025 aflopend naar € 43,10 mln. in 2028. Daarnaast is er een taakstelling opgenomen van € 0,34 mln. in 2025 oplopend naar € 0,94 mln. in 2028 gekoppeld aan het behalen van de besparingsmaatregelen die gekoppeld zijn aan de uitvoering van de hervormingsagenda jeugd (zie toelichting kopje jeugd).

Beschikbare middelen Sociaal domein

Bedragen in €

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Wmo	12.008.000	12.008.000	12.008.000	12.008.000
Jeugd	15.093.000	13.441.000	13.327.000	13.327.000
Participatie	14.324.000	14.141.000	13.885.000	13.724.000
Totaal	41.425.000	39.590.000	39.220.000	39.059.000

Verwachte uitgaven taken Sociaal domein

Bedragen in €

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Wmo	12.008.000	12.008.000	12.008.000	12.008.000
Jeugd	17.740.000	17.189.000	17.189.000	17.189.000
Participatie	14.290.000	14.185.000	14.022.000	13.904.000
Totaal exclusief besparing hervormingsagenda jeugd	44.038.000	43.382.000	43.219.000	43.101.000
Taakstelling besparing hervormingsagenda jeugd	-345.000	-887.000	-939.000	-939.000
Totaal inclusief besparing hervormingsagenda jeugd	43.693.000	42.495.000	42.280.000	42.162.000

Per saldo is er een verwacht tekort van € 2,27 mln. in 2025 oplopend naar € 3,10 mln. in 2028. De tekorten worden in belangrijke mate veroorzaakt door de gestegen kosten in de specialistische jeugdhulp en de teruglopende inkomsten vanuit het rijk door forse ingeboekte besparingen gekoppeld aan hervormingsagenda jeugd.

In 2024 is door Berenschot onderzoek gedaan naar het besparingspotentieel binnen het sociaal domein. De uitkomst is een geschat besparingspotentieel van ruim € 2 mln. vanaf 2025 met de kanttekening dat dit een optelsom is van besparingen van individuele maatregelen waar een overlap in zit. Deze optelsom kan niet zomaar als totaal besparingspotentieel worden beschouwd. Daarnaast zijn randvoorwaarden zoals eenmalige implementatiekosten en structurele financiering van het CJG niet meegenomen.

Vanwege de toenemende tekorten is de verwachting dat de reserve sociaal al vanaf 2026 negatief wordt. Dit vraagt om maatregelen omdat structurele uitgaven om structurele dekking vraagt en een reserve niet in de min mag lopen. In het vervolg wordt een toelichting gegeven per pijler (Wmo, jeugd en participatie). Daarnaast worden de voorgestelde maatregelen en het gevolg voor de stand van de reserve Sociaal Domein verder toegelicht.

5.9.3 Wmo

De beschikbare middelen Wmo zijn naar verwachting voldoende. Er is geen toevoeging danwel onttrekking aan de reserve Sociaal geprognosticeerd. Bij de uitgaven Wmo is geen rekening gehouden met toenemende kosten Wmo als gevolg van de toename van het aantal inwoners 65 jaar en ouder. Er is een gemeentebrede stelpost volumestijging beschikbaar van € 0,5 mln. in 2025 oplopend tot € 1,1 mln. in 2028 om kostenstijgingen op te vangen. Daarnaast heeft het rijk aangekondigd om vanaf 2026 jaarlijks € 75 mln. voor volumegroei Wmo beschikbaar te stellen, echter deze zijn op dit moment nog niet verwerkt in het gemeentefonds. Voor Raalte is dit een verwachte rijksbijdrage van circa € 150.000 in 2026 oplopend naar € 450.000 in 2028. Er zal scherp gemonitord en gerapporteerd worden welke impact het toenemende aantal ouderen en de toenemende complexiteit aan ondersteuningsvragen op het gebruik van voorzieningen en kosten Wmo hebben en in welke mate in de komende jaren een beroep gedaan moet worden op de stelpost volumestijging.

5.9.4 Jeugd

De beschikbare middelen jeugd zijn € 15,09 mln. in 2025 aflopend naar € 13,32 mln. in 2028. De afnemende middelen worden in belangrijke mate veroorzaakt door een lagere rijksbijdrage gekoppeld aan te behalen besparingsmaatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. Daarnaast is in 2025 eenmalig € 0,53 mln. aan uitvoeringsmiddelen beschikbaar gesteld voor het CJG.

Op basis van de werkelijke kosten in de afgelopen jaren en huidige ontwikkelingen zijn de verwachte kosten jeugd €17,74 mln. in 2025 en €17,19 mln. vanaf 2026. Met name de specialistische jeugdkosten zijn de afgelopen jaren sterk gestegen als gevolg van de invoering van het woonplaatsbeginsel jeugd en de stijging van tarieven bij de invoering van het nieuwe inkoopmodel. Daarnaast hebben we in Raalte in verhouding een hoog aantal jongeren met een indicatie voor verblijf. Dat is de duurste vorm van jeugdhulp. De kosten van deze dure voorzieningen kunnen oplopen, tot meer dan € 500.000 per kind per jaar. Dat is juist een knop waar we als gemeente niet of nauwelijks aan kunnen draaien, omdat de toegang tot die voorzieningen veelal niet door ons als gemeente worden bepaald. Met de verwijzers voeren we intensiever het gesprek over de inzet van deze dure vormen van zorg. Regionaal is de inhoudelijke ambitie om het aantal uithuisplaatsingen te beperken tot nul.

Daarnaast is er een taakstelling besparingsmaatregelen hervormingsagenda jeugd van € 0,35 mln. oplopend tot structureel € 0,94 mln. vanaf 2027 opgenomen. Wanneer deze behaald wordt, is het tekort jeugd € 2,31 mln. in 2025 oplopend naar € 2,93 mln. in 2028.

Beschikbare middelen en verwachte uitgaven jeugd

Bedragen * € 1.000.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Jeugdmiddelen	-15,09	-13,44	-13,32	-13,32
Verwachte uitgaven jeugd	17,74	17,19	17,19	17,19
Saldo exclusief taakstelling hervormingsagenda jeugd	2,65	3,75	3,87	3,87
Taakstelling besparingsmaatregelen hervormingsagenda jeugd	-0,35	-0,89	-0,94	-0,94
Saldo inclusief behalen taakstelling hervormingsagenda	2,31	2,87	2,93	2,93

5.9.5 Participatie

De beschikbare middelen participatie gekoppeld aan de reserve sociaal bestaan uit budget voor de uitvoering van de Sociale Werkvoorziening (SW), de uitvoering van de re-integratie taken en uit het inkomensdeel (uitkeringen, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening). Het beschikbaar budget daalt van € 14,32 mln. in 2025 naar € 13,72 mln. in 2028. De daling wordt veroorzaakt door lagere rijksmiddelen SW, vanwege de natuurlijke uitstroom van deze doelgroep.

De verwachte werkelijk kosten zijn op basis van ervaringscijfers en de begroting Stichting Werk Raalte € 14,29 mln. in 2025 aflopend naar € 13,90 mln. in 2028. Per saldo een voordeel € 0,03 mln. in 2025 aflopend naar een nadeel van € 0,18 mln. in 2028.

Er wordt ingezet om deze tekorten zoveel mogelijk te beperken. Via uitvoering van het actieplan werk wordt ingezet om zoveel mogelijk mensen van waarde te laten zijn in onze samenleving en dan het liefst via (beschut) werk, onafhankelijk van een uitkering. Verder kijken we kritisch naar de exploitatie van de stichting, bijvoorbeeld door de verhoging van de opbrengsten van hun werkzaamheden en de tarieven van de medewerkers die gedetacheerd worden.

5.9.6 Financiën

De verwachte resultaten sociaal domein zijn in onderstaande tabel weergegeven. Als er geen maatregelen genomen worden is er een tekort van € 2,27 mln. in 2025 oplopend tot een tekort van € 3,10 mln. in 2028. De reserve is in 2026 opgedroogd. Een reserve kan en mag niet 'in de min' lopen. Bovendien is een reserve bedoeld voor dekking van éénmalige uitgaven, terwijl hier (voor een belangrijk deel) sprake is van structurele uitgaven welke om structurele dekking vragen. Daarom wordt voorgesteld om structureel € 2 mln. in 2025, € 2,5 mln. in 2026 en € 3 mln. vanaf 2027 toe te voegen aan de beschikbare middelen sociaal domein. Voorgesteld wordt om deze te dekken door een taakstelling sociaal domein op te nemen van € 0,5 mln. in 2025 oplopend tot € 1,75 mln. structureel vanaf 2027 gekoppeld aan de besparingsmaatregelen uit het rapport Berenschot en maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. De huidige taakstelling hervormingsagenda jeugd is hierin geïntegreerd en komt daarmee te vervallen. Daarnaast wordt voorgesteld om structureel € 1,5 mln. in 2025 aflopend naar € 1,25 mln. vanaf 2026 te onttrekken aan de algemene middelen. Resterend wordt er € 0,61 mln. in 2025, € 1,29 mln. in 2026, € 1,00 mln. in 2027 en € 1,04 mln. in 2028 onttrokken aan de reserve sociaal.

Prognose resultaten Sociaal domein

Bedragen in €

- = voordeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Wmo	0	0	0	0
Jeugd (excl. taakstelling besparingsmaatregelen hervormingsagenda jeugd)	2.647.000	3.748.000	3.862.000	3.862.000
Participatie	-34.000	44.000	137.000	180.000
Taakstelling hervormingsagenda jeugd (50%)	-345.000	-887.000	-939.000	-939.000
Onttrekking aan reserve Sociaal exclusief maatregelen	2.268.000	2.905.000	3.060.000	3.103.000
Maatregelen				
Terugdraaien taakstelling herv.agenda jeugd	345.000	887.000	939.000	939.000
Taakstelling besparingsmaatregelen sociaal domein (Berenschot/herv.agenda)	-500.000	-1.250.000	-1.750.000	-1.750.000
Ten laste van de algemene middelen	-1.500.000	-1.250.000	-1.250.000	-1.250.000
Onttrekking aan reserve Sociaal inclusief maatregelen	613.000	1.292.000	999.000	1.042.000

In onderstaande tabel is het gevolg van de resultaten sociaal domein en de beschreven maatregelen voor de stand van de reserve sociaal domein weergegeven. In 2028 komt de reserve sociaal domein € 0,54 mln. negatief uit. Echter hier staat tegenover dat we nog een rijksbijdrage volumegroei Wmo verwachten te ontvangen in de periode 2026-2028 (nu PM geraamd) tot een totaalbedrag van ca. € 0,8 mln. Hiermee vervalt dan het negatieve saldo op de reserve sociaal domein.

Prognose reserve Sociaal domein inclusief voorgestelde maatregelen

Bedragen in €

- is voordeel

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Stand reserve per 1 januari *	4.096.000	-2.787.000	-1.495.000	-496.000
Ottrekking reserve sociaal	613.000	1.292.000	999.000	1.042.000
Transformatiebudget, ICT	441.000			
Implementatiekosten besparingsmaatregelen sociaal domein	255.000			
Verwachte rijkscompensatie volumegroei Wmo (vanaf 2026 jaarlijks 75 mln. landelijk)		PM	PM	PM
Stand reserve 31 december (inclusief voorgestelde maatregelen)	2.787.000	-1.495.000	-496.000	546.000

* Stand reserve 1 januari 2025 van € 4,09 mln. is bepaald op basis van € 3,78 mln. plus een hogere rijksvergoeding van € 0,31 mln. dan verwerkt in exploitatie 2024 betreft compensatie niet beoogde kosten woonplaatsbeginsel jeugd.

5.9.7 Resumé

Op basis van de huidige inzichten worden er toenemende tekorten in het sociaal domein verwacht en dan met name bij de jeugd. Daarom wordt voorgesteld om structureel € 2 mln. in 2025, € 2,5 mln. in 2026 en structureel € 3 mln. vanaf 2027 toe te voegen aan de beschikbare middelen sociaal. Deze wordt gedekt door een taakstelling sociaal domein van € 0,5 mln. in 2025 oplopend tot € 1,75 mln. structureel vanaf 2027 gekoppeld aan de besparingsmaatregelen uit het rapport Berenschot en maatregelen uit de hervormingsagenda jeugd. De huidige taakstelling hervormingsagenda jeugd is hierin geïntegreerd en komt daarmee te vervallen. Daarnaast wordt € 1,5 mln. in 2025 en € 1,25 mln. vanaf 2026 onttrokken aan de algemene middelen. Resterend is er in 2025 tot en met 2028 een verwachte onttrekking van in totaal € 3,94 mln. aan de reserve sociaal. Inclusief de door het rijk aangekondigde bijdrage volumegroei Wmo is de reserve toereikend en is het sociaal domein tot en met 2028 sluitend. We blijven de financiële ontwikkelingen binnen het sociaal domein scherp volgen. Daarnaast blijven wij investeren in het nog meer naar voren organiseren van zorg en ondersteuning.

5.10 Oekraïne

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema en wethouders G. Toeter en A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

5.10.1 Oekraïne

De gemeente Raalte vangt ook in 2025 vluchtelingen uit Oekraïne op. Helaas duurt de oorlog in de Oekraïne nog altijd voort.

De regeling opvang ontheemden Oekraïne is daarom verlengd tot en met 4 maart 2026, wat betekent dat vluchtelingen uit Oekraïne in ieder geval tot die tijd in landen binnen de EU mogen blijven.

Per 1 januari 2025 is de (morele) taakstelling Oekraïne verhoogd, dit betekent dat er meer Oekraïense vluchtelingen opgevangen moeten worden. De gemeente Raalte blijft zich hier in 2025 voor inzetten.

De gemeenten in Nederland zijn verantwoordelijk voor de realisatie en exploitatie van (nood)opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne. Daarnaast hebben de Oekraïense ontheemden recht op onder andere onderwijs en zorg.

De meeste Oekraïense vluchtelingen worden opgevangen in gemeentelijke opvanglocaties, maar ook een deel van hen wordt opgevangen door particulieren.

Om in de opvang voor ontheemden te voorzien worden extra kosten gemaakt. Het rijk heeft als uitgangspunt om de kosten die gemeenten maken voor de gemeentelijke opvang integraal te vergoeden. We ontvangen een compensatie van € 61 per opvangplek per dag van het Rijk, dit is exclusief leefgeldverstrekking. Het kan zijn dat de normering naar aanleiding van landelijk onderzoek weer wordt aangepast. Op basis van het huidige kostenbeeld van de gemeentelijke opvang verwachten we dat de normvergoeding van € 61 exclusief leefgeldverstrekking, ook in 2025 voldoende zal zijn om de kosten voor de gemeentelijke opvang te dekken. In 2025 blijven we de kosten van de gemeentelijke opvang scherp monitoren en bij afwijkingen hierover rapporteren we via de zomernota en jaarrekening.

Hoofdstuk 6

Overzicht van baten en lasten en de meerjarenraming

Hoofdstuk 6.1

Overzicht van baten en lasten

6.1 Overzicht van baten en lasten begroting 2025

Overzicht baten en lasten 2025				
Bedragen * € 1.000				
Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo	
A Per programma				
1 Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	16.333	-9.262	7.071	
2 Integraal beheer openbare ruimte	17.808	-5.187	12.622	
3 Onderwijs, werk en inkomen	20.706	-10.154	10.552	
4 Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	35.134	-1.130	34.004	
5 Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans	6.040	-5.465	575	
6 Economie	1.495	-30	1.464	
7 Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	9.078	-1.158	7.920	
8 Openbare orde en veiligheid	4.284	-332	3.953	
9 Bestuur en dienstverlening	4.493	-1.001	3.492	
OVZ Algemene dekkingsmiddelen	667	-4.417	-3.751	
A Totaal per programma	116.038	-38.137	77.901	
B Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	483	-10.338	-9.855	
2. Overhead	14.482	-954	13.528	
4. Algemene uitkeringen		-74.103	-74.103	
5. Dividend		-297	-297	
6. Saldo van de financieringsfunctie	1.545	-606	939	
7. Overige algemene dekkingsmiddelen	894	-1.921	-1.027	
8. Onvoorzien	50		50	
B Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	17.454	-88.220	-70.766	
C Totaal saldo van baten en lasten (A+B)	133.492	-126.356	7.136	
D Beoogde mutaties aan reserves				
1 Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	987	-2.012	-1.025	
2 Integraal beheer openbare ruimte	1.040	-1.275	-235	
3 Onderwijs, werk en inkomen	240	-228	12	
4 Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	1.930	-3.171	-1.241	
5 Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans		-854	-854	
6 Economie		-332	-332	
7 Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	1.211	-726	485	
8 Openbare orde en veiligheid				
9 Bestuur en dienstverlening		-126	-126	
OVZ Algemene dekkingsmiddelen	932	-1.805	-873	
D Totaal beoogde mutaties aan reserves	6.341	-10.530	-4.189	
E Het geraamde resultaat (C+D)	139.833	-136.886	2.947	
Verwacht resultaat 2025		-2.947	-2.947	
Totaal	139.833	-139.833		

Hoofdstuk 6.2

Overzicht van baten en lasten en meerjarenraming

6.2 Overzicht van baten en lasten meerjarenraming 2025 t/m 2028

Overzicht baten en lasten 2025 - 2028													
Bedragen * € 1.000													
		2025			2026			2027			2028		
Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
A	Per programma												
1	Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	16.333	-9.262	7.071	13.852	-8.459	5.394	11.827	-7.107	4.719	9.017	-3.838	5.179
2	Integraal beheer openbare ruimte	17.808	-5.187	12.622	18.325	-5.878	12.448	17.834	-5.515	12.318	18.293	-5.694	12.599
3	Onderwijs, werk en inkomen	20.706	-10.154	10.552	20.475	-10.110	10.365	19.541	-9.383	10.159	19.412	-9.383	10.029
4	Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	35.134	-1.130	34.004	32.819	-1.223	31.596	31.980	-814	31.166	31.843	-814	31.029
5	Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans	6.040	-5.465	575	4.262	-4.777	-515	4.175	-4.777	-602	4.155	-4.777	-622
6	Economie	1.495	-30	1.464	1.299	-30	1.269	1.116	-30	1.085	814	-30	783
7	Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	9.078	-1.158	7.920	8.686	-1.139	7.547	8.654	-1.146	7.507	8.740	-1.078	7.661
8	Openbare orde en veiligheid	4.284	-332	3.953	4.353	-383	3.971	4.313	-434	3.878	4.308	-434	3.874
9	Bestuur en dienstverlening	4.493	-1.001	3.492	4.288	-1.045	3.243	4.115	-1.069	3.046	4.028	-1.010	3.018
OVZ	Algemene dekkingsmiddelen	667	-4.417	-3.751	245	-4.224	-3.979	-115	-3.968	-4.083	-562	-3.807	-4.369
A	Totaal per programma	116.038	-38.137	77.902	108.606	-37.268	71.339	103.439	-34.245	69.194	100.048	-30.867	69.181
B	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien												
	1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	483	-10.338	-9.855	483	-10.372	-9.889	483	-10.323	-9.841	483	-10.344	-9.861
	2. Overhead	14.482	-954	13.528	13.291	-877	12.414	12.312	-873	11.439	12.029	-873	11.156
	4. Algemene uitkeringen		-74.103	-74.103		-69.528	-69.528		-69.965	-69.965		-70.293	-70.293
	5. Dividend		-297	-297		-297	-297		-297	-297		-297	-297
	6. Saldo van de financieringsfunctie	1.545	-606	939	1.836	-353	1.483	1.912	-250	1.662	1.895	-171	1.724
	7. Overige alg. dekkingsmiddelen	894	-1.921	-1.027	1.043	-1.925	-881	1.312	-1.832	-521	1.662	-1.758	-97
	8. Onvoorzien	50		50	50		50	50		50	50		50

		2025			2026			2027			2028		
Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
B	Totaal alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	17.454	-88.220	-70.766	16.703	-83.352	-66.649	16.068	-83.540	-67.472	16.118	-83.737	-67.619
C	Totaal saldo van baten en lasten	133.492	-126.356	7.136	125.309	-120.619	4.690	119.507	-117.785	1.722	116.167	-114.604	1.563
D	Beoogde mutaties aan reserves												
1	Ruimt. ontwikkeling, woon-& werkomgeving	987	-2.012	-1.025	877	-626	251	740	-341	399		-253	-253
2	Integraal beheer openbare ruimte	1.040	-1.275	-235	1.041	-968	73	1.047	-995	53	1.047	-1.214	-166
3	Onderwijs, werk en inkomen	240	-228	12	270	-252	18	275	-307	-31	289	-351	-62
4	Maatschappelijke onderst. en jeugdhulp	1.930	-3.171	-1.241	2.400	-3.747	-1.347	2.895	-3.862	-967	2.895	-3.862	-967
5	Duurzaamh., klimaatadap. en energietrans		-854	-854					-13	-13		-30	-30
6	Economie		-332	-332		-133	-133		-3	-3		-3	-3
7	Sport, cult. & maatschappelijk vastgoed	1.211	-726	485	146	-671	-525	146	-811	-665	146	-1.012	-866
8	Openbare orde en veiligheid								-3	-3		-3	-3
9	Bestuur en dienstverlening		-126	-126									
OVZ	Algemene dekkingsmiddelen	932	-1.805	-873	984	-1.013	-29	1.022	-426	596	1.054	-368	686
D	Totaal beoogde mutaties aan reserves	6.341	-10.530	-4.189	5.718	-7.410	-1.692	6.127	-6.761	-634	5.432	-7.096	-1.664
E	Het geraamde resultaat (C+D)	139.833	-136.886	2.947	131.028	-128.030	2.998	125.634	-124.546	1.088	121.598	-121.699	-101
	Verwacht resultaat		-2.947	-2.947		-2.998	-2.998		-1.088	-1.088		101	101
	Totaal	139.833	-139.833		131.028	-131.028		125.634	-125.634		121.598	-121.598	

Hoofdstuk 6.3

Toelichting op de incidentele baten en lasten

6.3 Toelichting op de incidentele baten en lasten 2025-2028

Toelichting incidentele baten en lasten per programma

Bedragen in €

- is voordeel

c Omschrijving		Bedrag
Dienstjaar 2025		4.855.206
1	Procesbudget verstedelijkingsagenda	50.000
	Capaciteit Programma mobiliteit + overhead	200.000
	Leaderprogramma 2023-2027	122.222
	Op niveau houden van de toezichtformatie	70.000
	Op niveau houden van de toezichtformatie, overhead	20.000
	Ambities VTH (toezicht en handhaving/ jur.ondersteuning/ communicatie	10.000
	Data Specialist domein Ruimte	60.000
	Data Specialist domein Ruimte, overhead	13.300
	Werkbudget uitvoering woonbeleid	10.000
	1e jaar kpl. Verkeersagenda en meldingen terugramen	-21.900
	Gezamenlijk werkbudget voor de 3 ontwikkelopgaven	100.000
	Herinrichting stations Heino en Raalte: financiële bijdrage aan ProRail voor herinrichting stations	1.500.000
	Dekkingsbijdrage 2024 t.l.v. dynamisch investeringsreserve	-1.350.000
	Hogere kosten omgevingsdienst	32.789
	Minder afschrijving wegen	-25.000
	Actieplan Wonen en Zorg-en bewustwording Ouderen	85.000
	Actieplan t.l.v. reserve stedelijke vernieuwing	-85.000
	Woningmarktonderzoek	30.000
	Woningmarktonderzoek t.l.v. reserve stedelijke vernieuwing	-30.000
	Toekomstbestendig buitengebied inhuur 2025-2026	72.000
Storting in reserve dynamische investeringsagenda	3.050.000	
Storting res dyn investeringsagenda tlv alg bestemmingsreserve	-3.050.000	
2	Terugramen kapitaallasten 1e jaar speeltoestellen	-4.808
	Terugramen rente 1e jaar en afschrijving tot en met 2025 MIP	28.560
	Terugramen 1e jaar MIP 2023-2026	-113.459
	Terugramen 1e jaar MIP 2025-2028	-57.076
	Terugramen 1e jaar dekking GRP MIP	15.178
	Klimaatadaptatiebeleid; personele middelen + overhead	65.000
	Klimaatadaptatiebeleid; externe budgetten	100.000
	Kwaliteitsimpuls openbare ruimte	25.000
	Onkruidbestrijding	10.098
	Versnellen verv OV terugramen kapitaallasten 1e jaar	-20.075
reeds geraamde OV MIP 2023 terugramen kapitaallasten 1e jaar	7.300	

Progr. Omschrijving		Bedrag
2	Meerkosten maaizuigcombinatie terugramen kapitaallasten 1e jaar	-11.610
	Beheersing eikenprocessierups 2025-2026	40.000
	Beheersing eikenprocessierups tlv reserve beheer openbare ruimte	-40.000
	Tijd fte domein beheer; 3 fte + overhead 2025-2026	348.000
	Uitvoeringsplan begraafplaatsen	15.000
	Uitvoeringsbudget biodiversiteit	80.000
	Terugramen kpl. voertuigen opzichter en beheerder riolering	-9.555
	Aanbesteding 2 voertuigen beheer en laadpalen	18.000
3	Opvang statushouders Den Alerdinck	823.245
	Den Alerdinck t.l.v. rijkscompensatie / eigen bijdrage statushouders	-731.314
	Den Alerdinck t.l.v. reserve vluchtelingen	-91.931
	Begeleiding statushouders 2 fte + overhead	232.000
	Begeleiding statushouders t.l.v. reserve vluchtelingen	-232.000
4	Personele inzet juridisch medewerker	67.000
	Personele inzet data-analist	42.000
	Incidentele middelen Centrum voor Jeugd en Gezin	535.000
	Dekking t.l.v. incidentele middelen dakloosheid	-100.000
	Dekking t.l.v. middelen nationaal programma onderwijs	-50.000
	Dekking t.l.v. transformatiemiddelen sociaal domein	-385.000
	Implementatie besparingsmaatr sociaal domein + overhead	255.000
	Implementatie besparingsmaatr t.l.v. reserve sociaal domein	-255.000
5	Verlaging bezuiniging jeugd hervormingsagenda	13.000
	Ruimtecoach	96.000
	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat en energiebeleid (CDOKE)	676.108
	Spuk uitkering (CDOKE)	-676.108
	Algemeen beleid duurzaamheid	150.000
	Kosten inzet energievakmannen	75.000
6	Bijdrage van de centrumondernemers (gedurende 10 jaar)	-75.000
	Centrumvisie Heino	50.000
	Human Capital Agenda (HCA)	15.000
	Onderzoek kwaliteitsverbetering bestaande bedrijventerreinen	15.000
	Raalte geeft Ruimte	30.000
	Bijdrage regio Zwolle (economie/arbeidsmarkt/duurzaam groeien en leefkwaliteit/ versterken bereikbaarheid DUS)	200.207
	Bijdrage regio Zwolle (deelname coalting of the willing programma stationsomgevingen)	27.000

Progr. Omschrijving		Bedrag
	Projectleiding Raalte Sportief en Gezond + overhead	84.000
	Co-financiering omzetting buurtsportcoaches naar nieuwe profielen brede regeling combinatiefuncties	73.125
	Co-financiering voortzetting overige buurtsportcoaches	91.792
	Werkbudget voortzetting activiteiten ouderen en kwetsbaren en overgewichtbestrijding jeugd	50.000
	Dekking ten laste van uitvoeringsbudget sportakkoord/ uitvoeringsbudget langer zelfstandig wonen/ Gala middelen	-141.792
	Uitvoeringsbudget Raalter Sportakkoord 2023-2026. Aanvulling eenmalig krediet	110.000
	Rijksbijdrage Raalter Sportakkoord	-27.183
7	Dekking t.l.v. restant uitvoeringsbudget lokaal sportakkoord	-82.817
	Subsidie oranjevereniging 2025 cfm subsidiebeleid	15.000
	Storting in gekoppelde reserve Jozefschool / Linde	1.065.000
	Tijd fte onderwijshuisvesting + overhead 2025 tm 2028	111.200
	Noodlokalen Raalte Noord huur 2025-2026	100.000
	Kpl Gerardus Majellaschool terugramen tm 2028	-5.950
	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid; VAKTOR	12.000
	Cultuurbeleidsplan nieuwe kunstwerken	50.000
	Tijd fte maatschappelijk vastgoed 1 fte 2025-2026 + overhead	116.000
	Tijd fte maatsch vastgoed tlv reserve gebouwenonderhoud	-116.000
	Bijdr sportbedrijf storting in weerstandsreserve	400.000
	Reparatie cofinanciering buurtsportcoaches 2025-2026	91.189
	Junior adviseur openbare orde en veiligheid	50.000
	Storting in gekoppelde reserve kazerne Heino	125.910
8	Onttrekking uit reserve gebouwenonderhoud	-125.910
	Kpl kazerne Heino 1e jaar terugramen	-138.769
	Kpl kazerne Heino 1e jaar vervallen tgv reserve	3.148
	Kazerne Heino huur eenmalig terugramen 2025-2026	102.621
	Fluctuatie leges reisdocumenten en rijbewijzen	-31.966
	Verhogen budget verkiezingen	54.000
	Inzet programma dienstverlening	258.000
	Overhead extra fte's	44.444
	I-uitvoeringsplannen dienstverlening	24.000
9	Werkbudget verbinders	25.000
	Opvang piek reisdocumenten	68.885
	Raadsbudgetten (amendement 2024)	80.000
	Capaciteit klantportaal 2,11 fte extra 2025-2026	139.260
	Vooronderzoek scannen akten Burgerlijke Stand	50.000
	Overhead scannen akten Burgelijke Stand	12.500

Progr. Omschrijving		Bedrag
	Mutaties eenmalige kredieten zomernota 2020-2021	45.598
	Mutaties eenmalige kredieten zomernota 2022 naar 2023 ev	90.000
	ICT-kosten uitvoeringsplan	29.000
	ICT-kosten uitvoeringsplan tlv reserve sociaal domein	-29.000
	Strateeg/ regisseur samenleving + overhead	120.000
	Ruimtecoach voorlopig eenmalige houden	24.000
	Mismatch structurele taken van eenmalig naar structureel	-109.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2023-2026	-914.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2023	-24.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2024	-1.050.000
	Meicc24 teruggave rijksbesparing jeugd	977.000
	Septcc 23 Veilig wonen	7.000
	Doorschuiven kredieten van 2024 naar 2025-2026-2027	-29.920
	Wet Kwaliteitsborging Bouw	24.000
	Doorschuiven vervallen kredieten zomernota 2023	2.051
	Versterking dienstverlening systeemleren 2023-2026 via AU	10.000
	Versterking dienstverlening gemeenten 2023-2026 via AU	125.000
	Datagedreven werken (gegevensfundament)	220.743
Alg	Aanbesteding en implementatie belastingsysteem	25.510
	Dekking t.l.v. reserve DOWR	-25.510
	Audiovisueel apparatuur raadszaal 1e jaar terugramen	-4.960
	Zaakgericht werken en vervanging zaaksysteem	150.000
	Overbrengen historische archieven 2025-2026	202.500
	Begroting DOWR-percelen	108.600
	Dekking DOWR I en stelpost overhead	-60.350
	Dekking DOWR t.l.v. reserve DOWR	-48.250
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028	102.000
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028 t.l.v. krediet ICT	-30.000
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028 t.l.v. reserve DOWR	-60.000
	Werving en selectie: budget werving en selectie tbv ontwikkelen en uitzetten van passende campagnes	40.000
	Aanvullende formatie t.b.v. arbeidsmarktbenadering (0,6 fte)	61.000
	Vervangingsschema 2025 1e jaar terugramen	-107.633
	Uitvoering geven aan de opdracht nieuw voor oud	109.000
	index M8 posten	109.996
	Minder rentekosten	-46.000
	Ambtsjubilea	9.973
Totaal 2025		4.855.206

Progr. Omschrijving		Bedrag
Dienstjaar 2026		3.075.393
1	Terugramen kapitaallasten 1e jaar speeltoestellen	-3.843
	Procesbudget verstedelijkingsagenda	50.000
	Capaciteit Programma mobiliteit + overhead	200.000
	Leaderprogramma 2023-2027	122.222
	Op niveau houden van de toezichtformatie	70.000
	Op niveau houden van de toezichtformatie, overhead	20.000
	Ambities VTH (toezicht en handhaving/ jur.ondersteuning/ communicatie	10.000
	Data Specialist domein Ruimte + overhead	73.300
	Werkbudget uitvoering woonbeleid	10.000
	1e jaar kpl. Verkeersagenda en meldingen terugramen	-21.900
	Afkoop constructief onderhoud onderdoorgang spoor	200.000
	Dekkingsbijdrage 2024 t.l.v. dynamisch investeringsreserve	-200.000
	Actieplan Wonen en Zorg-en bewustwording Ouderen	55.000
	Actieplan t.l.v. reserve stedelijke vernieuwing	-55.000
	Toekomstbestendig buitengebied inhuur 2025-2026	72.000
2	Terugramen 1e jaar MIP 2023-2026	-134.694
	Terugramen 1e jaar MIP 2025-2028	-114.611
	Terugramen 1e jaar dekking GRP MIP	53.228
	Kwaliteitsimpuls openbare ruimte	25.000
	Onkruidbestrijding	6.600
	Versnellen verv OV terugramen kapitaallasten 1e jaar	-20.075
	reeds geraamde OV MIP 2023 terugramen kapitaallasten 1e jaar	13.870
	Beheersing eikenprocessierups 2025-2026	30.000
	Beheersing eikenprocessierups tlv reserve beheer openbare ruimte	-30.000
	Tijd fte domein beheer; 3 fte + overhead 2025-2026	348.000
Uitvoeringsplan begraafplaatsen	35.000	
3	Opvang statushouders Den Alerdinck	754.224
	Tlv rijkscompensatie en eigen bijdrage statushouders	-716.618
	tlv reserve vluchtelingen	-37.606
	Begeleiding statushouders 2 fte + overhead	232.000
	Begeleiding statushouders t.l.v. reserve vluchtelingen	-232.000
6	Bijdrage van de centrumondernemers (gedurende 10 jaar)	-75.000
	Centrumvisie Heino	50.000
	Human Capital Agenda (HCA)	15.000
	Onderzoeksgeld kwaliteitsverbetering bestaande bedrijventerreinen	15.000
	Raalte geeft Ruimte	30.000
	Bijdrage regio Zwolle (economie/arbeidsmarkt/duurzaam groeien en leefkwaliteit/ versterken bereikbaarheid DUS)	222.525

Progr. Omschrijving		Bedrag
	Projectleiding Raalte Sportief en Gezond + overhead	84.000
	Co-financiering omzetting buurtsportcoaches naar nieuwe profielen brede regeling combinatiefuncties	121.875
	Co-financiering voortzetting overige buurtsportcoaches	91.792
	Werkbudget voortzetting activiteiten ouderen en kwetsbaren en overgewichtbestrijding jeugd	50.000
	Dekking ten laste van uitvoeringsbudget sportakkoord/ uitvoeringsbudget langer zelfstandig wonen/ Gala middelen	-141.792
	Uitvoeringsbudget Raalter Sportakkoord 2023-2026. Aanvulling eenmalig krediet	110.000
	Rijksbijdrage Raalter Sportakkoord	-20.901
	Dekking t.l.v. restant uitvoeringsbudget lokaal sportakkoord	-89.099
	Kpl Bernadetteschool 1e jaar terugramen	-33.000
	Tijd fte onderwijshuisvesting + overhead 2025 tm 2028	111.200
7	Noodlokalen Raalte Noord huur 2025-2026	50.000
	Kpl Gerardus Majellaschool terugramen tm 2028	-27.730
	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid; VAKTOR	12.000
	Cultuurbeleidsplan nieuwe kunstwerken	50.000
	Tijd fte maatschappelijk vastgoed 1 fte 2025-2026 + overhead	116.000
	Tijd fte maatsch vastgoed tlv reserve gebouwenonderhoud	-116.000
	Reparatie cofinanciering buurtsportcoaches 2025-2026	91.189
8	Junior adviseur openbare orde en veiligheid	50.000
	Kpl kazerne Heino 1e jaar terugramen	-69.385
	Kpl kazerne Heino 1e jaar vervallen tgv reserve	3.148
	Kazerne Heino huur eenmalig terugramen 2025-2026	51.311
9	Fluctuatie leges reisdocumenten en rijbewijzen	-53.516
	Verhogen budget verkiezingen	54.000
	Inzet programma dienstverlening	258.000
	Overhead extra fte's	44.444
	I-uitvoeringsplannen dienstverlening	24.000
	Werkbudget verbinders	25.000
	Opvang piek reisdocumenten	68.885
	Capaciteit klantportaal 2,11 fte extra 2025-2026	139.260

Progr. Omschrijving		Bedrag
Alg	Mutaties eenmalige kredieten zomernota 2022 naar 2023 ev	84.114
	Strateeg/ regisseur samenleving + overhead	120.000
	Ruimtecoach voorlopig eenmalige houden	120.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2023-2026	-144.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2023	-24.000
	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2024	-7.000
	Septcc 23 Veilig wonen	7.000
	Doorschuiven kredieten van 2024 naar 2025-2026-2027	-4.523
	Wet Kwaliteitsborging Bouw	24.000
	Doorschuiven vervallen kredieten zomernota 2023	46.142
	Versterking dienstverlening systeemleren 2023-2026 via AU	10.000
	Versterking dienstverlening gemeenten 2023-2026 via AU	134.000
	Zaakgericht werken en vervanging zaakstelsel	150.000
	Overbrengen historische archieven 2025-2026	64.800
	Begroting DOWR-percelen	73.600
	Dekking DOWR I en stelpost overhead	-60.350
	Dekking DOWR t.l.v. reserve DOWR	-13.250
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028	85.000
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028 t.l.v. krediet ICT	-20.000
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028 t.l.v. reserve DOWR	-16.000
	Werving en selectie: budget werving en selectie tbv ontwikkelen en uitzetten van passende campagnes	40.000
	Aanvullende formatie t.b.v. arbeidsmarktbenadering (0,6 fte)	61.000
	Uitvoering geven aan de opdracht nieuw voor oud	109.000
	index M8 posten	59.631
	Ambtsjubilea	49.926
	Totaal 2026	3.075.393

Progr. Omschrijving		Bedrag
Dienstjaar 2027		1.129.841
1	Terugramen kapitaallasten 1e jaar speeltoestellen	-6.363
	Versnellen verv OV terugramen kapitaallasten 1e jaar	-20.075
	1e jaar kpl. Verkeersagenda en meldingen terugramen	-21.900
2	Terugramen 1e jaar MIP 2025-2028	-143.845
	Terugramen 1e jaar dekking GRP MIP	80.386
6	Human Capital Agenda (HCA)	15.000
	Onderzoeksgeld kwaliteitsverbetering bestaande bedrijventerreinen	15.000
	Raalte geeft Ruimte	30.000
	Bijdrage regio Zwolle (economie/arbeidsmarkt/duurzaam groeien en leefkwaliteit/ versterken bereikbaarheid DUS)	234.438
7	Co-financiering omzetting buurtsportcoaches naar nieuwe profielen brede regeling combinatiefuncties	195.000
	IHP Esmoreit terugramen kapitaallasten 1e jaar	-98.000
	Uitvoeringsbudget Raalter Sportakkoord 2023-2026. Aanvulling eenmalig krediet	110.000
	Rijksbijdrage Raalter Sportakkoord	-68.000
	Dekking t.l.v. restant uitvoeringsbudget lokaal sportakkoord	-42.000
	Kpl Bernadetteschool 1e jaar terugramen	-46.000
	Tijd fte onderwijshuisvesting + overhead 2025 tm 2028	111.200
	Kpl Gerardus Majellaschool terugramen tm 2028	-49.530
	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid; VAKTOR	12.000
	Cultuurbeleidsplan nieuwe kunstwerken	50.000
9	Fluctuatie leges reisdocumenten en rijbewijzen	-64.856
	Inzet programma dienstverlening	95.000
	Overhead extra fte's	13.889
	I-uitvoeringsplannen dienstverlening	24.000
	Werkbudget verbinders	25.000
	Opvang piek reisdocumenten	68.885
Alg	Doorschuiven vervallen kredieten zomernota 2023	28.107
	Doorschuiven kredieten van 2024 naar 2025-2026-2027	210.015
	Zaakgericht werken en vervanging zaakstelsel	75.000
	Begroting DOWR-percelen	21.600
	Dekking DOWR I en stelpost overhead	-21.600
	I Uitvoeringsplannen 2025-2028	39.000
	Werving en selectie: budget werving en selectie tbv ontwikkelen en uitzetten van passende campagnes	40.000
	Aanvullende formatie t.b.v. arbeidsmarktbenadering (0,6 fte)	61.000
	Uitvoering geven aan de opdracht nieuw voor oud	109.000
	index M8 posten	26.223
	Ambtsjubilea	22.915
	Afronding	-648
Totaal 2027		1.129.841

Dienstjaar 2028		-84.896
1	Terugramen kapitaallasten 1e jaar speeltoestellen	-9.084
2	Terugramen 1e jaar MIP 2025-2028	-307.019
	Terugramen 1e jaar dekking GRP MIP	113.673
7	Tijd fte onderwijshuisvesting + overhead 2025 tm 2028	111.200
	Kpl Gerardus Majellaschool terugramen tm 2028	-71.330
	Cultuurbeleidsplan voortzetten beleid; VAKTOR	12.000
	Cultuurbeleidsplan nieuwe kunstwerken	50.000
9	Fluctuatie leges reisdocumenten en rijbewijzen	-40.321
Alg	I Uitvoeringsplannen 2025-2028	39.000
	index M8 posten	4.050
	Ambtsjubilea	12.935
Totaal 2028		-84.896

Bijlagen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Bijlagen digitaal

Voor de bijlagen in deze programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 verwijzen wij u naar de site van de gemeente Raalte via deze link: www.raalte.nl/file/begroting-2025 of te benaderen via deze QR-code:

